ҰСТАЗ ХАБАРШЫСЫ.KZ

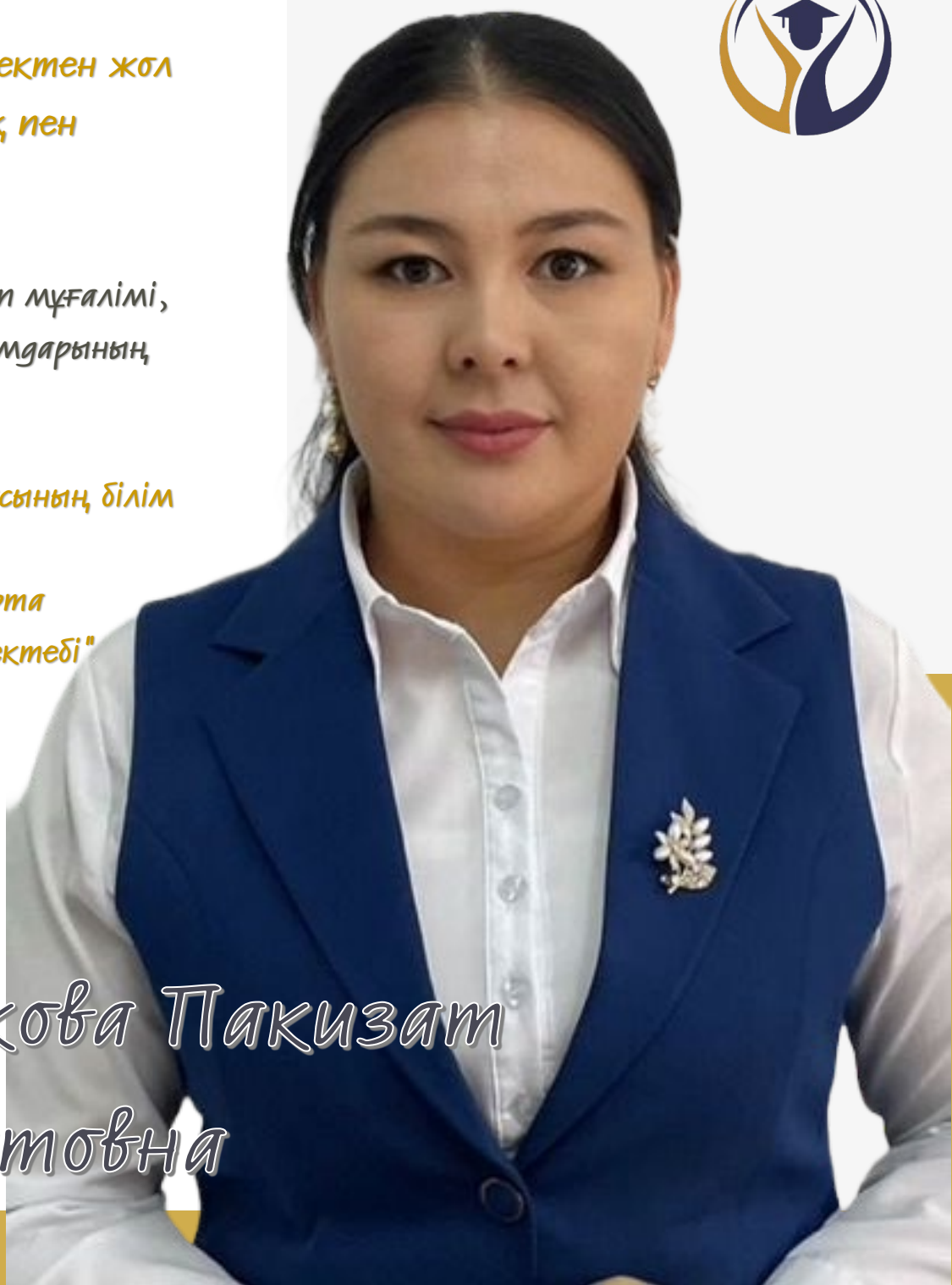
- Республикалық ақпараттық ғылыми-әдістемелік журналы
- Республиканский информационный научно-методический журнал

№4(20) (2026 ж. Сәуір/Апрель 2026 г.)

"Ұстаз – жүректен жол тапқан шырақ пен шамшырақ."

Бастауыш сынып мұғалімі, педагогика ғылымдарының магистрі

"Шымкент қаласының білім басқармасының "№79 жалпы орта білім беретін мектебі" коммуналдық мемлекеттік мекемесі

Артыкова Пакизат Суннатовна

ВЕСТНИК УЧИТЕЛЯ

ҰСТАЗ ХАБАРШЫСЫ

«ҰСТАЗ ХАБАРШЫСЫ.KZ» республикалық ақпараттық ғылыми-әдістемелік журналының №4(20) (2026 ж. Сәуір) шығарылымы.
Выпуск №4(20) (Апрель 2026 г.) республиканского информационного научно-методического журнала «ҰСТАЗ ХАБАРШЫСЫ.KZ».

Басылымның кезеңділігі - айына 4 рет шығады

№ KZ35VPY00132871 есепке қоюы туралы
КУӘЛІК

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитетінде берілген

Периодичность издания — 4 раза в месяц.

СВИДЕТЕЛЬСТВО
о постановке на учет № KZ35VPY00132871

Выдано Комитетом информации Министерства культуры и информации Республики Казахстан

ТАҚЫРЫПТЫҚ БАҒЫТЫ:
білім беру саласындағы оқу-әдістемелік, ғылыми-тәжірибелік, ақпараттық -сараптамалық, педагогикалық инновациялық тәжірибелерді тарату бойынша материалдар жариялау.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ:
публикация материалов по распространению учебно-методического, научно-практического, информационно-аналитического, педагогического инновационного опыта в области образования.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
Бас редактор:/Главный редактор: Баянды Ерлан
Дүйсенбекова Б.Н. – биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Қарағанды медицина университеті
Дүзбаева Н.М. – биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті
Каскарбаева Б.Б. – педагог-шебер
Қасқабаева Ф.С. – педагог-шебер
Есенова Ш.Б. – педагог-зерттеуші
Иманбек Ә.О. – жаратылыстану ғылымдарының магистрі
Алшынов А.Ә. – жаратылыстану ғылымдарының магистрі
Корректор / корректор: Кәкіш Мерей Ертайқызы
Жауапты хатшы / ответственный секретарь: Есбергенов Айдын Ардақұлы

Материалдардың анықтығына авторлар жауапты болады.
Редакция материалдарды қабылдамауға құқылы.

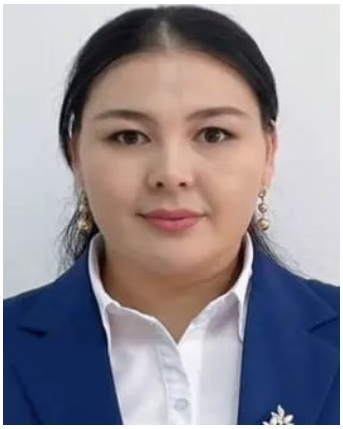
Ответственность за достоверность материалов несут авторы. Редакция оставляет за собой право отклонять материалы

«ҰСТАЗ ХАБАРШЫСЫ.KZ» ақпараттық ғылыми-әдістемелік журналының авторларға арналған ережелерімен QR-кодты сканерлеу арқылы таныса аласыз.
С правилами для авторов информационного научно-методического журнала «ҰСТАЗ ХАБАРШЫСЫ.KZ» вы можете ознакомиться, отсканировав QR-код.

Мазмұны / Содержание

Артыкова П.С. Пайыздар 4
Маркабаева К.М. «Ұлттың рухани тірегі ретінде ұлттық құндылықтарды дамыту» 10
Торыбаева Ә.А. Ит – адамның досы 12
Жуманазарова А.Б. Сөз таптары 18
Уразбаева А.З. Геймификация арқылы ағылшын тілін үйрету 22
Тлеуова А.Ж. Заманауи технологиялар мен интерактивті құралдарды қолдану арқылы оқыту әдістері 25
Ниятова У.К. Қазақстан тарихы: ұлттық жады және қазіргі қоғам 28
Өскенбаева Ұ.Т. «Ұлттық құндылықтарды сақтау – әр ұрпақтың парызы» 32
Ноғайбаева А.А. «Рухани мұра және ұлттық сана» 34
Мелдеханова А.У. Lesson study арқылы есеп шығару стратегиялары негізінде логикалық ойлауды дамыту 37
Джуматаева С.Б. Сандық амалдар мен геометриялық фигураларды интерактивті тақталар, пазлдар және ойын элементтері арқылы түсіндіру 40
Жанғалиева М.Ж. Мектепке дейінгі жастағы балалардың сөйлеу тілін дамытудағы нейропсихологиялық жаттығулардың тиімділігі 43
Еспенбетов Г.А. Ұлттық ойындар–студенттердің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттыру құралы 47
Джумабеков Е.Т. Дене шынықтыру сабақтарында цифрлық технологияларды қолдану: Смартфондар мен фитнес-трекерлердің оқушы белсенділігін арттырудағы рөлі 51
Алдашева Ж.Б., Тұрсынбай А. "Қыс қызығы" 54
Искакова Н.Б. Применение платформы «Wordwall» на уроках в 5–8 классах как средство повышения учебной мотивации 56
Тиллаходжаева Д.Ш. Қосымша білім беру ұйымдарында тұлғаға бағытталған оқыту технологиялары 60
Жарикова Г.Н. Қазақ тілінен белсенді оқу әдістері 63
Танатарова А.С. Великий Абай 65
Парманова С.К., Баймагамбетова Г.М. Магистрлер клубы арқылы мектепте PBL және AI технологияларын енгізуді басқару 68
Жолдасбекова О.А. Жасанды интеллект және тіл: құрмалас сөйлем арқылы тілдік норманы меңгеру 71
Алымбаева Д.Ж. Қазақ тілі сабағына STEAM элементтерін кіріктіру 74
Онласынова А.А. «Нағыз әже қайда?» әңгімесіндегі әже бейнесі 77
Медеуова Г.Т. Parts of animal 81
Тамбиева З.К. Мектептегі дене шынықтыру сабақтарында ұлттық спорт түрлерін тиімді қолдану 82
Тилекеева Г.Е. Географиялық зерттеу әдістері 85
Серкебаева Ж.С. Қосымша білім беру жағдайында оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту жолдары 86
Абдильдина А.С. Секреты текста 89
Тобылбаева С.С. Модель интеграции хореографии в современный урок музыки для 3 класса 92
Шурманова Г.А. «индивидуальный подход в обучении учащихся 4 класса» 93
Тлеулесова Ж.Б., Жарболова Г.Б. «Математика сабағында цифрлық ресурстарды тиімді қолдану тәжірибесі» 95

Артыкова Пакизат Суннатовна
Бастауыш сынып мұғалімі, педагогика ғылымдарының магистрі
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

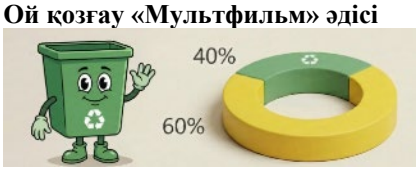

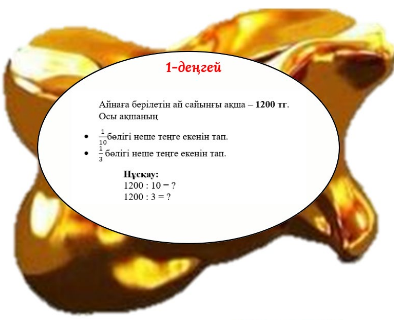
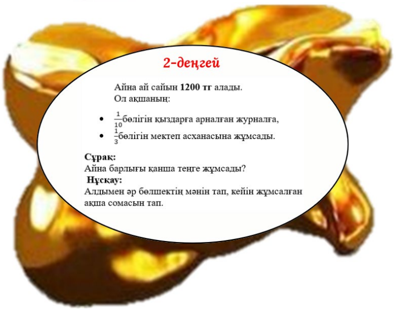
ПАЙЫЗДАР

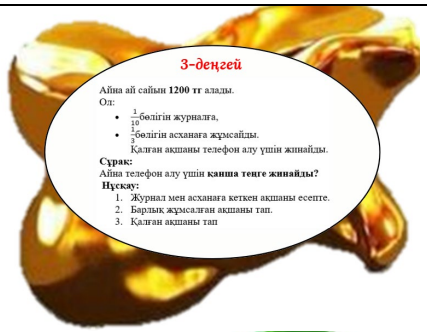
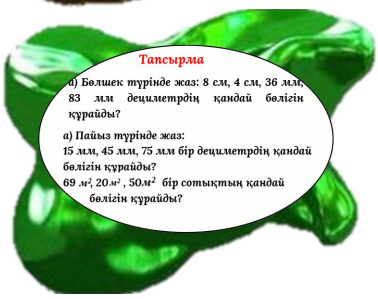
Бөлім : Бөлшектер және пайыздар. Есептер	**№79 жалпы орта білім беретін мектеп**	
Педагогтің аты-жөні:	Артыкова Пакизат Суннатовна	
Күні:		
Сыныбы: 4 «Г»	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Пайыздар	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты:	4.5.2.1 жай бөлшектердің құрылуын, салыстыру, қосу және азайтуды бейнелеу үшін жазық фигуралардың бөлігі және сан сәулесін қолдану 4.5.2.4** (10 %, 20 %, 25 %, 50 %, 75% , 100 %) пайызды % символымен белгілеуді қолдану	
Сабақтың мақсаты: *Құндылықтар: (Негіздеме: Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың II,III, IV отырыстарында берген тапсырмасы, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің №123 бұйрығы)*	• пайызды жай бөлшекпен байланыстырады • берілген санның пайызын табады • пайыз белгісін қолданады • экологиялық мазмұндағы өмірлік есептерді пайызбен шығарады	
Ойлау дағдыларының деңгейі:	Білу,түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау.	
Апта дәйек сөзі:		

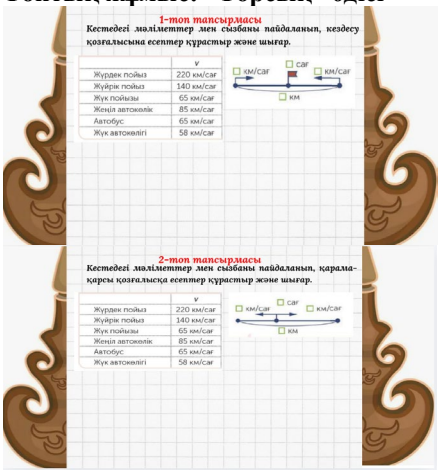
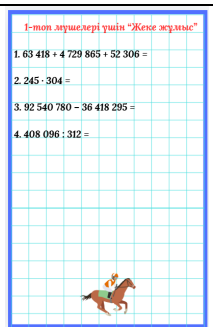
Сабақтың барысы:

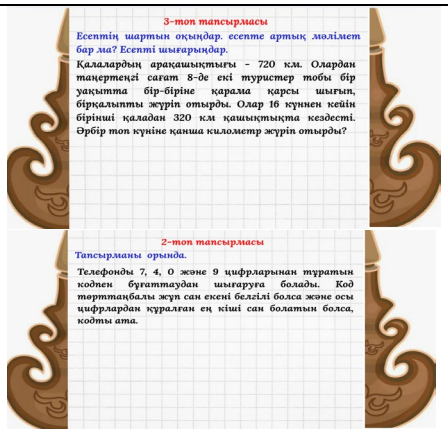
Сабақ кезеңі/ Уақыты	**Педагогтің іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы (5 мин)	1. Сәлемдесу 2. Түгендеу 3. Жағымды ахуал «Шар» әдісі *Балалар, бүгінгі сабағымыз ерекше. Бұл шарларда болашақ көшбасшыларға, яғни сендерге арналған "Жасампаздық пен Жаңашылдық" тілектері жасырылған. Кезекпен шығып, шарды "жарып", өз тілектеріңізді оқыңыздар*	Білім алушылар шарды басқанда шыққан тілектерді («Жаңашыл бол!», «Эко-батыр бол!» т.б.) дауыстап оқиды.	**«Мадақтау» әдісі** Бағалау «Теңге жинау» әдісі арқылы бағаланады	Презентация, слайд Математика. Оқулық 3-бөлім.ЖББМ 4-сынып оқушыларына арналған оқулық./Ә.Б.Ақпаева, Л.А.Лебедева, М.Ж.Мыңж

	4. Топқа бірігу: Бүгін сабақ барысында жай сабақ емес, Қазақстанның эко-картасын жасаймыз. Сол үшін келесі топтарға бірігеміз: 1-топ «Оңтүстік Қазақстан» 2-топ «Солтүстік Қазақстан» 3-топ «Батыс Қазақстан» 4-топ «Шығыс Қазақстн» 5. Үй тапсырмасын тексеру «Сәйкестендіру» әдісі. 9-есеп. А) Бөлшектің көмегімен жаз: $1\text{ мин} = \frac{1}{60}\text{сағ}$ $25\text{ мин} = \frac{25}{60}\text{сағ}$ $59\text{ мин} = \frac{59}{60}\text{сағ}$ Ә) Пайыз түрінде жаз: $1\text{ см} = \frac{1}{100}\text{м} = 1\%$ $2\text{ см} = \frac{2}{100}\text{м} = 2\%$ $9\text{ см} = \frac{9}{100}\text{м} = 9\%$ $1\text{ кг} = \frac{1}{100}\text{ц} = 1\%$ $25\text{ кг} = \frac{25}{100}\text{ц} = 25\%$ $87\text{ см} = \frac{87}{100}\text{м} = 87\%$	Білім алушылар топқа бірігеді Білім алушылар тақтаға шығып А) уақыт бірліктерін; Ә) ұзындық бірліктерін және пайызды; Б) масса бірліктерін жыне пайызды сәйкестендіреді.	 **Дескриптор**: Шамаларды бөлшек түрінде жіне пайыз түрінде жазады. 1 ұпай «Теңге жинау» әдісі	асарова, Т.В.Лихобаренко. – Алматы: Алматыкітап,2020-96б.
Сабақтың ортасы (35 мин) **2 мин** **3 мин** **4 мин**	**Жаңа сабақты ашу** «АДАЛ АЗАМАТ» біртұтас тәрбие бағдарламасындағы құндылықтарды оқу процесіне ұйымдастыру кезіңінен бастап, сабақтың әрбір кезеңінде жүргіземін Ай құндылығы: жасампаздық және жаңашылдық айы Апталық дәйек сөз: «Шығармашыл бала-ойлы бала» Құндылық: Мектепте жасампаздық және жаңашылдық оқушылардың шығармашылық ойлауын дамытуға бағытталады. Саралау тәсілі. Ресурстық тәсілді қолданамын. **Ой қозғау «Мультфильм» әдісі** Балалар, өңделетін тұрмыстық қалдықтар пайызы қанша? Бұл қандай экологиялық мәселені шешуге көмектеседі?	Білім алушылар мультфильмдегі функционалдық сауаттылық сұрақтарына жауап іздеу арқылы тақырыпты анықтайды. Әр тапсырманы орындаған сайын Қазақстан эко-картасында белең алған экологиялық мәселелер көрсетіледі.	 **«Қошеметтеу» әдісі** **Тамаша!** **Жарайсың!** **Дескриптор:** 1,санның пайызын табу формуласын біледі; 2. санның пайызын табу формуласын қолданады. «Мадақтау» әдісі	Flow ЖИ құралы https://labs.google/fx/tools/flow/project/e0a6146d-95d9-40d7-a51e-2d3eb8a2a9d8 монтаждалған Flow, Virbo ЖИ құралдары Ою-өрнекті жұмыс парағы, оқулық, дәптер ЖИ құралдары

7 мин 2 мин 6 мин	**Жаңа сабақты түсіндіру** **«Сұрақ-жауап» әдісі** *Пайыздың сұрақтарына жауап тауып көріңдер.* 1) 900 кг-ның 1%-ын: 2) 1800 тг-нің 1%-ын табыңдар. 3) **Ұжымдық жұмыс: «Ою-өрнек» әдісі** **1-тапсырма.** Есепте 4 500 кг, 29 000 тг, 360 000 м, 8 500 км шамаларының 1%, 5%, 15%-ын табыңдар. **Эко-картада радиоактивті қалдықтар карточкасы ШҚО, Маңғыстау, Ақмола облыс** **Саралау тәсілі:** әр түрлі қабілеттегі оқушыларды жұптастырамын. Бір-біріне қолдау көрсете отырып, ынтымақтаса тапсырманы орындайды. Сөйлеуге уақыт беріледі. Жұбы қолдау көрсетеді. Жұпқа біріге отырып тапсырманы ынтымақтастықта орындайды, құрмет көрсетуге дағдылана бастайды. **Жұптық жұмыс: «Асық» әдісі** 	Білім алушылар пайыз сұрақтарына жауап табады. Ол үшін жасанды көмекшінің түсіндірмесін тыңдап, тақырыпты меңгереді. Тапсырманы орындап, шамалардың 1% табады. Білім алушылар тобына «Ою-өрнекті»тапсырма беріледі, әр есепті тақтада, топта жеке қарастырып шығарады. Шаманың процентін табады. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану деңгейінде жұмыстанады. Білім алушылар жұбы деңгейлік тапсырмаларды таңдап алып, шығарылуын дәптерде орындайды. Ойлау дағдыларының: I деңгейде білу, түсіну, қолдану деңгейінде; II деңгейде қолдану, талдау деңгейіне дейін; III деңгейде талдау, жинақтау деңгейіне дейін жұмыстанады. Бірінші асық тапсырмасынан соң, жұптар келесі асық тапсырмасын дәптерде	 **Дескриптор:** Шамалардың пайызын табады. 1 ұпай **Дескриптор:** 1.санның бөлігін табады; 2.жауабын жазады. **Дескриптор:** 1.санның бөлігін табады; 2.жұмсалған ақша сомасын табады **Дескриптор:** 1.санның бөлігін табады; 2.жұмсалған және жиналған ақшаны табады. 2 ұпай **Дескриптор** 1.жай бөлшек құрастырады; 2. жай бөлшектен пайызды табады. 2 ұпай	арқылы жасалған эко-карта сайты Асық жұмыс парақтары, оқулық, дәптер Эко-карта сайты: https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_697a162b955bc.html Асық тапсырмалары, дәптер, оқулық Презентация, видео Коверт, тапсырма жұмыс парақтары, А3, маркерлер. Эко-карта сайты https://vibe-

5 мин	 **Қазақстан эко-картасына судың ластану мәселесі карточкасы Ақмола, Қарағанды, Қызылорда облыстарына қойылады.** **Сергіту сәті:** **Топтық жұмыс: «Конверт» әдісі** **1-топ: «Оңтүстік» (Таза ауа)** **Тапсырма**: Алматы қаласында ауаны тазарту үшін ескі автобустарды электробусқа ауыстыруда. Автопаркте барлығы 1200 автобус бар. Оның 25%-ы жаңа электробусқа ауыстырылды. **Сұрақ**: Қала көшелеріне қанша эко-автобус шықты? **2-топ: «Солтүстік» (Орман шаруашылығы)** **Тапсырма**: Солтүстік Қазақстан ормандарын қалпына келтіру керек. Орманшылар 500 түп жас қарағай отырғызуды жоспарлады, бірақ әзірге оның 20%-ын ғана отырғызды. **Сұрақ**: Орманшылар қанша түп ағаш отырғызды? **3-топ: «Батыс» (Каспий теңізі)** **Тапсырма**: Теңіз жағалауын қоқыстан тазарту сенбілігі өтті. Жиналған 4500 кг қоқыстың 10%-ы қайта өңдеуге (пластик) жіберілді. **Сұрақ**: Қанша кг қоқыс қайта өңдеу зауытына кетті? **4-топ: «Шығыс» (Өндіріс тазалығы)**	орындайды. Білім алушылар жұбы жай бөлшек құрады және жай бөлшекті пайызбен өрнектейді. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану, талдау деңгейінде жұмыстанады. Білім алушылар дене қозғалысын жасап, бойын сергітеді. Білім алушылар тобына әр топқа сол өңірге тиесілі эко-мәселеге қатысты есеп беріледі. Өмірлік жағдаяттарға негізделген есептерді талдайды, шығарады. Өз ойын дәлелдеп, қорытынды жасайды. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау деңгейінде жұмыстанады **Эко-картаға 1.жасыл қорды сақтау мәселесі: СҚО, Павлодар, Алматы облыстарына; 2.ауа ластану мәселесі: Алматы, Қарағанды, Атырау, ШҚО; 3.мұнай қалдықтары:**	“Қошеметтеу” әдісі **Дескриптор** Санның пайызын табады 1 ұпай	coding.diaoft.kz/pages/page_697a162b955bc.html Жеке жұмыс парақтары, «Бәйге» интерактивті ойыны ЖИ құралдары негізінде жасалған https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_6979ffdb95de4.html эко карта сайты: https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_697a162b955bc.html

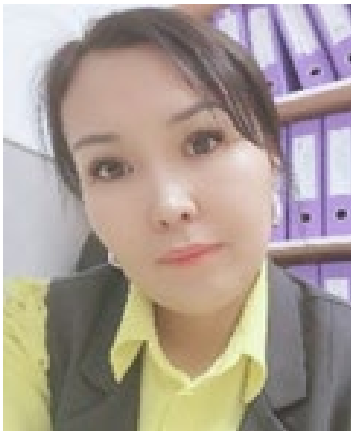
6 мин	**Тапсырма**: Зауыт құбырына арнайы сүзгі (фильтр) орнатылды. Бұрын күніне 800 кг зиянды зат шығатын еді, сүзгі орнатқан соң ол 50%-ға азайды. **Сұрақ**: Зиянды зат қанша килограммға азайды? **Жеке жұмыс «Бәйге» ойыны** 1-топ 1. 63 418 + 4 729 865 + 52 306 = 4 845 589 2. 245 · 304 = 74 480 3. 92 540 780 – 36 418 295 = 56 122 485 4. 408 096 : 312 = 1 308 2-топ 1. 74 956 + 6 308 421 + 39 845 = 6 423 222 2. 670 · 204 = 136 680 3. 85 604 390 – 47 829 614 = 37 774 776 4. 525 420 : 420 = 1 251 3-топ 1. 58 742 + 5 814 639 + 46 583 = 5 919 964 2. 840 · 305 = 256 200 3. 100 420 765 – 68 795 432 = 31 625 333 4. 624 960 : 480 = 1 302 4-топ 1. 58 265 + 6 529 576 + 47 654 =6 635 495 2. 560 * 201 = 112 560 3. 100 585 870 - 78 908 765 =21 677 105 4. 311 742 : 502= 601 **Топтық жұмыс: “Торсық” әдісі** 	**Атырау, Маңғыстау обл.; 4.өндіріс қалдықтары мәселесі: Маңғыстау, Тараз, Ақтөбе, Қарағанды, Павлодар қойылады.** Білім алушылар тобының әр мүшесіне жеке жұмыс парағы беріледі, тапсырманы сонда орындайды, әр топтың бір мүшесі тақтада Бәйге ойынын ойнайды. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану, талдау жинақтау деңгейінде жұмыстанады. **Эко-картада өзен-көлдердің таязdануы аймақтары көрсетіледі: Қызылорда(Арал), ШҚО, БҚО,** Білім алушылар тобы кездесуге және қарама-қарсы бағыттағы қозғалыс есептерін шығарады, есептегі артық мәліметті табады, логикалық тапсырма орындайды. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану, талдау,	 **Дескриптор** 1.амалды дұрыс орындайды; 2.санды өрнектердің мәнін табады. 2 ұпай. **Дескриптор** кездесу қозғалыс есебін құрастырады және шығарады. **Дескриптор** Қарама-қарсы қозғалыс есебін құрастырады және шығарады. **Дескриптор** Есеп шартын талдап шығарады. **Дескриптор** Есеп шартын қанағаттандыратын төрттаңбалы	Торсық жұмыс парағы, маркерлер Эко-карта сайты: https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_697a162b955bc.html

	 Сабақты қорытындылау: **“Бір сөйлем” әдісі** Балалар, бүгін біз Қазақстанның эко-картасын бірге жасап шықтық. Сендер картаға суреттерді жай ғана орналастырған жоқсыңдар, әр аймақтың экологиялық мәселесін ойлап, талдап, өз пікірлеріңді дәлелдедіңдер. Бұл жоба – табиғатты қорғау әрқайсымыздан басталатынын көрсетеді. Егер біз табиғатқа жанашыр болсақ, Қазақстанымыз да таза, көрікті ел болып қала береді. 	жинақтау деңгейінде жұмыстанады. *Бүгін мен эко-карта арқылы Қазақстанның әр аймағында әртүрлі экологиялық мәселе бар екенін түсіндім. Эко-карта жасау маған табиғатты қорғау өз қолымызда екенін көрсетті. Бұл сабақта мен картаға қарап ойлап, дәлелдеп сөйлеуді үйрендім. Бүгінгі жұмыс маған табиғатқа жауапкершілікп ен қарау керек екенін ұқтырды.*	сан құрастырады. 1 ұпай. **«Мадақтау » әдісі**	
Сабақтың соңы (5 мин)	**1. Рефлексия** **2. Бағалау** Мұғалім оқушылардың «Теңге жинау» әдісі бойынша бағалайды **3. Үй тапсырмасын беру** 11- есеп 92-бет	Білім алушылар сабақ бойынша рефлексия жасайды «Киіз үй» әдісімен кері байланыс жасайды Білім алушылардағы «Теңге жинау» әдісі бойынша жинаған теңгелері негізінде бағалары анықталады. анықталады	Білім алушылар «Теңге жинау» әдісіндегі жинаған теңгелері бойынша бағаланады.	 оқулық

Маркабаева Камар Маркабаевна
Директордың ғылыми-әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасары
№ 79 жалпы орта білім беретін мектебі
Шымкент қаласы

«ҰЛТТЫҢ РУХАНИ ТІРЕГІ РЕТІНДЕ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ДАМЫТУ»

Мақсаты	Қатысушылардың ұлттық құндылықтар туралы түсінігін кеңейту, ұлттық салт-дәстүр, тіл, діл, мәдениеттің ұлт руханиятындағы маңызын ұғындыру және оларды күнделікті өмірде, тәрбие мен білім беру үдерісінде қолдануға бағыттау.
Міндеті	Ұлттық салт-дәстүр, әдет-ғұрып, тіл мен мәдениеттің рухани тірек ретіндегі рөлін түсіндіру; Қатысушылардың ұлттық тәрбиеге деген көзқарасын қалыптастыру; Ұлттық құндылықтарды дамыту жолдары бойынша ой бөлісу, тәжірибе алмасу; Ұлттық құндылықтарды заманауи қоғам талаптарына сай үйлестіру жолдарын қарастыру
Күтілетін нәтиже	Қатысушылар ұлттық құндылықтардың ұлт руханиятындағы маңызын терең түсінеді; Ұлттық құндылықтарды тәрбиеде және күнделікті өмірде қолдану жолдарын меңгереді; Ұлттық сана, патриоттық сезім, рухани жауапкершілік қалыптасады; Қатысушылар өз іс-тәжірибесінде ұлттық құндылықтарды дамытуға бағытталған нақты идеялар ұсына алады;
Қолданылатын материалдар	Слайд, көрнекіліктер, бейне ролик

Тренингтің жүргізілу барысы

Уақыты	Мазмұны	Ресурстары
10 мин	**Кіріспе бөлімі** Сәлемдесу Қатысушыларды қарсы алу Сергіту сәті **Stacking game, kahoot** **«Жылы атмосфера»** қалыптастыруға арналған сұрақтар Ұлттық құндылық десе, ойыңызға ең алдымен не келеді? Сіз үшін ең қастерлі ұлттық құндылық қайсы? Неліктен? Өз сабағыңызда ұлттық құндылықтарды қаншалықты қолданасыз деп ойлайсыз? **«Ұлттың рухани тірегі ретінде ұлттық құндылықтарды дамыту»** – бұл ұлттың болмысын сақтайтын, рухани тұтастығын нығайтатын негізгі құндылықтарды дәріптеу мен жаңғыртуға бағытталған тақырып. Ұлттық құндылықтарға тіл, салт-дәстүр, әдет-ғұрып, дін, мәдениет, тарих, ұлттық сана мен тәрбиелік ұстанымдар жатады. Олар ұлттың рухани тірегі ретінде қоғамның дамуына, ұрпақ тәрбиесіне және ұлттық бірегейліктің сақталуына қызмет етеді.	1-слайд 2-слайд

10 мин	**Негізгі бөлімі** **Жұптық жұмыс** – қатысушылар екі адамнан (жұп) тұратын топқа бөлініп, бір тапсырманы бірге талқылап, ортақ шешім шығаратын жұмыс түрі. Бұл әдіс қатысушылардың бір-бірімен тығыз байланысып, өз ойларын ашық айтуына, тыңдауға және бірлесіп шешім қабылдауға көмектеседі.	3-слайд
15 мин	**Жұптық жұмыс** «Сурет сөйлейді» әдісі арқылы жұмыс **Тапсырма:** Жұпқа ұлттық құндылыққа қатысты сурет/символ беріледі. (шаңырақ, домбыра, бесік, ою-өрнек). Сол суретті **сабақ пен байланыстырып** түсіндіреді. **Топтық жұмыс** — қатысушыларды шағын топтарға бөліп, бір мәселені бірге талқылап, ортақ шешімге келуіне бағытталған тиімді әдіс. Бұл тәсіл қатысушылардың бір-бірімен өз ойларын бөлісуіне, тәжірибе алмасуына, шығармашылық қабілетін дамытып, ұжымдық шешім қабылдауға үйретеді. **Топтық жұмыс** «*Себеп–Нәтиже (Cause–Effect)*» әдісі арқылы жұмыс Қатысушылар бір мәселенің **себебін және нәтижесін** талдап, ұлттық құндылықтарды дамытуға бағытталған нақты шешімдер ұсынады. Бұл әдіс ойды тереңдетіп, логикалық тұрғыда жүйелеуге көмектеседі.	
	1-топ «*Ұлттық құндылықтар картасын*» жасау **Тапсырма:** Топ мүшелері ұлттық құндылықтарды (тіл, салт-дәстүр, тарих, отбасы, рухани мұра т.б.) жазып, постерге орналастырады. Әр құндылықты **қай пәнде және қалай қолдануға болатынын** көрсетеді.	4-слайд
	2- топ «*Сабақтан үзінді*» **Тапсырма:** Әр топ бір пәнді таңдап алады (қазақ тілі, математика, тарих, дүниетану т.б.) Сол пән бойынша **ұлттық құндылықты кіріктірген қысқа сабақ үзіндісін** құрастырады	
	3- топ «Мәселе шешім» **Тапсырма:** «Сабақта ұлттық құндылықтарды кіріктіруде кездесетін қиындықтар» тақырыбында: 3 мәселе 3 нақты шешу жолын ұсыну	
10 мин	**Жеке жұмыс -** әрбір қатысушы жұмысты **өз бетінше**, басқа қатысушылардың көмегінсіз орындайды. Жеке жұмыс барысында қатысушы өзінің білімін, дағдысын және ойлау қабілетін толық көрсетеді. Тапсырманы орындау кезінде берілген нұсқаулықтарды сақтау, уақытты тиімді пайдалану және жұмысты белгіленген мерзімде тапсыру талап етіледі. Жеке жұмыс әр қатысушының жауапкершілігін арттырып, өздігінен шешім қабылдау қабілетін дамытады.	
	Жеке жұмыс «Ой қозғау» әдісі арқылы Абай осы қара сөзінде нені сынға алды? Ұлттық құндылықтар туралы ол қандай пікір айтады? Абайдың ойынша, қоғамның дұрыс дамуы үшін нені өзгеру керек? Абай қандай ұлттық құндылықты айтты?	5-слайд

	Кестені толтыру **№** / **Ұлттық құндылық** / **Абайдың қара сөзіндегі мысалы** / **Менің өмірімде қалай сақтаймын** 1 Тіл 2 Тәрбиелік дәстүр 3 Адамгершілік 4 Білім	https://www.youtube.com/watch?v=qZFfTjjZkvw
5 мин	Қорытынды. Рефлексия Коучинг барысында қатысушылар ұлттық құндылықтар тақырыбының өзектілігін тереңірек түсінді. **Рефлексия** – коучингке қатысушылардың өткен жұмысқа саналы түрде ой жүгіртіп, өз әсерін, алған білімін, түсінгенін және болашақта оны қалай қолданатынын саралап айту үдерісі. Коучинг барысында рефлексия қатысушыларға: *коучингтен не үйренгенін;* *қандай ой түйгенін;* *өз тәжірибесіне қандай жаңалық қосқаның;* *алған білім алдағы уақытта қалай қолданатынын анықтап мүмкіндік береді.* Яғни, рефлексия – коучингтің нәтижесін бағалау ғана емес, қатысушының өзін-өзі тануына, кәсіби дамуына және алдағы әрекетін жоспарлауына бағытталған маңызды кезең.	6-слайд

Торыбаева Айжан Әмиртайқызы
Бастауыш сынып мұғалімі
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

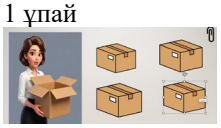

ИТ – АДАМНЫҢ ДОСЫ

Бөлім :	**Қоршаған ортаны қорғау**	
Педагогтің аты-жөні:	Торыбаева А.	
Күні:		
Сыныбы: 4 « В »	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Ит – адамның досы	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты:	4.2.6.1-кейіпкердің,кейіпкерлердің іс-әрекеті, мінез-құлқының өзгеру себептерін мәтіннен тауып,салыстырып бағалау 4.1.5.1-өз ойын,сезімін,көзқарасын өмірде болған,өзге шығармадағы ұқсас оқиғалармен салыстыра отырып білдіру	
Сабақтың мақсаты:	Кейіпкер әрекетінің, мінез-құлқының өзгеру себебі мен салдарын анықтайды;	

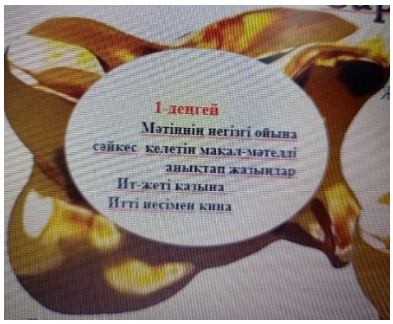
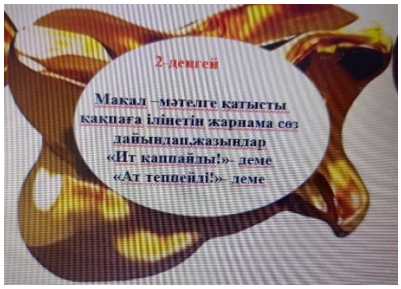
(Негіздеме: Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың II,III, IV отырыстарында берген тапсырмасы, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің №123 бұйрығы)	Оқиғаны өмірлік жағдаймен байланыстырады; Өз көзқарасын дәлелдеп жеткізеді. **Ай құндылығы:** жасампаздық және жаңашылдық айы **Апталық дәйек сөз:** «Өнерлі бала - өрге жүзер» **Құндылық:** Өзінің және өзгенің іс-әрекеттерін адамгершілік нормаларына сәйкестігі тұрғысынан талдай білу
Ойлау дағдыларының деңгейі:	Білу,түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау

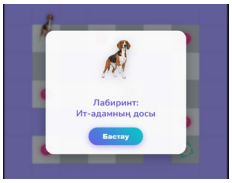
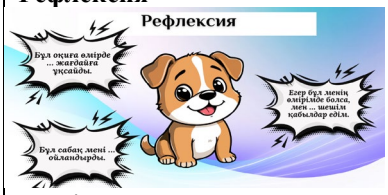
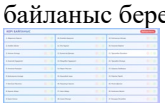
Сабақтың барысы:

Сабақ кезеңі/ Уақыты	Педагогтің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы (5 мин)	5. Сәлемдесу 6. Түгендеу 7. Жағымды ахуал “Сөйлемді аяқта” әдісі Интерактивті карточкалар арқылы біз оқушылардың эмоциялық күйін анықтап қана қоймай, құндылықты өмірлік тәжірибемен байланыстырамыз. 4. Топқа бірігу «Төрт дос» әдісі 1-топ «Адалдық» 2-топ «Достық» 3-топ «Сенім» 4-топ «Қамқорлық» 5. Үй тапсырмасын тексеру «Қорапша» әдісі 1.Қазақстанның қандай көлдерін білесіңдер? 2.Ақындар өлеңдерінде сипаттау үшін қандай көркемдегіш құралдарды (эпитет,теңеу) қолданған? 3.Көл суының адамға пайдасы туралы не білесіңдер? 4.Қазіргі кездегі өзен ,көлдердің ластануы туралы әңгімеле	*Интерактивті карточкадағы ұғымды анықтайды.* Білім алушылар билетте көрсетілген топ бойынша бірігеді. Білім алушылармен үй тапсырмасын бекіту мақсатында қорапшадағы сұрақтарға жауап береді.	 **Қошеметтеу** әдісі «Өте жақсы» «Жарайсың!» «Тамаша» Бағалау «Төрт дос» әдісі арқылы бағаланады **Дескриптор:** «Көл», «Балқаш көлге барайық» өлеңдерін түсініп оқиды,қорапшадағы сұрақтарға жауап береді. 1 ұпай 	Презентация https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_696fb217300df.html Әдебиеттік оқу. ЖББМ 4-сыныбына арналған 1-бөлім./ З.Муфтибекова, Ә.Рысқұлбеков-Алматы: Алматыкітап, 2019.-136 бет Презентация, слайдтар.
Сабақтың ортасы (35 мин) **2 мин**	**Жаңа сабақты ашу** *«АДАЛ АЗАМАТ» біртұтас тәрбие бағдарламасындағы құндылықтар оқу процесінде ұйымдастырылады* *Жасампаздық және жаңашылдық құндылығы бойынша өзінің және өзгенің іс-әрекеттерін адамгершілік нормаларына сәйкестігі тұрғысынан талдай білу* **Ой қозғау «Мультфильм» әдісі** Төбетім бар Алабай, Қарайды маған жағалай. Сенімді серік, қорғаушы, Жүрмейді ешкім жоламай! Ит неліктен адамның досы деп ойлайсың?	Білім алушыларға сабақ барысында адал азамат бағдарламасы құндылығын ұстану туралы мәлімет беріледі. Білім алушылар мультфильм арқылы бала мен иттің достығынан тақырыптар ұсынады.	 **Қошеметтеу** әдісі	Gemini ЖИ құралы https://gemini.google.com/app/658efc18622220ab ЖИ құралдары негізінде жасалған: gemini, Pixverse, Elevenlabs Сайт сілтемесі

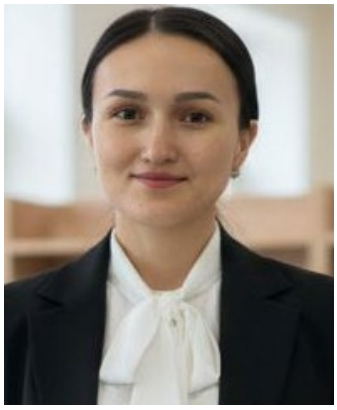
2 мин **5 мин**	Өмірде иттің көмегін көрген жағдайды білесің бе? **Тыңдалым** **Ұжымжық жұмыс:** **«Көрнекілік» әдісі** «Итім болса, шіркін!» өлеңі мазмұнындағы мультфильм **Айтылым** **Топтық жұмыс: «Талдау» әдісі** **1-тапсырма** Өлең мазмұнына сүйене отырып, төмендегі сұрақтарға ауызша жауап беріңдер: **1-топ «Іс-әрекет»** 1.Бала итіне қамқорлық жасау үшін нақты қандай іс-әрекеттерді жоспарлады? 2.Өлеңдегі иттің негізі міндеттері **2-топ — «Мінез-құлық»** 1. Жақсы көру,қуаныш,сенім,сағыныш,мақтаныш,өз-өзіне сенімділік,реніш осы көмекші сөздермен баланың ойын түсіндіріңдер **3-топ — «Себеп пен қасиет»** 1.Баланың ит асырағысы келуіне ең басты 3 себепті атап беріңдер 2.Иттің "сырлас" болуы оның қандай қасиетіне жатады? **4-топ — «Салыстыру және өмірмен байланыстыру»** 1.Өздерің қандай жануар асырағыларың келеді? 2.Үй жануарын асырау, шынайы өмірде баланы қандай жақсы қасиеттерге тәрбиелейді?	Білім алушылар өмірлік тәжірибелеріне сүйене отырып жауап береді. Білім алушылар ЖИ негізінде жасалған мультфильм көреді, өлең мазмұнын түсінеді. Білім алушылар өлең мазмұнына сүйеніп,кейіпкелердің іс-әрекеті, мінез-құлқының себептерін өлеңнен тауып,салыстыра отырып талдайды, бағалайды. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану, талдау, жинақтау, бағалау деңгейінде жұмыстанады. Топ мүшелері ақылдаса отырып, жауабын ұсынады.	«Өте жақсы» «Жарайсың!» «Тамаша» **Дескриптор:** **«Іс-әрекет»** Өлеңнен баланың итке қатысты жоспарлаған нақты іс-әрекеттін табады; Өлеңдегі иттің міндеттерін тізіп айтады **2 ұпай** **«Мінез-құлық»** Берілген барлық көмекші сөздерді өлең мазмұнына қисынды түрде кіріктіріп айтады **2 ұпай** **«Себеп пен қасиет»** Баланың ит асырауға деген 3 негізгі себебін нақты тұжырымдайды "Сырлас" ұғымының астарындағы адалдық пен сезімталдық қасиеттерін ашады**2 ұпай** **«Салыстыру және өмірмен байланыстыру»** Өздері асырағысы келетін жануарды атайды және неліктен оны таңдағанын түсіндіреді; Өлеңдегі баланың әрекетін шынайы өмірдегі жауапкершілікпен салыстыра отырып, өз ойын тұжырымдайды**2 ұпай**	https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_69704db6b672f.html

5 мин **8 мин**	**“Көрнекі өмірбаян” әдісі** Бердібек Соқпақбаевтың өмірі мен шығармашылығы туралы мағлұмат беру. **Оқылым.** **Ұжымдық жұмыс** **«Тақырыптық азат жолдар» әдісі** **2-тапсырма. “Көшер кезде”** мәтінін түсініп оқыңдар. **Топтық жұмыс: «Т кестесі» әдісі** **Фунционалдық сауаттылық тапсырмасы** **1-топ:** **2-топ** **3-топ** **4-топ** **Сергіту сәті: «Асық сыбдыры»**	Білім алушылар Б.Соқпақбаев туралы ақпарат алады. Білім алушылар мәтінді түсініп, көз жүгіртіп, шолып, оқиды. Білім алушылар тобы берілген тапсырмадағы жағдаят негізінде Т кестесін толтырады.	 **Дескриптор:** *мәтінді түсініп, көз жүгіртіп, шолып, түртіп алып оқиды.* Мадақтау әдісі **Дескриптор:** 1.мәтіннен ақпаратты табады; 2. кейіпкер мінезін сипаттайды. 2 ұпай **Дескриптор:** 1.кейіпкер әрекетінің себебін анықтайды; 2. өмірдегі жағдаятпен салыстырып шешімін талдайды. 2 ұпай **Дескриптор:** 1.кейіпкер әрекетін мәтіннен табады; 2. өз ойын, көзқарасын дәлелмен көрсетеді. 2 ұпай **Дескриптор:** 1.мәтіндегі кейіпкер жағдайын сипаттайды; 2.өмірде, басқа шығармадағы жағдаймен салыстырады. 2 ұпай	https://www.youtube.com/watch?v=QvpRJYKunKA дәптер Т кестесі жұмыс парағы, маркерлер Презентация, видео

2 мин **6 мин**	**3-тапсырма.** **Жұптық жұмыс: «Асық » әдісі** **Фунционалдық сауаттылық тапсырмасы** Саралау тәсілі: әр түрлі қабілеттегі оқушыларды жұптастырамын. Бір-біріне қолдау көрсете отырып, ынтымақтаса тапсырманы орындайды. Бұл тапсырма саралаудың (дифференциация) **«Тапсырма» тәсіліне** жатады. Бұл әдіс бойынша барлық оқушыларға ортақ тақырып берілгенімен, олардың қабілеті мен дайындық деңгейіне қарай күрделілігі әртүрлі нұсқалар ұсынылады. Мұндағы саралаудың ерекшелігі: оқушы өз білім деңгейіне қарай 1, 2 немесе 3-деңгейді таңдай алады **Жеке жұмыс: «Лабиринт ойыны»** **1.**Майлыаяқтың сыртқы бейнесі қалай сипатталады? А) Жуан, қабаған, қара түсті В) Середей, сидаң аяқ, тазыға	Білім алушылар дене қозғалысын жасайды, бойын сергітеді. Білім алушылар жұптаса отырып саралау тапсырмасын таңдайды. Бірлесіп ойланып саралау тапсырмасын орындайды. Білім алушылар жеке шағын тест беріледі, жұмыс парағында	**Дескриптор:** **1-деңгей** **-**Оқылған мәтін мазмұнын түсінеді -Мәтін мазмұнына сәйкес келетін мақал-мәтелді анықтайды **1 ұпай** **2-деңгей** Мақал-мәтелдің негізгі мағынасын ашады Жарнамалық мәтіннің құрылымын сақтап,тартымды сөздер қолданады **2 ұпай** **3-деңгей** -Майлыаяқтың Әбекеңнің қолында қалу себебін негіздейді -Майлыаяқтың болашақ өмірі туралы ерекше оқиға ойлап табады **3 ұпай** **Дескриптор:** 1.мәтін мазмұнын дұрыс түсініп, тест сұрақтарына нақты жауап береді; 2.кейіпкердің іс-әрекеті мен мінез-құлқын бағалай алады,негізгі ойды анықтайды. **Ұпай қою:** **1 ұпай** – 3–4 сұраққа дұрыс	Асық жұмыс парақшалары

5 мин	ұқсас C) Кішкентай, жүні қалың D)Қорқынышты, үлкен 2. Майлыаяқтың мінезі қандай болды? A) Қабаған, ашулы B) Еркін, ерке, бірақ зиянсыз C) Жалқау, селқос D) Ызақор, қауіпті 3.Майлыаяқтың мінез-құлқы не себепті өзгере бастады? A) Ауырып қалды B) Көшетінін сезіп, байлаулы болды C) Жаңа иттер келді D) Тамақ жетпеді 4.Майлыаяқтың ұлуы нені білдіреді? A) Аш екенін B) Суықты сезгенін C) Иесін қимай, ішкі күйзелісін D) Қорқынышын 5.Әбекең қандай адам ретінде сипатталады? A) Қатал, талапшыл B) Жақсы, сенімді, қамқор C) Бейтаныс, салқын D) Жалқау, немқұрайлы 6.Бұл әңгімеден қандай негізгі ой түюге болады? A) Итті байлап ұстау керек B) Көшу – қиын іс C) Ит – адамға адал дос, ал адам қамқор бола білуі керек. D) Иттер қауіпті	орындайды, жұмыс парақтарын алмасып, тақтамен тексереді. Блум таксономиясының білу, түсіну, қолдану, талдау деңгейінде жұмыстанады. Жауап кілті: 1.B 2.B 3.B 4.C 5.B 6.C Білім алушылар сабақ бойынша рефлексия жасайды	жауап берді; **2 ұпай** – 5–6 сұраққа толық әрі дұрыс жауап берді. «Мадақтау» әдісі 	Тест жұмыс парақтары ЖИ негізінде жасалған интерактивті ойын https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_6970b0fda3bff.html
Сабақтың соңы (5 мин)	**Рефлексия** **4. Бағалау** Мұғалім оқушылардың «Төрт дос» әдісі бойынша бағалайды **5. Үй тапсырмасын беру** ***“Көшер кезде” мазмұндау 101-103-беттер.***	«Оқушылар парақшасы» әдісі бойынша кері байланыс береді Білім алушылардағы «Төрт дос» әдісі бойынша ұпайлар саны анықталады	«Мадақтау» әдісі **Білім алушылар «Төрт дос» бағалауындағы ұпай саны бойынша бағаланады**	https://vibe-coding.diaoft.kz/pages/page_6970b72ebbe86.html Оқулық

Жуманазарова Айгерим Бақытовна
Бастауыш сынып мұғалімі
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

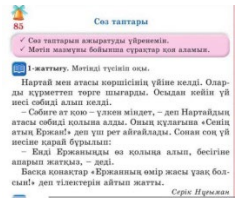

СӨЗ ТАПТАРЫ

Білім беру ұйымының атауы :	**№79 жалпы орта білім беретін мектебі**	
Пәні:	**Қазақ тілі**	
Бөлім :	**Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті**	
Педагогтің аты-жөні:	Жуманазарова А.Б.	
Күні:		
Сынып:2 «В»	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	**№ 85 Сөз таптары**	
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары:	2.2.3.1 мәтін мазмұнын анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру және жауап беру	
Сабақтың мақсаты: (Негіздеме: Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың II,III, IV отырыстарында берген тапсырмасы, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің №123 бұйрығы)	Мәтін бойынша сұрақтар құрастырады; Сұрақтарға толық жауап береді; Мәтін ішінен сөз таптарын анықтайды Сөз таптарын ажыратады **Құндылық:** Мектепте жасампаздық және жаңашылдық оқушылардың шығармашылық ойлауын дамытуға бағытталады.	

Сабақтың барысы

Сабақтың кезең уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтыңбасы 10мин	**Ұйымдастыру кезеңі** Оқушылармен сәлемдесу, оқушыларды түгелдеу. Оқушылардың сабаққа дайындығын тексеру. Оқушылардың назарын сабаққа аудару. **Психологиялық ахуал** Жігерлендіру «Біз қандаймыз?» **Құндылықтарға байланысты топ атын анықтау.** **«Оқулықтар» әдісі** 1. «Жаңашылдар» тобы 2. «Тапқырлар» тобы 3. «Ізденімпаздар» тобы 4. «Ойшылдар» тобы	Топ атауларын анықтайды	**«Ауызша мадақтау» әдісі** Жарайсың! Тамаша! Жақсы!	Слайд Ауызша Ауызша

	Психологиялық ахуал Жігерлендіру «Біз қандаймыз?» **«АДАЛ АЗАМАТ» біртұтас тәрбие бағдарламасындағы құндылықтарды оқу процесіне ұйымдастыру кезіңінен бастап, сабақтың әрбір кезеңінде жүргіземін** **Құндылық:** Мектепте жасампаздық және жаңашылдық оқушылардың шығармашылық ойлауын дамытуға бағытталады. Бейнебаян Жасампаздылық туралы **«Сыр сандық әдісі»** арқылы өткен сабақты пысықтай отырып,жаңа сабақтың тақырыбымен танысады. **1.**Антоним дегеніміз не? Мысал келтір 2.Синоним дегеніміз не? Мысал келтір 3.Омоним дегеніміз не? Мысал келтір 4.Түбір дегеніміз не? 5.Жұрнақ дегеніміз не? 6.Жалғау дегеніміз не?	Өткенге шолу жасайды	**Дескриптор:** Сұрақтарға жауап береді **1балл** **«Ауызша мадақтау» әдісі** Жарайсың! Тамаша! Жақсы!	Интерактивті тақта Виртуалды көмекші Әлия
Сабақтың ортасы 10 мин	**Сабақтың тақырыбы:** **85-сабақ . Сөз таптары** **Сабақтың мақсаты түсіндіріледі.** **Мұғалімнің түсіндірмесі** Бейнебаян **1-жаттығу.Оқулықпен жұмыс.Мәтінді түсініп оқы.Стоп әдісімен тізбектей оқиды.** **ЖИ** Мәтін мазмұны бойынша бір-біріне сұрақ қойыңдар.Мәтіннен кім? не? сұрақтарына жауап беретін сөздерді теріп жазыңдар **Ережемен жұмыс** **2-жаттығу.Тақтамен жұмыс.**Сөздерді оқы Кестедегі сөз мағыналарының әр басқа екенін және қалай	Сабақтың мақсаты түсінеді Оқылым дағдысын орындайды Мұқият тыңдайды Тыңдалым, айтылым дағдысын орындайды Тақтамен жұмыс жасайды	**Дескриптор:** Мәтінді түсініп оқиды. Мәтін мазмұны бойынша бір-біріне сұрақ қояды.Мәтіннен кім? не? сұрақтарына жауап беретін сөздерді теріп жазады **1балл** «Ауызша мадақтау» әдісі Жарайсың! Тамаша! Жақсы! **Дескриптор:** Кестедегі сөз мағыналарының әр басқа екенін және қалай топтастырылғанын байқап,қорытынды жасайды **1балл**	Оқулық, Бейнебаян Оқулық, **https://app.heygen.com/videos/ac3bbab211d04f21bafac6d9e9756dd9** Оқулық Дәптер музыка

	топтастырылғанын байқап өзің қорытынды жасап көр. **4-жаттығу.Дәптермен жұмыс.**Кім? сұрағына жауап беретін сөздерді бөлек,не? сұрағына жауап беретін сөздерді бөлек топтап жаз Кім? Не? Ойыншық,нағашы,ата,түлкі,жоғары, келді,қарға,тәтті,дәрігер,ұста,ұшты,күріш. **Сергіту сәті** 5-жаттығу ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҮЗІЛІС 5-жаттығу. Атам – әңгімешіл әрі көп білетін кісі. Кеше інім екеуімізге: «Қазақ халқында «жеті қазына» деген ұғым бар. Сендер соны білемісіндер?» – дегенде, тосылып қалдық. Сен қалай жауап берер едің? Жеті қазынамен таныстыру 1.Ер жігіт 2.Сұлу әйел 3.Ілім-білім 4.Жүйрік ат 5.Құмай тазы 6.Қыран бүркіт 7.Берен мылтық	Дәптермен жұмыс жасайды Жазылым дағдысын орындайды Сергіту сәтін орындайды Жеті қазынамен таныстыру	Ауызша мадақтау» әдісі Жарайсың! Тамаша! Жақсы! **Дескриптор:** Кім? сұрағына жауап беретін сөздерді бөлек, не? сұрағына жауап беретін сөздерді бөлек топтап жазады **1балл** Ауызша мадақтау» әдісі Жарайсың! Тамаша! Жақсы! **Дескриптор:** Жеті қазынамен танысады **1балл**	
10мин	Топтық жұмыс ұйымдастырамын 1-ші топтық жұмыс«Киіз үй »әдісі Берілген сөздер бойынша сөз таптарын ажыратыңдар. 2-ші топтық жұмыс. «Көже» әдісі Кім? не? Сұрақтарына жауап беретін сөздерді сәйкестендір 3-ші топтық жұмыс. «Комикс» әдісі Мәтін бойынша суреттерге қарап сұрақтар құрастыр; Сұрақтарға толық жауап беріңдер; 4-ші топтық жұмыс. «Семантикалық карта» әдісі Берілген сөздерді сөз таптарымен сәйкестендір	Топтық жұмыстарды орындайды	**Дескриптор:** **1-ші топ** Берілген сөздер бойынша сөз таптарын ажыратады **2-ші топ** Кім? не? Сұрақтарына жауап беретін сөздерді сәйкестендіреді **3-ші топ** Мәтін бойынша суреттерге қарап сұрақтар құрастырады; Сұрақтарға толық жауап береді; **4-ші топ** Берілген сөздерді сөз таптарымен сәйкестендіреді **2балл**	қима қағаздар Дидактикалық тапсырма
10 мин	**Саралау тапсырмасы:** **Жұптық жұмысы. «Торсық әдісі»** **Берілген сөзге зат есімді байланыстырып сұрақ құрастырып,жауап беріңдер**	Тапсырманы жұппен орындайды	**Дескриптор:** Берілген сөзге зат есімді байланыстырып сұрақ құрастырып,жауап береді	**Торсық** Дидактикалық тапсырма

	Саралау тәсілі: әр түрлі қабілеттегі оқушыларды жұптастырамын. Бір-біріне қолдау көрсете отырып, ынтымақтаса тапсырманы орындайды. Сөйлеуге уақыт беріледі. Жұбы қолдау көрсетеді. Жұпқа біріге отырып тапсырманы ынтымақтастықта орындайды, құрмет көрсетуге дағдылана бастайды. **Жи** **Мәтін бойынша сұрақтар.ОЮ әдісі.** 1.Нартай мен әкесі қайда келді? 2.Үй иесі қонақтарды қалай қарсы алды? 3.Сәбиді кім қолына алды? 4.Сәбиге қандай ат қойылды? 5.Нартайдың әкесі сәбиге атты қалай қойды (не істеді)? 6.Қонақтар Ержанға қандай тілек **айтты?** **Қорытындылау** Қорытындылау Ворд волл платформасы **Викторина әдісі** Үй тапсырмасы 3-жаттығу,42 бет	Сабақты қорытындылайды	**2балл** «Ауызша мадақтау» әдісі Жарайсың! Тамаша! Жақсы! **Дескриптор:** Мәтін бойынша сұрақтарға жауап береді Сабақты қорытындылайды **1балл** Ауызша мадақтау» әдісі Жарайсың! Тамаша! Жақсы!	Интерактивті тақта **https://wordwall.net/resource/84754618**
Сабақтың соңы 5 мин	Кері байланыс ЖИ. -Түсіндім -Сұрағым бар -Түсінбедім	Оқушылар бүгінгі сабақтан алған әсерлерін көрсетеді	Сабаққа белсене қатысқан оқушыларға жұлдыздар беріледі.	Интерактивті тақта

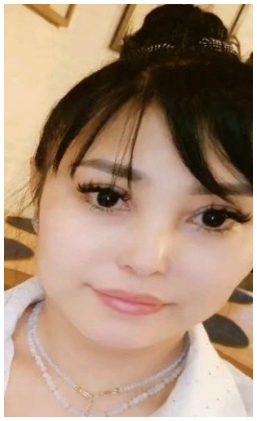

Уразбаева Акмарал Зулхарнаиновна
Ағылшын тілі мұғалімі, педагог-зерттеуші
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

ГЕЙМИФИКАЦИЯ АРҚЫЛЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ҮЙРЕТУ

Түсінік хат

Қазіргі білім беру кеңістігінде шет тілдерін оқыту оқушылардың тек грамматикалық білімін қалыптастырумен шектелмей, олардың коммуникативтік құзыреттілігін, шығармашылық қабілетін және оқу мотивациясын дамытуға бағытталуы тиіс. Осы тұрғыдан алғанда, геймификация технологияларын қолдану – ағылшын тілін оқытудың тиімді әрі заманауи тәсілдерінің бірі болып табылады.

«Геймификация арқылы ағылшын тілін үйрету» авторлық бағдарламасы оқушылардың ағылшын тілін меңгеруге деген қызығушылығын арттыруға, тілдік кедергіні жоюға және білімді белсенді әрекет арқылы игеруге бағытталған.

Бағдарламада ойын элементтері (рөлдік ойындар, жарыстар, ұпай жинау, деңгейлер, миссиялар, марапаттау жүйесі) оқу мақсаттарына сай жүйелі түрде енгізіледі және тілдік дағдыларды (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) кешенді дамытуға қызмет етеді.

Бағдарлама Қазақстан Республикасының білім беру стандарттарына сәйкес әзірленіп, мазмұны оқушылардың жас ерекшеліктерін, тілдік дайындық деңгейін және психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып құрастырылған. Сабақтарда жеке, жұптық және топтық жұмыс түрлері кеңінен қолданылып, оқушылардың бір-бірімен қарым-қатынас жасауына, өз ойын ағылшын тілінде еркін жеткізуіне жағдай жасалады.

Геймификация арқылы ұйымдастырылған оқу үдерісі оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттырып, сыни ойлау мен проблеманы шешу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Геймификация оқытуда тек интерактивті ойындармен шектелмейді. Оның ішінде балл жинау, деңгей өту, марапаттау жүйесі, онлайн платформадағы квиздер, топтық жарыстар сияқты түрлі тәсілдер бар. Бұл әдіс оқушыларға ынталандырушы фактор ретінде әсер етеді, бәсекеге қабілеттілігін оятады және бір-бірімен қарым-қатынас жасауға итермелейді. Сонымен қатар, ойын арқылы оқыту – тілдік орта құрудың бір жолы ретінде қарастырылады.

Авторлық жұмыс аясында ұсынылатын тапсырмалар мен әдістемелік тәсілдер геймификация қағидаттарына негізделіп, оқушылардың ағылшын тілін меңгеру үдерісін қызықты әрі нәтижелі етуге бағытталған. Бұл тәсіл әсіресе бастауыш және орта буын оқушыларына тиімді, себебі олардың оқу процесіне деген қызығушылығын арттыру – сапалы білім берудің алғышарты.

Бағдарламаның педагогикалық бағыттылығы

«Геймификация арқылы ағылшын тілін үйрету» авторлық бағдарламасының педагогикалық бағыттылығы білім алушы тұлғасын жанжақты дамытуға, оның коммуникативтік, әлеуметтік және шығармашылық әлеуетін ашуға бағытталған.

Бағдарлама заманауи білім беру талаптарына сай оқытудың тұлғаға бағытталған, әрекеттік және коммуникативтік тәсілдеріне негізделеді. Бағдарламада оқушы оқу үдерісінің белсенді субъектісі ретінде қарастырылады. Геймификация элементтері арқылы оқыту оқушылардың дербестігін арттыруға, өз бетімен шешім қабылдауына және жауапкершілік сезімін қалыптастыруға ықпал етеді.

Ойын жағдайлары оқушылардың қателесуден қорықпай, еркін тілдесуіне қолайлы психологиялық орта құрып, сөйлеу дағдыларының табиғи дамуына мүмкіндік береді.

Педагогикалық бағыттылықтың маңызды қыры – коммуникативтік құзыреттілікті дамыту. Рөлдік, жағдаяттық және командалық ойындар оқушылардың ағылшын тілінде өз ойын еркін жеткізуіне, диалог пен полилогқа қатысуына жағдай жасайды. Сонымен қатар бағдарламада ынтымақтастықта оқыту, өзара қолдау және әлеуметтік өзара әрекеттесу дағдылары басымдыққа ие.

Бағдарлама тәрбиелік бағытты да қамтиды: әділдік, өзара сыйластық, табандылық, жауапкершілік және жетістікке ұмтылу сияқты тұлғалық қасиеттер ойын үдерісі арқылы қалыптастырылады. Қалыптастырушы бағалау мен тұрақты кері байланыс оқушылардың өзін-өзі бағалау және рефлексия дағдыларын дамытуға бағытталған.

Мақсаты: Геймификация әдістерін қолдана отырып, білім алушылардың ағылшын тілінде қарым-қатынас жасау қабілетін дамыту, тіл үйренуге деген тұрақты қызығушылығын қалыптастыру және коммуникативтік құзыреттілігін арттыру.

Міндеттері:

- Ағылшын тілінде қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру – тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылым дағдыларын геймификация элементтері арқылы жүйелі дамыту.
- Оқушылардың оқу мотивациясын арттыру – ойын технологиялары арқылы тіл үйренуге деген қызығушылықты күшейту, белсенді қатысуын қамтамасыз ету. 6 • Тілдік кедергіні жою және сөйлеу еркіндігін дамыту – қателесуден қорықпай сөйлеуге жағдай жасау, сенімді қарым-қатынас ортасын қалыптастыру.
- Сөздік қорды байыту және грамматикалық дағдыларды жетілдіру – ойын тапсырмалары арқылы жаңа лексиканы меңгерту және грамматикалық құрылымдарды тәжірибеде қолдануға үйрету.
- Коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларды дамыту – жұптық және топтық ойындар арқылы ынтымақтастық, өзара түсіністік, командалық жұмыс қабілеттерін қалыптастыру.
- Сыни және шығармашылық ойлауды дамыту – жағдаяттық, рөлдік және проблемалық ойындар арқылы ойлау икемділігін арттыру.
- Өзін-өзі бағалау және рефлексия дағдыларын қалыптастыру – қалыптастырушы бағалау, кері байланыс және ойын нәтижелерін талдау арқылы оқушының жеке жетістігін сезінуіне мүмкіндік беру.
- Цифрлық және ойын технологияларын тиімді қолдануға үйрету – онлайн платформалар мен интерактивті құралдарды пайдалану арқылы заманауи оқу дағдыларын қалыптастыру.

Өзектілігі

Қазіргі жаһандану жағдайында ағылшын тілін меңгеру – білім алушылардың академиялық және кәсіби табысының маңызды алғы шарты. Алайда дәстүрлі оқыту тәсілдері оқушылардың тіл үйренуге деген қызығушылығын әрдайым арттыра бермейді, сөйлеу белсенділігі төмен болып, тілдік кедергі жиі байқалады. Осыған байланысты оқыту үдерісіне оқушыларды белсенді қатыстыруға, мотивацияны күшейтуге және шынайы қарым-қатынас жағдайын қалыптастыруға бағытталған заманауи педагогикалық технологияларды енгізу қажеттілігі туындап отыр. Геймификация технологиясы оқушылардың жас және психологиялық ерекшеліктеріне сай келіп, оқу үдерісін қызықты, қолжетімді және нәтижелі етуге мүмкіндік береді. Сондықтан «Геймификация арқылы ағылшын тілін үйрету» авторлық

бағдарламасы білім берудің қазіргі талаптарына толық сәйкес келетін өзекті бағдарлама болып табылады.

Жаңашылдығы

Бағдарламаның жаңашылдығы – ағылшын тілін оқытуда геймификация элементтерін (ойын сценарийлері, деңгейлер, миссиялар, ұпай жинау, марапаттау жүйесі, рөлдік және цифрлық ойындар) оқу мақсаттарымен жүйелі түрде кіріктіре қолдануында. Ойын тек қосымша әдіс емес, оқу 7 мазмұнын меңгертудің негізгі құралы ретінде қарастырылады. Сонымен қатар бағдарламада:

- тілдік дағдыларды дамыту ойын әрекетімен тығыз байланыста жүзеге асырылады;
- қалыптастырушы бағалау мен жедел кері байланыс геймификация механикаларымен үйлестіріледі;
- оқушылардың жеке ілгерілеуін ескеретін дербестендірілген оқу траекториясы қалыптастырылады;
- цифрлық платформалар мен интерактивті ресурстар тиімді пайдаланылады.

Осылайша, бағдарламаның жаңашылдығы дәстүрлі және инновациялық тәсілдердің үйлесімінде, сондай-ақ ағылшын тілін үйретуде ойын технологияларын жүйелі әрі мақсатты қолдануға негізделуінде көрініс табады.

Бағдарламаның ғылымилығы

«Геймификация арқылы ағылшын тілін үйрету» авторлық бағдарламасының ғылымилығы қазіргі педагогика, психология және шет тілдерін оқыту әдістемесі салаларындағы ғылыми тұжырымдар мен дәлелденген теорияларға сүйенуімен айқындалады. Бағдарлама мазмұны мен құрылымы тіл үйретудің халықаралық және отандық ғылыми зерттеулерінде негізделген қағидаттарға сәйкес әзірленген.

Бағдарлама коммуникативтік әдіс, әрекеттік тәсіл, конструктивизм, мотивация теориялары (А. Маслоу, Д. Макклелланд, Э. Деси мен Р. Райанның өзін-өзі анықтау теориясы) және ойын арқылы оқыту (gamebased learning, gamification) тұжырымдамаларына негізделеді. Бұл ғылыми бағыттар тіл үйренуде білім алушының белсенді әрекеті, ішкі мотивациясы және әлеуметтік өзара әрекеттесудің маңыздылығын дәлелдейді.

Бағдарламада тілдік дағдыларды (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастыру шет тілін меңгерудің психолингвистикалық заңдылықтарына сәйкес жүзеге асырылады. Ойын тапсырмалары когнитивтік жүктемені реттеу, қайталау мен бекітуді қамтамасыз ету, жағдаяттық қарым-қатынас арқылы тілдік материалды ұзақ мерзімді жадта сақтау қағидаларын ескере отырып құрастырылған.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы

Авторлық бағдарламаның практикалық маңыздылығы оның білім беру үдерісінде тікелей қолдануға бағытталғандығымен және нақты педагогикалық нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік беруімен айқындалады. Бағдарлама мазмұны мұғалімнің күнделікті сабағына оңай кіріктіріліп, оқу үдерісін қызықты, тиімді және нәтижелі ұйымдастыруға жағдай жасайды.

Пайдаланылған әдебиеттер

Мұғалімдерге арналған Қазақстандық оқулықтар мен әдістемелік құралдар:

1. Ахметова Г.Ж. «Ағылшын тілін оқытудың инновациялық әдістері». – Алматы: Рауан, 2021. 48
2. Жақсыбаева А.Б. «Ағылшын тілін бастауыш сыныпта оқыту әдістемесі». – Астана: Фолиант, 2020.
3. Елубаева С. «Ойын арқылы ағылшын тілі сабақтарын ұйымдастыру». – Алматы, 2022.
4. Бекетова Б.Т. «Тілді меңгертудің тиімді жолдары». – Шымкент, 2019.
5. Сүлейменова Э.Д. «Шетел тілін оқытудағы заманауи технологиялар». – Алматы: ҚазҰУ, 2020.
6. Оңғарбайқызы Р. «CLIL әдісін қолдану негіздері». – Нұр-Сұлтан, 2021.
7. Білім беру ресурстары порталы – www.sabak.kz

Тлеуова Акнур Жолбарысовна
Әлеуметтік педагог, тарих пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИНТЕРАКТИВТІ ҚҰРАЛДАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ

Түсінік хат

Зерттеу өзектілігі мен мақсаттары: Қазақстан тарихы – ұлттың мәдени мұрасы мен болмысын көрсететін маңызды пән. Заманауи технологиялар мен интерактивті әдістерді қолдану оқушылардың материалды тез әрі тиімді меңгеруіне, сыни ойлау қабілетін дамытуды және тарихи деректерді жан-жақты талдауды қамтамасыз етеді. Бұл әдістемелік құралдың мақсаты – оқытудың сапасын арттырып, пәннің тартымдылығын күшейтуге үлес қосу.

Әдістемелік құралдың құрылымы:Әдістемелік құрал келесі негізгі бөлімдерден тұрады:

- **Теориялық бөлім:** Қазақстан тарихының негізгі кезеңдері, оқиғалар мен тарихи тұлғаларына шолу, ғылыми зерттеулер мен талдау әдістері қарастырылады.
- **Заманауи технологиялар:** Мультимедиялық презентациялар, виртуалды зертханалар, онлайн платформалар мен мобильді қосымшалар арқылы оқытудың тиімді тәсілдері ұсынылады.
- **Интерактивті әдістер:** Топтық жобалар, ойындар, симуляциялар, интерактивті талқылаулар және кейс-стади арқылы оқушылардың белсенділігін арттыру жолдары сипатталады.
- **Практикалық бөлім:** Сабақ жоспарын құру, оқу процесін бақылау және бағалау әдістері, сонымен қатар тәжірибелік тапсырмалар мен тестілік материалдар ұсынылады.

Оқытудың заманауи технологиялары мен интерактивті құралдарын қолданудың артықшылықтары:

- **Жеке дараландыру:** Әрбір оқушының қабілетін ескере отырып, оқу процесін икемді түрде ұйымдастыру мүмкіндігі.
- **Белсенді оқыту:** Интерактивті элементтер оқушылардың сабақты терең меңгеруіне, ынталануына және шығармашылық қабілетін арттыруға септігін тигізеді.
- **Қашықтан оқытуға бейімділік:** Онлайн платформалар мен мобильді қосымшаларды қолдану оқытуды кез келген жерде жүргізуге мүмкіндік береді.
- **Ақпараттық қауіпсіздік:** Заманауи технологияларды қолдану арқылы оқушылардың ақпараттық сауаттылығын арттыру және қауіпсіздік шараларын сақтау қамтамасыз етіледі.

Қорытынды:Осы әдістемелік құрал Қазақстан тарихы пәнінің оқытылуында заманауи технологиялар мен интерактивті әдістерді енгізу арқылы оқу процесінің сапасын арттыруға

бағытталған. Оқушылар мен студенттердің тарихи санасын қалыптастыруда, сыни ойлау және аналитикалық қабілеттерін дамытуда тиімді құрал ретінде қарастырылады.

Мақсаты

Осы әдістемелік құралдың басты мақсаты – Қазақстан тарихы пәнін оқыту процесінде заманауи технологиялар мен интерактивті құралдарды тиімді қолдану арқылы оқушылардың тарихи білімін тереңдету, аналитикалық және сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамыту, сонымен қатар пәнге деген қызығушылық пен ынта-жігерді арттыру. Нақтырақ айтқанда, бұл құрал арқылы:

- **Инновациялық оқыту әдістерін енгізу:** Дәстүрлі әдістерді толықтырып, интерактивті технологиялар мен мультимедиялық құралдарды пайдалану арқылы оқыту үрдісін жаңғырту;
- **Оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру:** Виртуалды экскурсиялар, онлайн талқылаулар, топтық жобалар және проблемалық оқыту әдістері арқылы оқушылардың белсенділігін арттыру;
- **Тарихи деректерді талдау және интерпретациялау дағдыларын жетілдіру:** Цифрлық архивтер, онлайн ресурстар және мультимедиялық материалдар көмегімен оқушыларға тарихи деректерді терең зерттеу және сараптау мүмкіндігін ұсыну;
- **Оқытушылар мен оқушылар арасындағы тиімді коммуникацияны қамтамасыз ету:** Заманауи платформалар мен интерактивті құралдарды қолдану арқылы білім беру процесінде тиімді диалог пен ынтымақтастықты нығайту;
- **Сандық сауаттылық пен медиа сауаттылықты дамыту:** Оқушыларды цифрлық құралдар мен ақпараттық технологияларды дұрыс және тиімді пайдалану арқылы заманауи білім беру талаптарына сай дайындау.

Кіріспе

Қазақстан тарихы – еліміздің болмысы, мәдениеті мен дәстүрлерінің іргетасын құрайтын маңызды пән. Дәстүрлі оқыту әдістері ғасырлар бойы өз әсерін тигізсе де, қазіргі заманда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы оқыту үдерісін түбегейлі өзгерту қажеттілігін тудырып отыр. Осы әдістемелік құралдың мақсаты – Қазақстан тарихын оқытуда заманауи технологиялар мен интерактивті құралдарды тиімді пайдалану арқылы тарихи материалдарды жан-жақты және қызықты түрде жеткізу.

Бүгінгі күнде оқушылардың танымдық белсенділігі мен сын тұрғысынан ойлау қабілеттерін дамыту басты назарда тұр. Цифрлық дәуірдің талаптарына сай келетін инновациялық оқыту әдістері, мысалы, виртуалды экскурсиялар, онлайн талқылаулар, топтық жобалар және мультимедиялық презентациялар, оқушыларға тарихи оқиғаларды өз бетімен зерттеуге, салыстыруға және интерпретациялауға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде пәннің құндылығын арттырып, оқушылардың тарихи деректерді терең меңгеруіне ықпал етеді.

Осы құралда ұсынылған әдістер мен технологиялар оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырумен қатар, оқытушыларға да заманауи педагогикалық тәжірибелерді меңгеруге септігін тигізеді. Мұғалімдер мен оқушылар арасындағы өзара әрекеттестікке негізделген оқу процесі білім алудың сапасын арттыруға және шығармашылық ойлау қабілетін дамытуға зор ықпал етеді.

Қазіргі білім беру жүйесінде тарих пәнінің маңыздылығы ерекше орын алатыны сөзсіз. Тарихи оқиғалар мен кезеңдердің маңыздылығын түсіну, өткеннің сабақтарын бүгінгі күнде қолдана білу – әрбір азаматтың тұлғалық және мәдени дамуы үшін қажет. Осы орайда, заманауи технологиялар мен интерактивті құралдарды пайдалану оқыту процесін тиімді әрі динамикалы етеді, сонымен қатар, оқушыларға тарих пәнін жаңа қырынан тануға мүмкіндік ашады.

Осы кіріспе бөлімінде Қазақстан тарихын оқытудың жаңа әдістерін ұсыну арқылы, заманауи білім беру талаптарына сай келетін, оқушылардың танымдық және аналитикалық қабілеттерін дамытатын тиімді оқу үлгісін қалыптастыруға бағытталған ұсыныстар қарастырылып отыр.

Қорытынды

Қазақстан тарихы пәнін оқытудың заманауи технологиялар мен интерактивті құралдарды қолдану арқылы жүргізілетін әдіснамасы оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып, олардың сыни және аналитикалық ойлау қабілеттерін дамытуға зор ықпал етеді. Жоғарыда қарастырылған оқыту әдістері мен құралдары, практикалық сабақ үлгілері, сандық архивтер мен дерекқорлар студенттерге тарихи материалдарды жан-жақты зерттеу, талдау және интерпретациялау мүмкіндігін береді.

Бұл әдіснама арқылы оқушылар тек қана білім алумен шектелмей, өздерінің зерттеу дағдыларын, топтық жұмысқа бейімділігін және өз көзқарастарын қалыптастыруға үйренеді. Сонымен қатар, онлайн талқылаулар, виртуалды экскурсиялар және интерактивті ойындар секілді заманауи құралдар арқылы оқыту процесі шығармашылыққа, ынтымақтастыққа және дербестікке бағытталады.

Қорытындылай келе, тарих пәнін оқытуда технологиялардың интеграциясы оқушыларға өткен мен бүгін арасындағы байланыстарды түсініп, болашаққа деген көзқарасын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл әдістер білім беру сапасын арттырып, Қазақстан тарихын заманауи талаптарға сай меңгеруге жағдай жасайды, әрі оқушылардың өз мәдени мұрасына деген құрметі мен жауапкершілігін нығайтады.

Қолданылған әдебиеттер

1. Әбдрахманов Б. «Қазақстан тарихы: оқулық» – заманауи тарих оқыту әдістері мен технологияларына қатысты бөлімдер.

2. Нұрмагамбетова А. «Педагогика және инновациялық әдістер» – интерактивті оқыту технологиялары.

3. Рамазанова Г. «Цифрлық дәуірдегі білім беру» – онлайн оқыту және мобильді қосымшалар.

4. Интернет-ресурстар: Қазақстан тарихы мұраларын цифрлық архивтері, виртуалды музейлер мен оқыту платформалары.

5. Бәйбеков, А.Ж. (2018). *Қазақстан тарихы: жаңа заман талабына сай оқыту әдістемесі.* Алматы: «Нұр» баспасы.

6. Нұрғалиев, Т.Ә. (2019). *Заманауи технологияларды қолдану арқылы тарих пәнін оқыту.* Астана: «Білім» баспасы.

7. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі. (2020). *«Қазақстан тарихы» пәні бойынша оқу-әдістемелік материалдар.*

8. Мұғалімдер порталы. (2021). *Тарих пәнін оқытуда интерактивті құралдар мен сандық архивтер.* URL: http://www.ugolov.kz

9. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік архивтері. (2020). *Сандық архивтер мен дерекқорлар.* URL: http://www.archive.kz

Ниятова Улбала Куандыковна
Тарих пәні мұғалімі, педагог-зерттеуші
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ: ҰЛТТЫҚ ЖАДЫ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ҚОҒАМ

Түсінік хат

Қазіргі жаһандану жағдайында тарихи білім тек өткенді тану құралы ғана емес, ұлттық бірегейлікті сақтау, тарихи жадыны жаңғырту және азаматтық сананы қалыптастырудың маңызды тетігіне айналып отыр. Осы авторлық бағдарлама Қазақстан тарихын ұлттық жады, тарихи сана және қазіргі қоғам контексінде зерделеуге бағытталған.

Бағдарлама оқушылардың:

- тарихи оқиғаларды қазіргі әлеуметтік үдерістермен байланыстыра талдауына.
- тарихи жадының қоғамдағы рөлін түсінуіне.
- дереккөздермен, медиамәтіндермен, цифрлық ресурстармен жұмыс істеу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Бағдарламаның өзектілігі

Қазіргі жаһандану үдерістерінің қарқынды дамуы, ақпараттық кеңістіктің кеңеюі және қоғам өміріндегі әлеуметтік-саяси өзгерістер жағдайында Қазақстан тарихын оқытудың мазмұны мен бағыттарын жаңаша қарастыру өзекті мәселеге айналып отыр. Жастардың тарихи санасын қалыптастыру, ұлттық жадыны сақтау және оны қазіргі қоғамдық үдерістермен сабақтастыра түсіндіру – бүгінгі білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі. Осы тұрғыдан алғанда, тарихты тек хронологиялық деректер жиынтығы ретінде емес, ұлттың тарихи тәжірибесін, құндылықтарын және қоғамдық даму жолын айқындайтын рухани-мәдени феномен ретінде зерделеу қажеттілігі туындайды. Қазақстан қоғамында ұлттық бірегейлікті нығайту, тарихи әділеттілікті қалпына келтіру және өткенге сыни көзқараспен қарау мәселелері күн тәртібінде тұр. Тәуелсіздік жылдарында тарихи жадыны қайта жаңғырту, бұрын жабық болған тақырыптарды ғылыми тұрғыдан талдау, тарихи тұлғалар мен оқиғаларға объективті баға беру қажеттілігі артты. Сонымен қатар, медиакеңістікте тарихтың әртүрлі интерпретацияларының, кейде бұрмаланған немесе үстірт ақпараттың таралуы оқушылардың тарихи ақпаратты саралап қабылдау дағдыларын қалыптастыруды талап етеді. Осы авторлық бағдарлама Қазақстан тарихын ұлттық жады және қазіргі қоғам тұрғысынан жүйелі түрде зерделеуге бағытталып, оқушылардың тарихи ойлауын, азаматтық жауапкершілігін және сыни көзқарасын дамытуға мүмкіндік береді. Бағдарлама мазмұны оқушылардың тарихи оқиғалар мен құбылыстарды қазіргі әлеуметтік, мәдени және саяси үдерістермен байланыстыра талдауына жағдай жасап, олардың қоғам өміріне саналы түрде 5 араласатын, ұлттық құндылықтарды қадірлейтін тұлға ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

Бағдарламаның жаңашылдығы

Ұсынылып отырған авторлық бағдарламаның жаңашылдығы Қазақстан тарихын оқытуды дәстүрлі фактологиялық және хронологиялық шеңберден шығарып, оны ұлттық жады мен қазіргі қоғамдық үдерістердің өзара байланысы тұрғысынан кешенді түрде қарастыруымен сипатталады.

Бағдарлама мазмұнында тарихи оқиғалар мен құбылыстарды тек өткен уақыттың дерегі ретінде емес, қазіргі Қазақстан қоғамының әлеуметтік, мәдени және саяси дамуымен сабақтастыра талдауға басымдық беріледі.

Бағдарламаның маңызды жаңалығы – тарихи жады ұғымын негізгі мазмұндық өзек ретінде алып, оқушылардың тарихи санасын қалыптастыруда оны әдіснамалық құрал деңгейіне көтеруі. Бұл тәсіл оқушыларға тарихи тәжірибені ұлттың рухани капиталы ретінде түсінуге, өткен мен бүгін арасындағы себеп - салдарлық байланыстарды айқындауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар бағдарламада XX ғасырдың күрделі кезеңдері мен тәуелсіздік дәуіріндегі тарихи өзгерістерге сыни көзқараспен қарау арқылы тарихи әділеттілік пен объективті бағалауға мән беріледі.

Бағдарламада оқыту процесі зерттеушілік, жобалық және проблемалық оқыту технологияларымен ұштасып, оқушылардың дербес ойлауын, талдау және интерпретация жасау қабілеттерін дамытуға бағытталған. Тарихи дереккөздермен қатар медиамәтіндер мен цифрлық ресурстарды пайдалану оқушылардың медиасауаттылығын арттырып, тарихи ақпаратты түрлі форматта қабылдау және салыстыру дағдыларын қалыптастырады.

Бағдарлама Қазақстан тарихын оқытуда мазмұндық, әдістемелік және құндылықтық тұрғыдан жаңаша көзқарас ұсынып, оқушыларды ұлттық құндылықтарды түсінетін, тарихи жадысы қалыптасқан және қазіргі қоғамда өз азаматтық ұстанымын саналы түрде білдіре алатын тұлға ретінде тәрбиелеуге бағытталады.

Бағдарламаның мақсаты

Оқушыларда Қазақстан тарихы негізінде ұлттық жады, тарихи сана және қазіргі қоғам арасындағы сабақтастықты түсіндіру арқылы азаматтық позиция мен сыни ойлау қабілетін қалыптастыру.

Бағдарламаның міндеттері

Бағдарламаның негізгі міндеттері төмендегідей:

- Қазақстан тарихының негізгі кезеңдері мен маңызды оқиғаларын ұлттық жады тұрғысынан жүйелі түрде меңгерту;
- тарихи сана мен ұлттық бірегейліктің қалыптасу үдерістерін түсіндіру, тарихи жадының қоғамдағы рөлін ашу;
- тарихи дереккөздермен (құжаттар, естеліктер, статистикалық материалдар) және медиамәтіндермен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру;
- тарихи оқиғалар мен құбылыстарды қазіргі Қазақстан қоғамындағы әлеуметтік, мәдени және саяси үдерістермен байланыстыра талдау қабілетін дамыту;
- оқушылардың сыни ойлауын, салыстыру, дәлелдеу және қорытынды жасау біліктерін жетілдіру;
- зерттеушілік және жобалық әрекет арқылы өздігінен білім алу дағдыларын дамыту;
- тарихи шындықты бұрмаланған немесе үстірт ақпараттан ажырата білу, медиасауаттылықты қалыптастыру;
- азаматтық жауапкершілік, патриоттық сана және ұлттық құндылықтарды құрметтеу сезімін тәрбиелеу;
- оқушылардың тарихи білімін өмірлік тәжірибемен ұштастырып, қоғамдық мәселелерге саналы көзқарас қалыптастыру.

Педагогикалық бағыттылығы

«Қазақстан тарихы: ұлттық жады және қазіргі қоғам» авторлық бағдарламасының педагогикалық бағыттылығы оқушылардың тарихи білімін тереңдетумен қатар, олардың тұлғалық, азаматтық және әлеуметтік құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған.

Бағдарлама мазмұны білім алушыны оқыту үдерісінің белсенді субъектісі ретінде қарастырып, оның тарихи ойлауын, дүниетанымын және азаматтық позициясын дамытуға негізделеді.

Бағдарлама тұлғаға бағытталған оқыту қағидаттарына сүйене отырып, әр оқушының жеке мүмкіндіктерін, қызығушылықтарын және танымдық қабілеттерін ескеруді көздейді. Тарихи мазмұн оқушылардың өмірлік тәжірибесімен және қазіргі қоғамдық мәселелермен сабақтастырыла отырып ұсынылады, бұл білімнің практикалық маңызын арттырады және оқушылардың пәнге деген қызығушылығын күшейтеді. Педагогикалық тұрғыдан бағдарлама құзыреттілікке негізделген оқытуға бағытталып, тарихи деректерді талдау, салыстыру, бағалау және интерпретациялау дағдыларын қалыптастыруды басты мақсат етеді. 7 Зерттеушілік және жобалық әрекеттер арқылы оқушылардың өздігінен білім алу, ақпаратты сыни тұрғыдан қабылдау және қорытынды жасау қабілеттері дамытылады. Бұл тәсіл оқушылардың жоғары сынып деңгейіне сәйкес интеллектуалдық және әлеуметтік жетілуіне ықпал етеді.

Бағдарлама азаматтық-патриоттық тәрбиеге басымдық бере отырып, ұлттық құндылықтарды құрметтеу, тарихи жадыны сақтау және қоғамдық жауапкершілікті сезіну сияқты маңызды қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған. Қазақстан тарихын ұлттық жады контексінде зерделеу оқушылардың ел тағдырына бейжай қарамайтын, тарихи тәжірибеден сабақ ала білетін, қазіргі қоғамда белсенді азаматтық ұстаным таныта алатын тұлға болып қалыптасуына жағдай жасайды.

Бағдарламаның ғылымилығы

«Қазақстан тарихы: ұлттық жады және қазіргі қоғам» авторлық бағдарламасының ғылымилығы тарихи білім берудің қазіргі ғылымитеориялық жетістіктеріне, отандық және шетелдік тарихнамадағы тұжырымдамаларға, сондай-ақ әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың пәнаралық әдіснамасына негізделуімен айқындалады.

Бағдарлама мазмұны тарихи деректердің ғылыми дәлелділігі мен объективтілігін сақтай отырып, тарих ғылымында қалыптасқан ұғымдар, категориялар және зерттеу тәсілдері арқылы жүйеленіп ұсынылады.

Бағдарламада ұлттық жады, тарихи сана, тарихи тәжірибе сияқты ұғымдар қазіргі тарихнама мен мәдениеттану, әлеуметтану салаларындағы ғылыми зерттеулер негізінде түсіндіріледі.

Қазақстан тарихының негізгі кезеңдері мен мәселелері ғылыми айналымға енген дереккөздерге, ресми құжаттарға, академиялық еңбектерге сүйене отырып қарастырылады. XX ғасырдағы күрделі тарихи үдерістерді зерделеуде плюралистік және сыни көзқарас ұстанымдары сақталып, тарихи құбылыстарды біржақты бағалаудан аулақ болу көзделеді.

Бағдарламаның ғылымилығы оқушылардың тарихи білімді дайын күйінде қабылдауымен шектелмей, тарихи деректерді талдау, салыстыру, интерпретациялау және ғылыми қорытынды жасау дағдыларын қалыптастыруымен де көрінеді.

Зерттеушілік және проблемалық оқыту элементтерін енгізу арқылы оқушылардың ғылыми ойлау мәдениеті дамытылып, тарихи танымның заңдылықтары мен себеп-салдарлық байланыстарын түсінуіне жағдай жасалады.

Бағдарлама Қазақстан тарихын оқытуда ғылыми дәлдікке, теориялық негізділікке және әдіснамалық жүйелілікке сүйене отырып, оқушылардың 8 тарихи білімін тереңдетуге және ғылыми көзқарасын қалыптастыруға бағытталған.

Бағдарлама келесі ғылыми ұстанымдарға негізделеді:

- тарихи жады теориясы (П. Нора);
- өркениеттік және мәдени-тарихи тәсіл;
- құзыреттілікке негізделген оқыту;
- конструктивистік және зерттеушілік оқыту.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы

«Қазақстан тарихы: ұлттық жады және қазіргі қоғам» авторлық бағдарламасының практикалық маңыздылығы оның оқушылардың нақты өмірлік және оқу-танымдық қажеттіліктеріне бағытталуымен айқындалады. Бағдарлама мазмұны тарихи білімді тек теориялық деңгейде меңгерумен шектелмей, оны қазіргі қоғамдық үдерістерді түсінуде, әлеуметтік құбылыстарды бағалауда және азаматтық позиция қалыптастыруда қолдануға мүмкіндік береді.

Бағдарламаны жүзеге асыру барысында оқушылар тарихи дереккөздермен, архив материалдарымен, статистикалық мәліметтермен және медиамәтіндермен жұмыс істеудің практикалық дағдыларын меңгереді. Бұл дағдылар олардың ақпаратты талдау, салыстыру, дәлелдеу және қорытынды жасау қабілеттерін дамытып, оқу мен күнделікті өмірде кездесетін түрлі ақпарат көздеріне сыни көзқарас қалыптастыруға ықпал етеді.

Практикалық жұмыстар, зерттеу тапсырмалары және жобалық әрекеттер арқылы оқушылар өз білімін нақты өнім түрінде ұсына алады (презентация, зерттеу жұмысы, эссе, медиажоба). Мұндай жұмыс формалары оқушылардың коммуникативтік қабілеттерін, топта жұмыс істеу мәдениетін және өз көзқарасын дәлелді түрде қорғау білігін жетілдіреді. Сонымен қатар бағдарлама мектепішілік ғылыми жобаларға, дебаттарға, пәндік олимпиадаларға және ҰБТ-ға дайындық барысында тарихи білімді тиімді қолдануға мүмкіндік береді.

Бағдарлама мазмұны жоғары сынып оқушыларының болашақ кәсіби бағдарын айқындауда да практикалық мәнге ие. Тарихи талдау, зерттеу және сыни ойлау дағдылары құқық, журналистика, саясаттану, халықаралық қатынастар, педагогика сияқты әлеуметтік-гуманитарлық бағыттарда білім алуға негіз қалайды. Осылайша, бағдарлама оқушылардың тарихи білімін өмірлік тәжірибемен ұштастырып, оларды қоғамда белсенді, саналы және жауапты азамат ретінде қалыптастыруға нақты үлес қосады.

Күтілетін нәтижелер

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде 11-сынып оқушылары төмендегідей нәтижелерге қол жеткізеді:

Білімдік нәтижелер:

- Қазақстан тарихының негізгі кезеңдері мен маңызды оқиғаларын ұлттық жады тұрғысынан біледі және түсінеді;
- тарихи сана, ұлттық жады, тарихи тәжірибе сияқты негізгі ұғымдардың мәнін аша алады;
- Қазақстан тарихындағы XX–XXI ғасырлардағы маңызды әлеуметтіксаяси үдерістердің мәнін түсіндіреді.

Танымдық және зияткерлік нәтижелер:

- тарихи оқиғалар мен құбылыстарды себеп–салдарлық байланыста талдай алады;
- тарихи деректерді салыстыру, жүйелеу және интерпретациялау біліктерін меңгереді;
- тарихи ақпаратты ғылыми тұрғыдан бағалап, негізделген қорытынды жасай алады.

Практикалық нәтижелер:

- жазбаша және ауызша тарихи талдау, эссе, презентация, зерттеу жұмыстары түрінде өз ойын сауатты жеткізеді;
- медиамәтіндер мен цифрлық ресурстардағы тарихи ақпаратты сыни тұрғыдан талдайды;
- тарихи тақырыптар бойынша жобалық және зерттеушілік жұмыстар орындайды.

Құндылықтық және тұлғалық нәтижелер:

- ұлттық құндылықтарға, тарихи мұраға және тарихи жадыға құрметпен қарайды;
- Қазақстанның тарихи даму жолын түсіне отырып, азаматтық жауапкершілік пен патриоттық ұстаным қалыптастырады;
- қоғам өміріндегі тарихи тәжірибенің маңызын түсініп, өз көзқарасын саналы түрде білдіре алады.

Коммуникативтік және әлеуметтік нәтижелер:

• пікірталас пен талқылау барысында өз көзқарасын дәлелдеп, өзгелердің пікірін құрметтейді;

• топтық жұмыс барысында ынтымақтастықта әрекет етеді;

• тарихи мәселелер бойынша қоғамдық диалогқа қатысу дағдыларын меңгереді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Аяған Б. Қазақстан тарихының өзекті мәселелері. – Алматы: Атамұра, 2019.
2. Әбіл Е. Ұлттық жады және тарихи сана. – Алматы: Қазақ университеті, 2020.
3. Әбусейітова М. Х. Қазақстан тарихының деректанулық негіздері. – Алматы, 2018.
4. Бижанова Қ. XX ғасырдағы Қазақстан тарихының күрделі мәселелері. – Алматы, 2017.
5. Есім Ғ. Ұлт рухы және тарихи сана. – Алматы: Фолиант, 2016.
6. Қозыбаев М. Ақтаңдақтар ақиқаты. – Алматы: Санат, 2015.
7. Қойгелдиев М. Алаш қозғалысы. – Алматы: Арыс, 2019.
8. Назарбаев Н. Ә. Тарих толқынында. – Алматы: Атамұра, 2013.
9. Нора П. История и память. – Москва: Новое литературное обозрение, 2014.
10. Сабыров Қ. Қазақстан тарихын оқытудың әдістемесі. – Алматы, 2021.
11. Султангалиева Г. Тәуелсіз Қазақстан тарихының мәселелері. – Алматы, 2020.
12. Тұрсын Х. Қазақ мемлекеттілігі: тарих және тағылым. – Астана, 2018.

Өскенбаева Ұлсара Талғатқызы
Ағылшын тілі мұғалімі
№79 жалпы орта білім беретін мектебі
Шымкент қаласы

«ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ САҚТАУ – ӘР ҰРПАҚТЫҢ ПАРЫЗЫ»

Білім беру ұйымының атауы	**№79ЖОББМ**	
Пәні:	Сынып сағаты	
Педагогтің аты-жөні:	Өскенбаева Ұ.Т.	
Күні:		
Сынып: 8 “Г”	Қатысушылар саны:24	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы	«Ұлттық құндылықтарды сақтау – әр ұрпақтың парызы»	
Сабақтың мақсаты ***(Негіздеме: Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың II,III, IV отырыстарында берген тапсырмасы, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің №123 бұйрығы)***	Ұлттық құндылықтардың мәнін түсініп, олардың ұрпақтар сабақтастығындағы рөлін анықтайды және қазіргі қоғамдағы маңызын дәлелдейді. Жасампаздық және жаңашылдық -оқушылардың бастамашылдығын, сыни және шығармашылық ойлауын дамыту.	

Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/ уақыты	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы 10 минут	**Ұйымдастыру кезеңі** Сыныппен амандасу, оқушыларды түгендеу. Экранға видео қосылады.Сабақтың тақырыбы мен мақсатын таныстыру. Мұғалім оқушыларға сұрақтар қояды. 1. Сенің ойыңша, ұлттық құндылықтар дегеніміз не және олар адамның мінезі мен өміріне қалай әсер етеді? 2. Қазіргі заманда ұлттық құндылықтарды сақтау не үшін маңызды деп ойлайсың? Ұлттық құндылықтар туралы жалпы түсінік беру. • Ұлттық құндылықтардың маңыздылығын атап өту. *“Шаңырақ” әдісі арқылы оқушыларды топтарға бөледі* *1. «Мұра»* *2. «Сана»* *3. «Болашақ»*	Мұғаліммен амандасады, топтарға бөлінеді Оқушылар сұрақтарға жауап береді. Ұлттық құндылықтардың маңыздылығын талқылайды. Оқушылар Шаңырақтағы уықтарды алып 3 топқа бөлінеді.	Мадақтау сөздері	 https://www.youtube.com/watch?v=kHvaWvYzNF8
Сабақтың ортасы 5 минут 15 минут 5 минут	**1. Жеке тапсырма** Жасанды интеллект көмегімен ұлттық құндылықтарды зерттеу (қазақи мақал-мәтелдерді талдау, ұлттық киімнің тарихын қарау) **2.Топтық жұмыс** Әр топқа қысқаша сюжет беріледі. **1-топ: «Мұра» (рөлдік ойын)** **Тақырыбы:** Ұлттық мұра – ұрпақ аманаты **2-топ: «Сана» (қысқа сахналау)** **Тақырыбы:** Ұлттық сана – өзіңнен басталады **3-топ: «Болашақ» (рөлдік ойын)** **Тақырыбы:** Ұлттық құндылық – болашақ кепілі **3.Жұптық жағдаяттық тапсырма** Карта түрінде оқушыларға беріледі. 1-жағдаят: Екі дос ауылға барған кезде ата-әжесінің үйіндегі ескі ұлттық бұйымдарды (домбыра, текемет, зергерлік бұйым) көреді. Бір оқушы оны ескі, қажетсіз деп ойлайды, екіншісі оның ұлттық мұра екенін түсіндіреді. Жағдаят бойынша 2–3 минуттық диалог құрастырып, ортақ шешімге келу.	Экранда берілген сурет-бейнежазбалар арқылы мақал мәтелдерді табады. Оқушылар берілген қысқаша сюжет бойынша көрініс қояды **Жұптық тапсырма:** 1-оқушы: «Бұл заттардың қазіргі өмірде маңызы жоқ» деген көзқарасты қорғайды. 2-оқушы: «Ұлттық мұра — тарих пен тәрбие көзі» екенін дәлелдейді.	Ауызша кері байланыс, мадақтау Ауызша кері байланыс, мадақтау	 https://felo.ai/ru/livedoc/4pMbf2yNfrz2mpS2cSphmE Сюжетке қажетті атрибуттар Карточкалар
5 минут	*Талқылау (топтық)* 1. Оқушылардың ұлттық құндылықтарды қалай сақтап жатқандығы туралы пікір алмасу *2.* Заманауи технологияларды пайдалану арқылы ұлттық құндылықтарды сақтау жолдарын ұсыну	Оқушылар ұсынылған ой арқылы өз пікірлерімен бөліседі	Ауызша кері байланыс беру	

Сабақтың соңы 5 минут	***«Ұлтқа хат»*** Мұғалім сөйлем басын бастайды. «Егер мен ұлтыма бір ұсыныс айтар болсам…»	Оқушы 1–2 сөйлеммен айтады.		

Ноғайбаева Айгүл Асқарқызы
Физика пәні мұғалімі
№79 жалпы орта білім беретін мектебі
Шымкент қаласы

«РУХАНИ МҰРА ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ САНА»

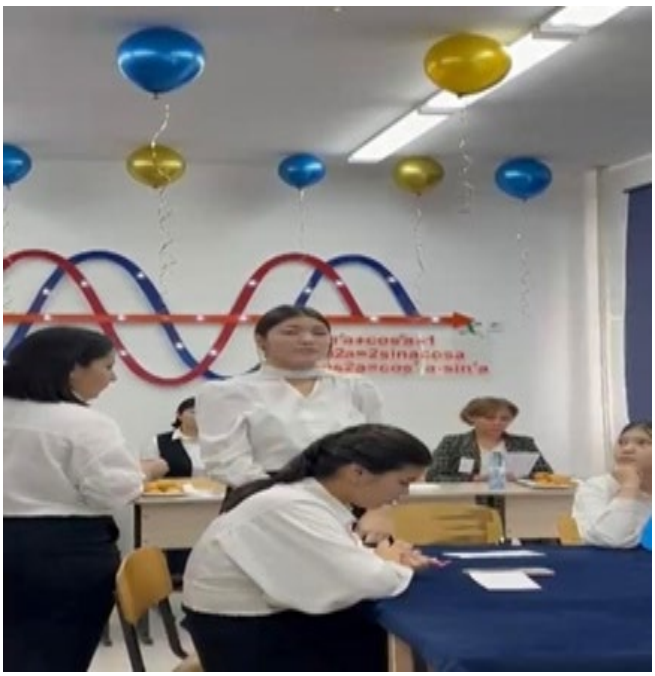
Білім беру ұйымының атауы	**№79ЖОББМ**	
Пәні:	Сынып сағаты	
Педагогтің тегі, аты, әкесінің аты	Ноғайбаева Айгүл Асқарқызы	
Күні:		
Сынып: 9 Ж	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы	**«Рухани мұра және ұлттық сана»**	
Сабақтың мақсаты **(Негіздеме: Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың II,III, IV отырыстарында берген тапсырмасы, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің №123 бұйрығы)**	1. Рухани мұра мен ұлттық сана арасындағы өзара байланысты түсіндіреді; 2. Қазіргі заман тұрғысынан ұлттық құндылықтарға қатысты проблемалық мәселелерді анықтайды; 3. Оқушылардың ұлттық санаға деген жауапкершілігін арттырады. **Жасампаздық және жаңашылдық** -ұлттық құндылықтарды заманауи форматта (цифрлық жоба, әлеуметтік желі, жаңашыл идея) жаңғырта білу; -дәстүр мен жаңашылдықты үйлестіре отырып, тың идеялар ұсыну; -оқушылардың бастамашылдығын, сыни және шығармашылық ойлауын дамыту.	

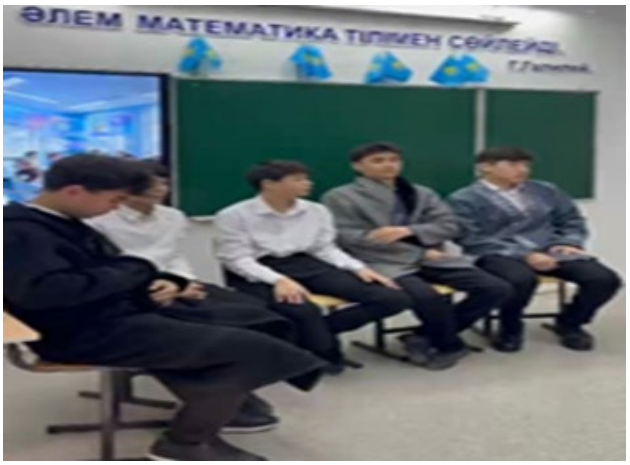
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/ уақыты	**Педагогтің әрекеті**	**Оқушының әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы 3мин **7 мин**	Ұйымдастыру кезеңі. Оқушылармен сәлемдесу, Топқа бөлу (ұлттық құндылықтарға байланысты атаулармен: «Дәстүр», «Тарих», «Тіл», «Замана және сана»). QAZ MATH –арқылы топқа бөлінеді «Абайдың батасы» арқылы психологиялық ахуал қалыптастыру. Сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтау) «Миға шабуыл» - «Рухани мұра дегенде ойларыңа не келеді?» -«Ұлттық сана қалай қалыптасады?» деген сұрақтар қояды. Мұғалімнің кіріспе сөзі: берілген суреттерге байланысты мақал-мәтелдерді жалғастырады. 1.Көз-қорқақ, қол-батыр, 2.Балабауыр етің, 3.Ағайын тату болса-ат көп, абысын тату болса-ас көп. 4. Көппен көрген ұлы той 5. Жеті атасын білмеген жетесіз 6. Тіл қылыштан өткір 7. Бала тілі-бал 8. Шынықсаң шымыр боласың. Тақырып пен мақсат таныстырылады.	Оқушылар бір-біріне ел, бірлік туралы жылы лебіздерін айтады. Оқушылар суреттерге байланысты мақал-мәтелдерді анықтайды - Мұғалім қойған сұрақтарға ойланып, өз пікірін айтады; - «Рухани мұра» ұғымына қатысты мысалдар келтіреді (тіл, дәстүр, тарих, салт-сана т.б.); □ «Ұлттық сана» ұғымын қарапайым тілмен түсіндіреді; □ Өз жауабын қысқа, нақты, ауызша түрде жеткізеді;	Алғыс айту, ынталандыру «Теңге» әдісі Алғыс айту, ынталандыру	Интерактивті тақта. Суреттер Интерактивті тақта. Суреттер
Сабақтың ортасы 32 мин	1-тапсырма. Бейнеролик көрсету Тақырыбы: «Бірлік бар жерде – тірлік бар» тақырыбы бойынша ұлттық құндылықтармен байланысты «Жылжымалы перде» әдісі арқылы сұрақтарға жұп болып жауап беру. **2-тапсырма.** Топтық жұмыс – «Ұлттық құндылықтар айнасы» Әр топқа қазіргі қоғамдағы ұлттық құндылықтарға қатысты проблемалық жағдай ұсынылады.Оқушылар қазақтың жалпы Ұлттық құндылықтардың (жағдаяттық тапсырма) көрсету арқылы маңызын ашады. Жағдаяттық тапсырмалар (жаңашыл, өзекті) **1-топ: «Тіл – ұлт тірегі»** **2-топ: «Дәстүр – рухани өзек»** **3-топ: «Тарих – ұлт жады»** **4-топ: «Замана және сана»** **Сергіту сәті: «Ерке сылқым күйі»** **3-тапсырма. Жеке жұмыс.** «Ой қозғау» әдісі арқылы Ел бірлігін сақтауда ұлттық құндылықтардың маңызын сұрақтарға жауап береді Сұрақтар: -Ұлттық құндылықтарға нелер жатады?	**Дескриптор:** - Әр жұп бір пердені таңдап, сұрақты талқылап, ортақ жауап ұсынады. **Дескриптор:** -Ұлттық құндылықттардың маңызын ашады. -Күнделікті өмір мен байланысын сипаттайды; - Ақпаратты талдайды; Топ ішінде пікір алмасады. -Жағдаятты талдап, жаңашыл (креативті)шешім ұсынады Оқушылар Kahoot ойынымен ұялы телефон арқылы	«Теңге» әдісі Мадақтау әдісі «Теңге» әдісі	Ұлттық құндылыққа бағытталған мәлімет https://www.instagram.com/reel/DSRoEYrDS35/?igsh=dXoyNWlkanYza2px Деректер ұсыну Kahoot https://create.kahoot.it/share/82fcbc2e-f78a-48d8-ab76-

	- Ел бірлігі дегенді қалай түсінесіңдер? - Ұлттық құндылық дегеніміз не? – Ел бірлігі неліктен маңызды?	жылдам сұрақтарға жауап береді.	Мадақтау әдісі «Теңге» әдісі	f0774e604b76
Сабақтың соңы	Сабақты бекіту.Кері байланыс– «Ұлт. Мен. Жауапкершілік» (3 минут) «3–2–1» ұлттық рефлексиясы» әдісі арқылы 3 – бүгін мен үшін маңызды болған үш ой; 2 – ұлттық санаға қатысты екі жаңа түсінік; 1 – мен өз өмірімде қолданатын бір нақты әрекет. Үй тапсырмасы: Таңдау бойынша: «Менің отбасымдағы рухани мұра» тақырыбында эссе жазу; Ұлттық құндылықтарды насихаттайтын әлеуметтік жоба идеясы.	Оқушылар өз ойын сабақтың ұтымды, ұтымды емес жақтарын бір ауыз сөзбен білдіреді	Мадақтау әдісі «Теңге» әдісі	

Мелдеханова Айгерим Умирхановна
Педагогика ғылымдарының магистрі, бастауыш сынып мұғалімі
№79 жалпы орта білім беретін мектебі
Шымкент қаласы

LESSON STUDY АРҚЫЛЫ ЕСЕП ШЫҒАРУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ НЕГІЗІНДЕ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУДЫ ДАМЫТУ

Кіріспе

Қазіргі білім беру кеңістігінде оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырумен қатар, олардың сыни әрі логикалық ойлау қабілеттерін дамыту басты бағыттардың біріне айналып отыр. Әсіресе бастауыш білім беру кезеңінде қалыптасатын ойлау дағдылары оқушының кейінгі оқу жетістіктерінің іргетасы болып саналады. Сондықтан бұл кезеңде оқушылардың тек дайын білімді меңгеруі ғана емес, оны талдай білуі, салыстыруы және қорытынды жасай алуы ерекше маңызға ие.

Математика пәні логикалық ойлауды дамытудың негізгі құралдарының бірі болып табылады. Дегенмен дәстүрлі оқыту барысында оқушылар көбіне дайын алгоритмдерге сүйеніп, терең ойлау әрекеттерін толық жүзеге асыра алмайды. Осыған байланысты оқыту әдістерін жаңарту және оқушының ойлау белсенділігін арттыру қажеттілігі туындайды.

Осы тұрғыда тиімді тәсілдердің бірі ретінде Lesson Study қарастырылады. Бұл тәсіл мұғалімдердің бірлескен зерттеу қызметін ұйымдастыра отырып, сабақтың сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Lesson Study барысында мұғалімдер оқыту үдерісін жетілдіріп, оқушылардың әрекетін талдау арқылы тиімді әдістерді анықтайды.

Берілген мақалада Lesson Study арқылы есеп шығару стратегияларын қолдану негізінде бастауыш сынып оқушыларының логикалық ойлау қабілетін дамыту мәселесі қарастырылады. Зерттеудің негізгі мақсаты – есеп шығару стратегияларының оқушылардың ойлау әрекетіне ықпалын анықтап, Lesson Study тәсілі арқылы оның тиімділігін тәжірибелік тұрғыда негіздеу.

Әдістеме

Зерттеу жұмысы Lesson Study тәсілі негізінде ұйымдастырылды. Бұл тәсіл мұғалімдердің бірлескен кәсіби әрекетін қамтамасыз ете отырып, нақты сабақ жағдайында оқушылардың оқу әрекетін жан-жақты зерттеуге мүмкіндік береді.

Lesson Study бірнеше кезең бойынша жүзеге асырылды. Алғашқы кезеңде зерттеу сабағының жоспары құрылды. Мұғалімдер сабақтың мақсатын, күтілетін нәтижелерін, қолданылатын әдістер мен есеп шығару стратегияларын анықтады.

Келесі кезеңде сабақ өткізіліп, бақылау жүргізілді. Сабақты бір мұғалім өткізсе, қалғандары оқушылардың әрекетін бақылап, деректер жинақтады. Негізгі назар оқушылардың есеп шығару кезіндегі ойлау үдерісіне аударылды.

Үшінші кезеңде алынған нәтижелер талданып, рефлексия жасалды. Мұғалімдер тиімді және тиімсіз тұстарды анықтап, келесі сабақтарды жетілдіру бойынша шешім қабылдады.

Зерттеу барысында есеп шығару стратегиялары ретінде есеп шартын талдау, мәліметтерді саралау, модельдеу (сызба, кесте), болжам жасау, бірнеше тәсілмен шешу және нәтижені тексеру әдістері қолданылды.

Сонымен қатар оқушылардың деңгейіне сәйкес сараланған тапсырмалар ұсынылды: төмен деңгейге – қолдау көрсетілген қарапайым тапсырмалар, орта деңгейге – стандартты тапсырмалар, ал жоғары деңгейге – күрделі және шығармашылық сипаттағы тапсырмалар берілді.

Зерттеу барысында бақылау, салыстыру және талдау әдістері қолданылды. Оқушылардың логикалық ойлау деңгейі олардың есепті түсінуі, шешу жолдарын таңдауы, дәлелдеуі және қорытынды жасауы арқылы бағаланды.

Практикада қолдану

Lesson Study аясында өткізілген сабақтарда есеп шығару стратегиялары жүйелі түрде енгізілді. Сабақтың барлық кезеңдерінде оқушылардың белсенді қатысуына жағдай жасалды.

Сабақтың бастапқы кезеңінде проблемалық сұрақтар қойылып, оқушылардың қызығушылығы арттырылды. Бұл кезеңде оқушылар өз болжамдарын ұсынды және есептің шешу жолдарын талқылады.

Негізгі бөлімде оқушылар жеке және топтық жұмыстар арқылы есептерді шешті. Тапсырмалардың сараланууы әр оқушының өз деңгейінде жұмыс істеуіне мүмкіндік берді. Есеп шығару барысында оқушылар әртүрлі стратегияларды қолданды: кейбірі сызбалар мен кестелер арқылы шешім тапса, енді бірі логикалық талдау әдістерін қолданды.

Бақылау нәтижелері төмен деңгейдегі оқушылардың да белсенділігі артқанын көрсетті. Олар есептің мазмұнын түсініп, қарапайым тәсілдер арқылы шешім табуға үйренді. Орта деңгейдегі оқушылар есептерді талдауға, салыстыруға және өз ойларын негіздеуге дағдыланды. Ал жоғары деңгейдегі оқушылар күрделі есептерді әртүрлі тәсілмен шешіп, шығармашылық қабілеттерін көрсетті.

Lesson Study нәтижесінде оқушылардың логикалық ойлау қабілеті дамыды. Олар есептерді талдап, өз бетінше шешім қабылдап, дәлел келтіруге және ойларын еркін жеткізуге үйренді.Оқу белсенділігі де артты: оқушылар сабақ барысында белсенді қатысып, пікір алмасуға араласып, топтық жұмыстарда белсенділік танытты. Алайда тәжірибе барысында белгілі бір қиындықтар да кездесті. Атап айтқанда, уақытты тиімді ұйымдастыру, барлық оқушыларды қамту және кейбір оқушылардың жаңа тәсілдерге бейімделуі белгілі бір қиындықтар туғызды.

Ұсыныстар

Зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып, келесі ұсыныстар жасауға болады:

Математика сабақтарында есеп шығару стратегияларын жүйелі түрде қолдану қажет, себебі бұл оқушылардың логикалық ойлауын дамытуға ықпал етеді.

Lesson Study тәсілін мектеп тәжірибесіне енгізу ұсынылады, өйткені мұғалімдердің бірлескен жұмысы сабақ сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, тапсырмаларды саралау маңызды.

Оқушылардың ойлау қабілетін дамыту үшін ашық сұрақтар мен проблемалық тапсырмаларды кеңінен қолдану қажет.

Сабақ соңында рефлексия жүргізу арқылы оқушылардың өз оқуын бағалау дағдыларын қалыптастыру ұсынылады.

Қорытынды

Жалпы алғанда, жүргізілген зерттеу нәтижелері Lesson Study тәсілі арқылы есеп шығару стратегияларын жүйелі қолдану бастауыш сынып оқушыларының логикалық ойлау қабілетін дамытуда жоғары тиімділікке ие екенін айқындады. Аталған тәсіл оқу үдерісін ұйымдастыруда оқушының белсенді танымдық әрекетін алдыңғы орынға шығарып, олардың өз бетінше ойлау, талдау және шешім қабылдау дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл, өз кезегінде, оқушылардың тек пәндік білімін тереңдетіп қана қоймай, олардың интеллектуалдық әлеуетін дамытуға ықпал етеді.

Зерттеу барысында алынған нәтижелер есеп шығару стратегияларын қолдану оқушылардың есептің мазмұнын терең түсінуіне, шешу жолдарын саналы түрде таңдауына және өз ойларын дәлелдеп жеткізуіне оң әсер ететінін көрсетті. Сонымен қатар оқушылардың түрлі тәсілдерді қолдану арқылы есепті бірнеше жолмен шешуге дағдылануы олардың шығармашылық және логикалық ойлау қабілеттерінің дамуына жағдай жасады. Оқу белсенділігінің артуы, сабаққа қызығушылықтың күшеюі және өзара әрекеттесудің жақсаруы да осы әдістің тиімділігін дәлелдейді.

Lesson Study мұғалімдердің кәсіби дамуына да елеулі ықпал етеді. Бірлескен жоспарлау, сабақ өткізу және талдау үдерісі арқылы мұғалімдер өз тәжірибесін жетілдіріп, тиімді әдістерді анықтап, оқыту сапасын жүйелі түрде арттыруға мүмкіндік алады. Бұл тәсіл педагогтердің рефлексия жасау дағдыларын дамытып, тәжірибеге негізделген оқытуды қалыптастырады.

Lesson Study тәсілі мен сараланған оқытуды үйлестіре қолдану қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың сапалы білім алуына, олардың логикалық және сыни ойлау қабілеттерін дамытуға, сондай-ақ оқу үдерісінің тиімділігін арттыруға қолайлы жағдай жасайды. Болашақта бұл бағыттағы жұмыстарды жүйелі түрде жалғастыру, әдістемелік тұрғыда жетілдіру және тәжірибеге кеңінен енгізу білім сапасын арттырудың маңызды тетігі бола алады.

Қолданылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. *Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты*. – Астана, 2022.

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі. *Бастауыш білім беру пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламалары*. – Астана, 2021.

3. Stigler, J. W., & Hiebert, J. *The Teaching Gap: Best Ideas from the World's Teachers for Improving Education in the Classroom*. – New York: Free Press, 1999.

4. Lewis, C. *Lesson Study: A Handbook of Teacher-Led Instructional Change*. – Philadelphia: Research for Better Schools, 2002.

5. Dudley, P. *Lesson Study: Professional Learning for Our Time*. – London: Routledge, 2014.

6. Polya, G. *How to Solve It: A New Aspect of Mathematical Method*. – Princeton University Press, 2004.

7. Виготский, Л. С. *Ойлау және сөйлеу*. – Алматы: Мектеп, 1999.

8. Выготский, Л. С. *Мышление и речь*. – Москва: Лабиринт, 2001.

9. Қоянбаев Ж.Б., Қоянбаев Р.М. *Педагогика*. – Алматы: Рауан, 2010.

10. Әбдікәрімов Б. *Математиканы оқыту әдістемесі*. – Алматы: Білім, 2015.

11. Hattie, J. *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. – London: Routledge, 2009.

12. OECD. *PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do*. – Paris: OECD Publishing, 2019.

Джуматаева Саулекуль Болгамбаевна
Бастауыш сынып мұғалімі, педагог-зерттеуші
№79 жалпы орта білім беретін мектеп
Шымкент қаласы

САНДЫҚ АМАЛДАР МЕН ГЕОМЕТРИЯЛЫҚ ФИГУРАЛАРДЫ ИНТЕРАКТИВТІ ТАҚТАЛАР, ПАЗЛДАР ЖӘНЕ ОЙЫН ЭЛЕМЕНТТЕРІ АРҚЫЛЫ ТҮСІНДІРУ

Кіріспе

Бастауыш сыныптарда математика пәні оқушылардың алғашқы білім алу кезеңіндегі ең маңызды пәндердің бірі болып табылады. Бұл пән оқушылардың логикалық ойлау, кеңістіктік қиял және проблемаларды шешу қабілеттерін қалыптастыруда ерекше рөл атқарады. Дәстүрлі оқыту әдістерімен қатар, заманауи ақпараттық технологиялар мен интерактивті құралдарды қолдану оқыту процесін қызықты әрі тиімді ете отырып, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыруда үлкен мүмкіндік береді.

Осы әдістемелік құрал интерактивті тақталар, пазлдар және ойын элементтерін пайдалану арқылы сандық амалдар мен геометриялық фигуралар ұғымын оқушыларға түсіндіруге бағытталған. Интерактивті тақталар динамикалық визуализация мен анимация арқылы математикалық амалдардың орындалуын көрсетіп, есептерді шешу барысында оқушылардың қателіктерін жедел түзетуге мүмкіндік береді. Ал пазлдар мен ойын элементтері арқылы оқушылар фигуралардың құрылымын, қасиеттерін танысып, топтық жұмыс пен шығармашылық ойлауды дамытуға жағдай жасайды.

Зерттеулер көрсеткендей, интерактивті әдістерді қолдану оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, материалды терең әрі ұзақ мерзімді меңгеруге ықпал етеді. Мұндай тәсілдер оқу процесін әр баланың жеке мүмкіндіктеріне бейімдеп, оқу барысында туындайтын қиындықтарды жоюға, сонымен қатар, топтық жұмыс пен коммуникация дағдыларын дамытуға септігін тигізеді.

Осы әдістемелік құралды енгізу арқылы мұғалімдер математика пәнінің негізгі ұғымдарын оқушыларға қызықты әрі түсінікті түрде жеткізіп, оқу процесін заманауи технологиялармен үйлестіре алады. Нәтижесінде, балалардың шығармашылық қабілеттері, аналитикалық ойлау дағдылары және ақпараттық технологияларды меңгеруі артатын болады.

Мақсаты

Бастауыш сынып оқушыларына математика пәнін меңгеруде интерактивті әдістерді пайдалану арқылы оқудың қызығушылығын арттыру, оқушылардың логикалық, аналитикалық және шығармашылық ойлау қабілеттерін дамытуға бағытталған. Осы әдістемелік құралдың негізгі мақсаты:

Математикалық ұғымдарды терең түсіну: Сандық амалдар мен геометриялық фигураларды интерактивті тақталар, пазлдар және ойын элементтері арқылы визуализациялау,

нақты мысалдар мен практикалық тапсырмалар арқылы оқушылардың ұғымдарды өз бетінше меңгеруін қамтамасыз ету.

Практикалық дағдыларды жетілдіру: Есеп шығарудың әртүрлі амалдарын игеру, математикалық есептерді шешуде шығармашылық әдістерді қолдану арқылы практикалық дағдыларды нығайту.

Топтық жұмыс пен коммуникацияны дамыту: Оқушылардың топтық тапсырмалар мен ойындық жаттығулар арқылы бірлесіп жұмыс істеу, өзара пікір алмасу және ынтымақтастық жасау дағдыларын дамыту.

Ақпараттық технологияларды игеру: Заманауи интерактивті құралдар мен әдістерді қолдану арқылы ақпараттық технологиялар саласындағы біліктілікті қалыптастыру, жаңа құралдарды тиімді пайдалану дағдыларын меңгеру.

Оқыту процесін тиімді ұйымдастыру: Оқушылардың белсенді қатысуын қамтамасыз ету, сабақ барысында мотивация мен қызығушылықты арттыру, білімді ойын-сауық элементтері арқылы жеңіл әрі есте қаларлық ету.

Зерттеу өзектілігі

Бастауыш сыныптарда математика пәнінің негіздерін оқытуда оқушылардың логикалық және кеңістіктік ойлау қабілеттерін қалыптастыру аса маңызды. Заманауи ақпараттық технологиялар мен интерактивті әдістерді қолдану оқу процесінің тиімділігін арттыруға және балалардың пәнге деген қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді.

Интерактивті тақталар, пазлдар және ойын элементтері арқылы сабақ материалын визуалды түрде көрсету оқушылардың назарын аударып, математикалық ұғымдарды тереңірек меңгеруге септігін тигізеді. Зерттеулер көрсеткендей, осындай әдістерді қолдану барысында оқушылардың қателіктерін жедел түзету, түсініксіз тұстарды анықтау және әр баланың жеке мүмкіндіктерін ескеру оң нәтижелерге әкеледі.

Сонымен қатар, заманауи интерактивті құралдар оқушылардың топтық жұмыс дағдыларын, коммуникация қабілеттерін және шығармашылық ойлауын дамытуға ықпал етеді. Бұл өз кезегінде, болашақта күрделі математикалық мәселелерді шешуге, логикалық анализ жүргізуге және ақпараттық технологияларды тиімді пайдалануға негіз қалайды.

Әдістемелік құралдың өзектілігі қазіргі білім беру жүйесінің талаптарын ескере отырып, оқушылардың сандық амалдар мен геометриялық фигураларды игеруіне, сондай-ақ, интерактивті технологиялар арқылы оқыту процесін жаңғырту қажеттілігін растайды. Бұл тәсілдердің енгізілуі білім сапасын арттыруға, оқушылардың белсенділігін күшейтуге және пәнді игеруді жеңілдетуге бағытталған заманауи педагогикалық үрдістердің бірі болып табылады.

Күтілетін нәтижелер

- **Математикалық ұғымдарды толық меңгеру:**
- Сандық амалдар мен геометриялық фигураларды терең және визуалды түрде түсіну;
- Әрбір математикалық ұғымның практикалық қолданылуын және өзара байланысын анық білу.
- **Практикалық дағдылардың дамуы:**
- Интерактивті тақтадағы тапсырмалар мен ойын элементтері арқылы нақты есеп шығару әдістерін меңгеру;
- Тапсырмаларды өз бетімен және топтық жұмыс арқылы шешу дағдыларының қалыптасуы.
- **Шығармашылық пен ынтымақтастықтың артуы:**
- Оқушылардың өз идеяларын еркін білдіруі және шығармашылық ойлау қабілеттерін дамыту;
- Топтық жобалар мен ойындар арқылы бірлесіп жұмыс жасау қабілетін нығайту.
- **Ақпараттық технологияларды меңгеру:**
- Заманауи құралдарды пайдалану арқылы ІСТ дағдыларының дамуы;

- Интерактивті программалар мен қосымшаларды тиімді қолдана отырып, сандық сауаттылықты арттыру.
- **Оқу процесінің тиімділігі мен мотивациясының жоғарылауы:**
- Интерактивті әдістер арқылы оқушылардың сабаққа қызығушылығы мен белсенділігінің артуы;
- Сабақ барысында әр оқушының өзін-өзі бағалау мен кері байланыстың нәтижесінде білім сапасының жақсаруы.
- **Ұзақ мерзімді есте сақтау және материалды бекіту:**
- Визуалды және ойын элементтері арқылы алынған білімнің ұзақ мерзімді есте сақталуын қамтамасыз ету;
- Математикалық ұғымдарды түрлі тәсілдермен тәжірибе жүзінде игеру арқылы материалды терең меңгеру.
- **Әлеуметтік және коммуникативтік дағдылардың дамуы:**
- Оқушылардың бір-бірімен қарым-қатынас жасау, өзара көмек көрсету және топтық жұмыс дағдыларының артуы;
- Сабақ барысында коммуникативтік қабілеттер мен әлеуметтік жауапкершіліктің дамуына ықпал ету.

Қорытынды

Осы әдістемелік құрал бастауыш сыныптарда математика пәнін оқытудың заманауи технологиялар мен интерактивті әдістер арқылы жүзеге асырылуын қамтамасыз етеді. Интерактивті тақталар, пазлдар және ойын элементтері оқу процесін қызықты әрі тиімді етіп ұйымдастырып, оқушылардың математикалық ұғымдарды терең меңгеруіне, логикалық ойлау қабілеттерін, кеңістіктік қиялын және шығармашылық әлеуетін арттыруға ықпал етеді.

Әдістемелік құралдың көмегімен мұғалімдер сандық амалдар мен геометриялық фигураларды визуализация арқылы түсіндіріп, әр оқушының жеке қажеттіліктерін ескере отырып дифференциалданған оқыту процесін жүргізе алады. Сонымен қатар, топтық жұмыс пен ойын элементтері оқушылардың өзара байланысы мен коммуникация дағдыларын дамытуға жағдай жасайды.

Қорытындылай келе, бұл әдістерді жүйелі түрде қолдану оқу процесінің тиімділігін арттырып, заманауи білім беру талаптарына сай балалардың математикалық білімін нығайтуға және олардың жалпы интеллектуалды дамуына зор үлес қосады. Болашақта оқу процесін одан әрі жетілдіру мақсатында жаңа технологиялар мен интерактивті әдістерді енгізу ұсынылады, осылайша әр баланың мүмкіндіктерін толыққанды дамытуға жағдай жасалады.

Қолданылған әдебиеттер

1. Әбдірашитов, Қ. «Математиканы оқыту әдістемесі». Алматы, 2018.
2. Нұрғалиев, А. «Интерактивті оқыту технологиялары». Астана, 2020.
3. Сұлтанов, Т. «Педагогикалық инновациялар». Алматы, 2019.
4. Жетібай, М. «Бастауыш сыныптағы оқыту әдістері». Қызылорда, 2017.
5. Мұхамеджанов, Ә. «Математикалық ойлауды дамыту әдістері». Алматы, 2021.
6. Әлбас, Е. «Инновациялық әдістер мен педагогикалық технологиялар». Астана, 2022.
7. Иванов, П. «Интерактивті білім беру технологиялары». Санкт-Петербург, 2019.
8. Сайфуллин, Р. «Цифрлық білім беру: теория мен практика». Алматы, 2020

Жанғалиева Мерей Жұмағалиқызы
Логопед мұғалімі
“Жамбыл облыстық арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету балалар орталығы” КММ
Жамбыл облысы, Тараз қаласы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІН ДАМЫТУДАҒЫ НЕЙРОПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖАТТЫҒУЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аннотация: Ұсынылып отырған мақалада мектепке дейінгі жастағы балалардың сөйлеу тілін дамытудағы нейропсихологиялық жаттығулардың тиімділігі ғылыми-публицистикалық және әдістемелік тұрғыдан жан-жақты қарастырылады, сонымен қатар баланың ерте даму кезеңіндегі ми қызметінің ерекшеліктері мен сөйлеу функциясының қалыптасу заңдылықтары өзара байланыста талданады. Зерттеудің өзектілігі мектепке дейінгі кезеңде жиі кездесетін сөйлеу бұзылыстарының артуымен және дәстүрлі логопедиялық тәсілдердің кей жағдайда жеткіліксіз болуымен негізделеді, бұл мәселені шешуде нейропсихологиялық бағыттың мүмкіндіктерін пайдаланудың маңыздылығын айқындайды. Мақалада нейропсихологиялық жаттығулардың теориялық негіздері, олардың ми жартышарларының өзара әрекеттесуін үйлестірудегі рөлі, сенсомоторлық және когнитивтік процестерді белсендірудегі ықпалы ғылыми деректерге сүйене отырып сипатталады, сондай-ақ логопедиялық тәжірибеде қолдану ерекшеліктері нақты мысалдар арқылы талданады. Зерттеу барысында нейропсихологиялық жаттығуларды жүйелі түрде қолдану балалардың зейінін шоғырландыруына, есте сақтау қабілетінің артуына, ұсақ және жалпы моториканың дамуына, сөйлеу қарқыны мен артикуляциялық дағдылардың жетілуіне оң әсер ететіні дәлелденеді. Сонымен бірге баланың эмоционалдық тұрақтылығы мен коммуникативтік белсенділігінің артуы сөйлеу тілінің табиғи әрі еркін дамуына ықпал ететіні көрсетіледі. Мақалада логопед маманның кәсіби құзыреттілігіне қойылатын талаптар, нейропсихологиялық жаттығуларды тиімді ұйымдастырудың педагогикалық шарттары және ата-аналармен өзара әрекеттесу маңыздылығы да қамтылады. Зерттеу нәтижелері нейропсихологиялық тәсілдерді логопедиялық тәжірибеге енгізудің тиімділігін дәлелдеп, оларды мектепке дейінгі білім беру жүйесінде кеңінен қолдану қажеттігін негіздейді.

Кілт сөздер: нейропсихологиялық жаттығулар, мектепке дейінгі жас, сөйлеу тілін дамыту, логопедиялық жұмыс, когнитивтік даму, ми жартышарларының өзара әрекеттесуі, сенсомоторлық интеграция, артикуляциялық дағдылар, тілдік бұзылыстар, ерте түзету жұмысы, баланың психикалық дамуы, зейін және есте сақтау, коммуникативтік құзыреттілік, логопед маманның кәсіби қызметі, кешенді дамыту.

Қазіргі жаһандану дәуірінде білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – баланың тұлғалық және зияткерлік дамуын қамтамасыз етумен қатар, оның тілдік құзыреттілігін ерте

кезеңнен қалыптастыру болып табылады, өйткені сөйлеу тілі тек қарым-қатынас құралы ғана емес, ол баланың ойлау жүйесінің, эмоционалдық өрісінің және әлеуметтік бейімделуінің өзегі ретінде қарастырылады. Мектепке дейінгі кезең – сөйлеу тілінің қарқынды дамитын, нейропсихологиялық тұрғыдан ең сезімтал әрі икемді кезеңдердің бірі, дәл осы уақытта баланың ми құрылымдары сыртқы ықпалдарға жоғары деңгейде жауап береді және қалыптасу процестері ерекше белсенді жүреді. Сондықтан логопед маманның қызметі тек тілдік кемшіліктерді түзету шеңберінде шектелмей, баланың жалпы психикалық дамуымен тығыз байланыста қарастырылуы тиіс, ал бұл өз кезегінде нейропсихологиялық жаттығуларды қолданудың маңыздылығын арттырады. Нейропсихологиялық жаттығулар – ми қызметінің әртүрлі аймақтарын үйлесімді дамытуға бағытталған арнайы ұйымдастырылған әрекеттер жүйесі, олардың көмегімен баланың зейіні, есте сақтау қабілеті, моторикасы және тілдік дағдылары кешенді түрде жетілдіріледі. Осындай жаттығулардың тиімділігі ғылыми тұрғыдан дәлелденіп, тәжірибеде кеңінен қолданылып келе жатқанымен, олардың мектепке дейінгі балалардың сөйлеу тілін дамытудағы рөлі әлі де терең зерттеуді талап етеді. Бұл мақалада аталған мәселенің теориялық және практикалық қырлары талданып, логопедиялық жұмыста нейропсихологиялық тәсілдерді қолданудың тиімділігі жан-жақты қарастырылады. Баланың сөйлеу тілін дамытуда тек фонетикалық немесе лексикалық деңгеймен шектелу жеткіліксіз, себебі тілдік кемшіліктердің түпкі себебі көбінесе ми қызметінің функционалдық жетілмеуінде жатады. Осы тұрғыдан алғанда нейропсихология ғылымының жетістіктерін логопедиялық тәжірибеге енгізу өзекті әрі қажетті бағыт болып табылады. Мектепке дейінгі жастағы балалармен жүргізілетін түзету-дамыту жұмыстары жүйелі, мақсатты және ғылыми негізделген болуы тиіс, өйткені дәл осы кезеңде қалыптасқан тілдік дағдылар баланың кейінгі оқу әрекетіне тікелей әсер етеді.

Нейропсихологиялық жаттығулардың мазмұны мен құрылымын іріктеу барысында баланың жас кезеңіне тән психофизиологиялық даму ерекшеліктерін терең ескеру қажеттілігі ерекше мәнге ие, өйткені мектепке дейінгі шақта орталық жүйке жүйесінің пластикалығы жоғары деңгейде сақталып, сыртқы ықпалдарға бейімделу қабілеті қарқынды түрде жүзеге асады, ал мұндай жағдай түзету-дамыту жұмыстарының нәтижелілігін арттыруға қолайлы алғышарттар қалыптастырады. Осыған байланысты жаттығулар жүйесін құрастыруда тек тілдік кемшіліктің сыртқы белгілеріне ғана сүйену жеткіліксіз болып саналады, керісінше баланың қабылдау, талдау, синтездеу сияқты жоғары психикалық функцияларының даму деңгейін кешенді бағалау маңызды рөл атқарады, себебі дәл осы процестер сөйлеудің сапалық қалыптасуына негіз болады. Егер жаттығулар баланың ішкі мүмкіндіктеріне сәйкес келмесе, онда олар күтілген нәтижеге жеткізбей, керісінше танымдық белсенділіктің төмендеуіне әкелуі ықтимал, сондықтан логопедтің кәсіби шеберлігі тапсырмаларды саралап ұсынуымен тікелей байланысты болып табылады. Бұл тұрғыдан алғанда, нейропсихологиялық ықпал ету тек тілдік жүйені емес, сонымен қатар кеңістіктік бағдарлау, уақыттық реттілік, қимыл үйлесімділігі секілді базалық функцияларды да қамтитын көпқырлы процесс ретінде сипатталады, ал мұндай кешенді ықпал баланың жалпы даму траекториясын оң бағытқа өзгертуге мүмкіндік береді. Әсіресе, сенсорлық интеграция элементтерін қамтитын жаттығулар баланың сыртқы әлемді қабылдау сапасын арттырып, ақпаратты өңдеу тиімділігін жоғарылатады, нәтижесінде сөйлеу әрекеті де жүйелі сипатқа ие бола бастайды. Сонымен бірге, жаттығулардың құрылымында қайталанымдылық пен бірізділік принциптерін сақтау маңызды, өйткені тұрақты түрде орындалатын әрекеттер жүйесі нейрондық желілердің бекінуіне жағдай жасайды және жаңа дағдылардың автоматтануына ықпал етеді. Егер логопед әр тапсырманың ішкі логикасын сақтай отырып, оны ойын, қимыл және танымдық әрекеттермен үйлестіре білсе, онда бала үшін оқу үдерісі қызықты әрі табиғи сипатқа ие болады, бұл өз кезегінде ішкі мотивацияның қалыптасуына әкеледі. Нейропсихологиялық жаттығулардың тиімділігі олардың баланың жеке даму ырғағына бейімделуінде көрініс табады, себебі әрбір бала ақпаратты қабылдау мен өңдеудің өзіндік тәсілдеріне ие, ал бұл ерекшеліктерді ескеру түзету жұмысының сапасын арттырады. Мұндай тәсіл баланың өзіндік

«жақын даму аймағын» тиімді пайдаланып, оның әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді, бұл ғылыми негізделген педагогикалық ықпалдың басты қағидаларының бірі болып саналады. Сондықтан нейропсихологиялық жаттығуларды ұйымдастыруда ғылыми дәлдік пен әдістемелік икемділіктің үйлесуі логопедиялық жұмыстың нәтижелілігін айқындайтын негізгі факторлардың бірі ретінде қарастырылады.

Сонымен қатар нейропсихологиялық жаттығулар жүйесін құруда олардың динамикалық сипатын сақтау қажеттілігі туындайды, өйткені баланың даму деңгейі тұрақты емес, ол уақыт өте келе өзгеріп, күрделеніп отырады, ал бұл жағдай жаттығулар мазмұнын кезең-кезеңімен жаңартып отыруды талап етеді. Егер жаттығулар бірсарынды және өзгеріссіз сипатта ұсынылса, онда баланың қызығушылығы бәсеңдеп, танымдық белсенділігі төмендеуі мүмкін, сондықтан әр тапсырма баланың бұрынғы тәжірибесіне сүйене отырып, жаңа элементтермен толықтырылуы тиіс. Мұндай жағдайда логопед тек орындаушы емес, шығармашылықпен жұмыс істейтін зерттеуші ретінде әрекет етеді, өйткені ол әр баланың даму динамикасын бақылап, соған сәйкес түзету стратегиясын өзгертіп отырады. Нейропсихологиялық жаттығулардың құрылымында кері байланыс механизмін енгізу де ерекше маңызға ие, себебі бала өз әрекетінің нәтижесін сезінген жағдайда ғана оның ішкі мотивациясы күшейеді және жаңа жетістіктерге ұмтылыс пайда болады. Осыған байланысты логопед әрбір жетістікті дер кезінде атап өтіп, баланың өзіне деген сенімін қалыптастыруы тиіс, өйткені эмоционалдық қолдау когнитивтік дамудың ажырамас бөлігі болып табылады. Жаттығулар барысында қолданылатын көрнекілік құралдар мен дидактикалық материалдардың сапасы да нәтижеге тікелей әсер етеді, себебі нақты, айқын және тартымды материалдар баланың назарын тұрақтандырып, ақпаратты қабылдауды жеңілдетеді. Сонымен бірге қозғалыс белсенділігін қамтитын тапсырмалар арқылы баланың энергетикалық әлеуеті тиімді бағытқа жұмсалып, шаршау деңгейі төмендейді, бұл ұзақ уақыт бойы белсенді жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Нейропсихологиялық жаттығулардың тағы бір маңызды қыры – олардың профилактикалық сипаты, өйткені мұндай жаттығулар тек бар қиындықтарды түзетіп қана қоймай, болашақта туындауы мүмкін мәселелердің алдын алуға ықпал етеді. Бұл өз кезегінде мектепке дейінгі кезеңде сапалы жүргізілген түзету жұмыстарының кейінгі білім беру сатыларында оң нәтижелер беруіне негіз қалайды. Сондықтан нейропсихологиялық тәсілдерді жүйелі түрде қолдану логопедиялық қызметтің мазмұнын байытып, оны жаңа ғылыми деңгейге көтеруге мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі балалардың сөйлеу тілін дамытуда нейропсихологиялық жаттығуларды қолдану олардың танымдық белсенділігін жаңа сапалық деңгейге көтеруге ықпал етеді, өйткені мұндай жаттығулар баланың тек тілдік емес, сонымен қатар ойлау, қабылдау және қиял сияқты психикалық процестерін өзара байланыста дамытады, ал бұл кешенді әсер баланың тұлғалық қалыптасуына оң ықпал етеді. Сөйлеу әрекетінің қалыптасуы барысында баланың ішкі жоспарлау қабілеті ерекше рөл атқарады, себебі ойды жүйелі түрде құрастыру және оны сыртқы тілдік формада жеткізу күрделі нейропсихологиялық механизмдердің үйлесімді жұмысының нәтижесі болып табылады. Егер бұл механизмдер жеткілікті деңгейде дамымаған болса, онда бала өз ойын толық әрі анық жеткізе алмауы мүмкін, сондықтан нейропсихологиялық жаттығулар арқылы осы процестерді мақсатты түрде дамыту қажеттілігі туындайды. Мұндай жаттығулар баланың логикалық ойлауын жетілдіріп, себеп-салдарлық байланыстарды түсіну қабілетін арттырады, нәтижесінде оның сөйлеуі мазмұнды әрі құрылымды бола түседі. Сонымен бірге тілдік әрекет барысында қолданылатын сөздік қордың сапалық және сандық тұрғыдан кеңеюі баланың қоршаған ортаны тереңірек тануына мүмкіндік береді, ал бұл өз кезегінде танымдық қызығушылықтың артуына әкеледі. Нейропсихологиялық жаттығулардың көмегімен баланың есту және көру арқылы қабылдау дағдылары жетілдіріледі, бұл ақпаратты тиімді өңдеуге және оны ұзақ мерзімді жадта сақтауға жағдай жасайды. Егер бала ақпаратты дұрыс қабылдап, оны жүйелей алса, онда оның сөйлеу әрекеті де біртіндеп сапалы сипатқа ие болады, өйткені тілдік құрылымдар саналы түрде меңгеріледі. Сонымен бірге мұндай жаттығулар баланың өзін-өзі реттеу қабілетін

қалыптастырып, оның мінез-құлқын басқаруға үйретеді, ал бұл оқу әрекетіне дайындықтың маңызды көрсеткіштерінің бірі болып табылады. Баланың сөйлеу тілін дамытуда нейропсихологиялық тәсілдерді қолдану оның шығармашылық қабілеттерін де аша түседі, себебі еркін ойлау мен қиялдау процестері тілдік әрекетпен тығыз байланысты. Осылайша нейропсихологиялық жаттығулар баланың жан-жақты дамуына ықпал ететін әмбебап құрал ретінде қарастырылады.

Сонымен қатар нейропсихологиялық жаттығуларды жүйелі түрде қолдану баланың әлеуметтік бейімделуіне де оң әсер етеді, өйткені тілдік дағдылардың дамуы оның қоршаған ортамен қарым-қатынас жасау мүмкіндіктерін кеңейтеді, ал бұл өз кезегінде тұлғааралық байланыстардың нығаюына ықпал етеді. Егер бала өз ойын анық жеткізе алса және өзгелердің сөзін дұрыс түсінсе, онда ол әлеуметтік ортада сенімді әрі белсенді әрекет етеді, бұл оның психологиялық жай-күйіне жағымды әсер етеді. Мұндай жаттығулар барысында қалыптасатын коммуникативтік дағдылар баланың топ ішінде өзін еркін ұстауына мүмкіндік беріп, ұжымдық әрекетке бейімделуін жеңілдетеді. Сонымен бірге нейропсихологиялық ықпал ету арқылы баланың эмоционалдық интеллектісі де дамиды, себебі ол өз сезімдерін тануға және оларды дұрыс білдіруге үйренеді, ал бұл сапалар тиімді қарым-қатынастың негізін құрайды. Логопедиялық жұмыста осындай кешенді тәсілді қолдану баланың тек тілдік емес, жалпы тұлғалық дамуына әсер ететінін көрсетеді, өйткені сөйлеу – адамның ішкі әлемінің көрінісі болып табылады. Егер бала өз ойын еркін жеткізе алатын болса, онда оның өзіндік бағалауы да жоғарылайды және ол жаңа білімді игеруге дайын болады. Нейропсихологиялық жаттығулардың көмегімен қалыптасқан дағдылар баланың мектепке бейімделуін жеңілдетіп, оқу процесінде кездесетін қиындықтардың алдын алуға мүмкіндік береді. Сонымен бірге ата-аналармен бірлескен жұмыс нәтижесінде балаға көрсетілетін қолдау жүйелі сипатқа ие болып, оның даму қарқыны тұрақтанады. Мұндай жағдайда бала өз әлеуетін толық жүзеге асыруға мүмкіндік алады және оның тұлғалық дамуы үйлесімді түрде қалыптасады. Сондықтан нейропсихологиялық жаттығуларды логопедиялық тәжірибеде қолдану тек түзету құралы емес, баланың болашақ өміріне әсер ететін стратегиялық маңызы бар педагогикалық тәсіл ретінде қарастырылады.

Қорыта айтқанда, нейропсихологиялық жаттығулар мектепке дейінгі жастағы балалардың сөйлеу тілін дамытуда тиімді құрал ретінде қарастырылады, себебі олар баланың ми қызметін кешенді түрде жетілдіруге бағытталған және тілдік дағдылардың қалыптасуына жанама әрі тікелей әсер етеді. Логопедиялық тәжірибеде бұл жаттығуларды жүйелі және мақсатты түрде қолдану балалардың сөйлеу тілін дамытуда жоғары нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді, сондықтан оларды білім беру процесіне кеңінен енгізу қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Шалимов В.Ф., Суворинова Н.Ю., Нестеровский Ю.Е. Лечение нарушений речевого развития у детей дошкольного возраста // Неврология и физиология поведения. – 2019. – №2. – С. 259–265.

2. Кириллова, Е. С. Роль нейропсихологических игр для развития детей дошкольного возраста / Е. С. Кириллова. — Текст : непосредственный // Образование и воспитание. — 2024. — № 5.1 (51.1). — С. 12-14. — URL: https://moluch.ru/th/4/archive/274/9488.

3. Фомичева П. О. Нейропсихология детей дошкольного возраста: теория и практика. — Педагогика и психология. — 2018. — № 4(28). — С. 56–65.

Еспенбетов Галимзян Абдиханович
Дене тәрбиесі пән оқытушысы
Түркістан облысы Кентау жоғары гуманитарлық-техникалық колледжі
Түркістан облысы, Кентау қаласы

ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАР–СТУДЕНТТЕРДІҢ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА ДЕГЕН ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ ҚҰРАЛЫ

Аннотация. Мақалада ұлттық ойындардың студенттердің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттырудағы рөлі ғылыми-педагогикалық тұрғыда қарастырылды. Ұлттық ойындардың тәрбиелік, танымдық және әлеуметтік мүмкіндіктері талданып, оларды дене тәрбиесі пәнінде қолданудың тиімді жолдары айқындалды. Зерттеу нәтижелері ұлттық ойындарды жүйелі қолдану студенттердің ұлттық сана-сезімін қалыптастырып, олардың тұлғалық дамуына оң әсер ететінін көрсетті.

Кілт сөздер: ұлттық ойындар, ұлттық құндылықтар, студент, дене тәрбиесі, тәрбиелік әлеует, педагогика, мәдени мұра, тұлғалық даму.

Ұлттық рухтың терең тамырлары мен тарихи жадының сабақтастығын сақтауда халықтың ғасырлар бойы қалыптастырған мәдени үлгілерінің маңызы айрықша екені белгілі, ал сол мәдени үлгілердің ішінде ұлттық ойындар ерекше орын алып, олар тек қана ойын-сауық құралы емес, сонымен бірге тәрбиелік, танымдық, әлеуметтік және психологиялық мәні бар күрделі құбылыс ретінде көрініс табады. Қазіргі жаһандану жағдайында жастардың, оның ішінде студенттердің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығының әлсіреу қаупі байқалатын тұста, ұлттық ойындарды білім беру үдерісіне тиімді енгізу арқылы олардың тарихи сана-сезімін, мәдени сәйкестігін және рухани дүниетанымын қалыптастыру қажеттілігі айқындала түседі. Дене тәрбиесі пәні оқытушысы үшін бұл бағыттағы жұмыс тек физикалық қабілеттерді дамыту міндетімен шектелмей, студенттердің ұлттық болмысын терең түсінуіне ықпал ететін педагогикалық құрал ретінде қарастырылуы тиіс. Ұлттық ойындардың мазмұнына зер салғанда, олардың әрқайсысы белгілі бір әлеуметтік тәжірибені, өмір салтын, дүниетанымдық ұстанымдарды бейнелейтінін аңғаруға болады, сол себепті оларды оқу-тәрбие процесінде мақсатты түрде пайдалану студенттердің тарихи-мәдени білімін арттырумен қатар, олардың бойында ұлттық мақтаныш сезімін қалыптастырады. Білім беру кеңістігінде дәстүр мен жаңашылдықтың үйлесімділігін сақтау мәселесі өзекті болып отырған жағдайда, ұлттық ойындарды заманауи әдістемелік тұрғыда қолдану ерекше маңызға ие, себебі бұл тәсіл студенттердің қызығушылығын арттырумен бірге, олардың оқу мотивациясын күшейтеді. Ұлттық ойындар арқылы қалыптасатын құндылықтар жүйесі тұлғаның жан-жақты дамуына ықпал етіп, оның әлеуметтік бейімделуін жеңілдетеді, ал бұл өз кезегінде қазіргі қоғам талаптарына сай бәсекеге қабілетті маман даярлаудың маңызды шарттарының бірі болып

табылады. Дене тәрбиесі сабақтарында ұлттық ойындарды қолдану студенттердің эмоционалдық жағдайына да оң әсер етіп, ұжымдық қарым-қатынасты нығайтады және топтық жұмыс дағдыларын қалыптастырады. Бұл үдерісте оқытушының кәсіби шеберлігі мен әдістемелік дайындығы шешуші рөл атқарады, өйткені ұлттық ойындардың мазмұнын дұрыс түсіндіріп, оларды оқу мақсаттарына сәйкестендіру арнайы педагогикалық құзыреттілікті талап етеді. Ұлттық ойындардың тәрбиелік әлеуетін толық пайдалану үшін оларды тек практикалық деңгейде емес, теориялық тұрғыда да түсіндіру маңызды, себебі бұл студенттердің ойынға деген саналы көзқарасын қалыптастырады. Осы тұрғыдан алғанда ұлттық ойындар студенттердің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттырудың тиімді құралы ретінде қарастырылуы тиіс.

Ұлттық ойындардың тәрбиелік мүмкіндіктерін ғылыми-педагогикалық тұрғыда талдау олардың тұлғаның дамуына кешенді ықпал ететінін көрсетеді, өйткені бұл ойындарда физикалық белсенділікпен қатар, интеллектуалдық ойлау, логикалық шешім қабылдау, тапқырлық, шапшаңдық сияқты қасиеттер үйлесімді түрде дамиды. Студенттердің жас ерекшеліктерін ескере отырып ұйымдастырылған ұлттық ойындар олардың жеке қабілеттерін ашуға мүмкіндік береді және өзін-өзі танып-білу процесін жандандырады. Қазіргі студент жастарының көпшілігі ақпараттық технологиялардың ықпалында өсіп келе жатқандықтан, олардың қызығушылықтарын ұлттық мазмұндағы әрекеттерге бағыттау оңай міндет емес, алайда дұрыс ұйымдастырылған педагогикалық жұмыс бұл мәселені тиімді шешуге мүмкіндік береді. Ұлттық ойындарды оқу процесіне енгізу барысында олардың мазмұнын заманауи форматта ұсыну маңызды, мысалы, ойын элементтерін цифрлық технологиялармен ұштастыру студенттердің қызығушылығын арттырады. Сонымен бірге, ұлттық ойындардың тарихи шығу тегі мен мәдени мәнін түсіндіру студенттердің танымдық қызығушылығын күшейтіп, олардың ұлттық сана-сезімін қалыптастырады. Дене тәрбиесі сабақтарында қолданылатын ұлттық ойындар студенттердің денсаулығын нығайтып қана қоймай, олардың рухани дамуына да әсер етеді, өйткені бұл ойындарда халықтың өмір салты, дүниетанымы және моральдық құндылықтары көрініс табады. Ұлттық ойындардың тәрбиелік әлеуетін жүзеге асыру үшін оларды жүйелі түрде қолдану қажет, себебі кездейсоқ ұйымдастырылған ойындар күтілетін нәтижеге жеткізбейді. Оқытушы ұлттық ойындарды таңдағанда олардың мазмұны мен тәрбиелік мәніне ерекше көңіл бөлуі тиіс, өйткені әр ойын белгілі бір құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған. Студенттердің ұлттық ойындарға қатысуы олардың әлеуметтік белсенділігін арттырып, ұжымдық жауапкершілік сезімін қалыптастырады. Бұл үдерісте студенттердің өзара қарым-қатынасы нығайып, олар бір-бірін қолдауға, сыйлауға үйренеді. Ұлттық ойындарды қолдану арқылы студенттердің тұлғалық дамуына ықпал ету дене тәрбиесі пәнінің негізгі міндеттерінің бірі ретінде қарастырылуы тиіс.

Ұлттық ойындар студенттердің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын арттырудың маңызды құралы ретінде олардың рухани әлемін байытып, тарихи жадысын жаңғыртуға ықпал етеді, себебі бұл ойындарда халықтың өмір сүру тәжірибесі, дүниетанымы және мәдени ерекшеліктері жинақталған. Студенттер ұлттық ойындар арқылы өз халқының мәдени мұрасымен танысып қана қоймай, оны терең түсінуге мүмкіндік алады, ал бұл олардың ұлттық сәйкестігін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Қазіргі қоғамда ұлттық құндылықтарды сақтау мәселесі өзекті болып отырғандықтан, жастардың бұл құндылықтарға деген қызығушылығын арттыру білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Ұлттық ойындарды оқу процесінде қолдану студенттердің оқу мотивациясын арттырып, олардың белсенділігін күшейтеді, өйткені ойын элементтері оқу процесін қызықты әрі тартымды етеді. Студенттердің ұлттық ойындарға қатысуы олардың физикалық белсенділігін арттырып, салауатты өмір салтын қалыптастыруға ықпал етеді. Ұлттық ойындар арқылы студенттердің бойында патриоттық сезім қалыптасып, олар өз елінің мәдени мұрасын құрметтеуге үйренеді. Бұл үдерісте оқытушының рөлі ерекше маңызды, өйткені ол студенттерге ұлттық ойындардың мәнін түсіндіріп, олардың тәрбиелік әлеуетін дұрыс бағытта қолдануы тиіс. Ұлттық ойындарды қолдану барысында студенттердің жеке ерекшеліктерін

ескеру маңызды, себебі әр студенттің қызығушылығы мен қабілеті әртүрлі. Ұлттық ойындардың тәрбиелік мүмкіндіктерін толық пайдалану үшін оларды жүйелі түрде және мақсатты түрде ұйымдастыру қажет. Студенттердің ұлттық ойындарға деген қызығушылығын арттыру олардың ұлттық құндылықтарға деген көзқарасын өзгертіп, оларды құрметтеуге үйретеді. Бұл үдеріс студенттердің тұлғалық дамуына оң әсер етіп, олардың әлеуметтік бейімделуін жеңілдетеді.

Қазіргі білім беру кеңістігінде ұлттық ойындарды қолдану тек дәстүрді сақтау мақсатымен шектелмей, инновациялық педагогикалық тәсіл ретінде қарастырылуы тиіс, өйткені бұл тәсіл студенттердің оқу процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етеді. Ұлттық ойындардың мазмұнын жаңғырту арқылы оларды заманауи талаптарға бейімдеу студенттердің қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Дене тәрбиесі пәнінің оқытушысы ұлттық ойындарды қолдану барысында олардың мазмұнын оқу мақсаттарына сәйкестендіруі тиіс, бұл өз кезегінде оқу процесінің тиімділігін арттырады. Ұлттық ойындарды қолдану студенттердің эмоционалдық жағдайына оң әсер етіп, олардың оқу процесіне деген көзқарасын жақсартады. Бұл ойындар арқылы студенттердің бойында ынтымақтастық, жауапкершілік, әділдік сияқты қасиеттер қалыптасады. Ұлттық ойындарды қолдану барысында студенттердің шығармашылық қабілеттері дамып, олар жаңа идеялар ұсынуға үйренеді. Бұл үдеріс студенттердің тұлғалық дамуына ықпал етіп, олардың өзін-өзі жүзеге асыруына мүмкіндік береді. Ұлттық ойындардың тәрбиелік әлеуетін толық пайдалану үшін оларды жүйелі түрде қолдану қажет. Студенттердің ұлттық ойындарға қатысуы олардың әлеуметтік белсенділігін арттырып, ұжымдық қарым-қатынасты нығайтады. Бұл үдерісте студенттердің өзара қарым-қатынасы нығайып, олар бір-бірін қолдауға, сыйлауға үйренеді. Ұлттық ойындарды қолдану арқылы студенттердің тұлғалық дамуына ықпал ету дене тәрбиесі пәнінің негізгі міндеттерінің бірі ретінде қарастырылуы тиіс.

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, ұлттық ойындарды жүйелі және ғылыми негізде қолдану студенттердің ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығын айтарлықтай арттырады, бұл олардың оқу мотивациясының күшеюіне және оқу процесіне белсенді қатысуына ықпал етеді, ал мұндай өзгерістер тек сыртқы мінез-құлық деңгейінде ғана емес, ішкі дүниетанымдық құрылымдарда да байқалады, себебі студенттер ұлттық ойындар арқылы өз халқының мәдениеті мен тарихына жаңаша көзқараспен қарай бастайды, олардың бойында ұлттық мақтаныш сезімі оянып, мәдени сәйкестік нығаяды, бұл өз кезегінде тұлғаның рухани дамуына ықпал етеді, сонымен бірге ұлттық ойындардың ықпалымен қалыптасқан ұжымдық әрекет дағдылары студенттердің әлеуметтік бейімделуін жеңілдетіп, олардың кәсіби ортада тиімді қарым-қатынас орнатуына негіз қалайды, осындай кешенді әсерлерді ескере отырып, ұлттық ойындарды дене тәрбиесі пәнінде қолдану тек қосымша құрал емес, негізгі педагогикалық стратегиялардың бірі ретінде қарастырылуы қажет, ал бұл бағыттағы

жұмысты жүйелеу үшін арнайы әдістемелік нұсқаулықтар мен бағдарламалар әзірлеу маңызды, өйткені тәжірибеде кездесетін қиындықтар мен кедергілерді еңсеру үшін ғылыми негізделген тәсілдер қажет, мұндай тәсілдер оқытушылардың кәсіби құзыреттілігін арттыруға мүмкіндік береді және білім беру сапасын жақсартуға ықпал етеді.

Қорыта келгенде, ұлттық ойындарды оқу-тәрбие процесіне енгізудің тиімділігі олардың мазмұнын дұрыс түсіндіру мен мақсатты қолдануға тікелей байланысты екені айқындалып отыр, себебі кездейсоқ немесе жүйесіз қолданылған ойындар күтілетін нәтижеге жеткізбейді, ал ғылыми негізде ұйымдастырылған жұмыс студенттердің қызығушылығын тұрақты түрде арттырып, олардың ұлттық құндылықтарға деген көзқарасын қалыптастырады, бұл үдерісте оқытушының кәсіби шеберлігі шешуші рөл атқарады, өйткені ол ойындардың тәрбиелік әлеуетін толық ашып, оларды оқу мақсаттарына сәйкестендіре білуі тиіс, сонымен қатар ұлттық ойындарды заманауи педагогикалық технологиялармен ұштастыру олардың тиімділігін арттырады, бұл студенттердің қызығушылығын күшейтіп, оқу процесін жандандырады, осындай кешенді тәсілдер арқылы ұлттық ойындар студенттердің тұлғалық дамуына ықпал ететін қуатты құралға айналады, ал бұл өз кезегінде білім беру жүйесінің алдында тұрған маңызды міндеттердің бірі болып табылады, сондықтан ұлттық ойындарды қолдану мәселесі педагогикалық ғылым мен тәжірибеде ерекше назар аударуды талап етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Азимбаев Ж.Ж. Выявление влияния занятий казахской национальной спортивной игрой «Тогызкумалак» на повышение учебно-познавательной активности учащихся начальных классов // Вестник науки и практики. – 2024. – №3. – С. 567-572.

2. Золотова М.В., Ганюшкина Е.В., Лунина В.Л. Воспитание патриотизма средствами английского языка у студентов физкультурных специальностей // Знание. Понимание. Умение. – 2024. – №2.

3. Imanbaev A., Tursunbaev A. Revival of Kyrgyz, Kazakh National Sports Games: Present and Future // Vestnik Issyk-Kul University. – 2025. – No. 60. – P. 69-74. – DOI: 10.69722/1694-8211-2025-60-69-74

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИГРЫ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ИНТЕРЕСА СТУДЕНТОВ К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ

Аннотация. В статье с научно-педагогической точки зрения рассматривается роль национальных игр в повышении интереса студентов к национальным ценностям. Анализируются воспитательные, познавательные и социальные возможности национальных игр, а также определяются эффективные способы их применения в процессе физического воспитания. Результаты исследования показывают, что систематическое использование национальных игр способствует формированию национального самосознания студентов и оказывает положительное влияние на их личностное развитие.

Ключевые слова: национальные игры, национальные ценности, студент, физическое воспитание, воспитательный потенциал, педагогика, культурное наследие, личностное развитие.

Джумабеков Ерлан Тилегенович
Дене шынықтыру пәні мұғалімі
Түркістан облысының білім басқармасының Кентау қаласының білім бөлімінің
“М. Горький атындағы №8 шағын жинақты жалпы білім беретін мектеп” КММ

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҚТАРЫНДА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ: СМАРТФОНДАР МЕН ФИТНЕС-ТРЕКЕРЛЕРДІҢ ОҚУШЫ БЕЛСЕНДІЛІГІН АРТТЫРУДАҒЫ РӨЛІ

Аннотация: мақалада дене шынықтыру сабақтарында цифрлық технологияларды, соның ішінде смартфондар мен фитнес-трекерлерді қолданудың тиімділігі қарастырылады. Оқушылардың физикалық белсенділігін арттырудағы деректерге негізделген талдау (data analytics), жасанды интеллект жүйелерін пайдалану және цифрлық мониторингтің педагогикалық мүмкіндіктері ғылыми тұрғыда талданады. Оқу процесін жекелендіру, мотивацияны арттыру, денсаулық көрсеткіштерін бақылау және оқу жетістіктерін болжау мәселелері қарастырылады. Сонымен қатар цифрлық технологияларды қолданудың қауіпсіздік, этикалық және басқарушылық аспектілері негізделеді. Мақала дене шынықтыру пәнін заманауи цифрлық білім беру кеңістігіне бейімдеудің ғылыми-әдістемелік негізін ұсынады.

Кілт сөздер: дене шынықтыру, цифрлық технологиялар, фитнес-трекер, смартфон, жасанды интеллект, data analytics, мониторинг жүйесі, оқушы белсенділігі, денсаулық мәдениеті, геймификация, педагогикалық инновация.

Қазіргі білім беру жүйесінің цифрлық трансформациясы барлық пәндерге, соның ішінде дене шынықтыру саласына да жаңа талаптар қойып отыр. Дәстүрлі дене шынықтыру сабақтары көбінесе жаттығуларды орындау мен нормативтерді тапсыруға бағытталған болса, бүгінгі күні бұл пән оқушылардың денсаулық мәдениетін қалыптастыру, өзін-өзі бақылау дағдыларын дамыту және өмір бойы белсенді өмір салтын ұстануға үйрету мақсаттарын көздейді. Осы тұрғыда цифрлық технологияларды қолдану оқу процесінің мазмұнын жаңғыртып, оқушылардың қызығушылығы мен белсенділігін арттырудың тиімді құралына айналып отыр. Смартфондар мен фитнес-трекерлер – дене шынықтыру сабақтарында қолдануға болатын заманауи цифрлық құралдардың бірі. Бұл құрылғылар оқушылардың физикалық белсенділігін нақты уақыт режимінде бақылауға, олардың жүрек соғу жиілігін, қадам санын, калория шығынын және қозғалыс белсенділігінің деңгейін анықтауға мүмкіндік береді. Мұндай деректер оқушылардың өз денсаулығын түсінуіне, физикалық жүктемені дұрыс жоспарлауына және жеке даму траекториясын қалыптастыруына ықпал етеді.

Дене шынықтыру сабақтарында цифрлық технологияларды енгізудің негізгі артықшылықтарының бірі – оқыту процесін дербестендіру мүмкіндігі. Әр оқушының

физикалық дайындығы әртүрлі болғандықтан, бірдей тапсырмалар барлығына тиімді бола бермейді. Фитнес-трекерлер арқылы алынған мәліметтер негізінде мұғалім әр оқушыға жеке тапсырмалар ұсынып, олардың жүктеме деңгейін реттей алады. Бұл тәсіл оқушылардың жарақат алу қаупін азайтып, олардың физикалық дамуын тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Смартфондарды қолдану дене шынықтыру сабақтарын интерактивті және қызықты етеді. Арнайы қосымшалар арқылы жаттығуларды орындау, нәтижелерді тіркеу, виртуалды жарыстар ұйымдастыру мүмкіндігі оқушылардың мотивациясын арттырады. Ойын элементтерін енгізу (геймификация) оқушылардың белсенді қатысуына ықпал етеді. Мысалы, белгілі бір қадам санын орындау немесе жаттығу бағдарламасын аяқтау арқылы оқушылар «жетістік белгілерін» жинай алады.

Цифрлық технологиялар оқушылардың өзін-өзі бақылау дағдыларын дамытуда маңызды рөл атқарады. Фитнес-трекерлер арқылы алынған мәліметтерді талдау оқушыларға өз денсаулық жағдайын бағалауға, физикалық белсенділік деңгейін анықтауға және өз нәтижелерін жақсарту жолдарын табуға мүмкіндік береді. Бұл олардың жауапкершілігін арттырып, салауатты өмір салтын қалыптастыруға ықпал етеді.

Дене шынықтыру сабақтарында видеоанализ әдісін қолдану да тиімді болып табылады. Оқушылардың жаттығу орындау техникасын видеоға түсіріп, оны талдау арқылы қателіктерді анықтауға және түзетуге болады. Бұл әдіс оқушылардың қозғалыс дағдыларын жетілдіріп, олардың техникалық шеберлігін арттырады. Сонымен қатар бұл тәсіл визуалды оқытуға бейім оқушылар үшін ерекше тиімді.

Цифрлық технологияларды қолдану мұғалімнің педагогикалық қызметін де жаңа деңгейге көтереді. Мұғалім тек жаттығуларды үйретуші ғана емес, сонымен қатар деректерді талдаушы, кеңесші және бағыттаушы рөлін атқарады. Бұл оның кәсіби құзыреттілігін кеңейтеді және оқу процесін тиімді басқаруға мүмкіндік береді. Дегенмен цифрлық технологияларды қолдануда қауіпсіздік мәселелерін де ескеру қажет. Оқушылардың жеке деректерін қорғау, экран алдында өткізілетін уақытты шектеу және құрылғыларды дұрыс пайдалану дағдыларын қалыптастыру маңызды. Мұғалім бұл бағытта түсіндіру жұмыстарын жүргізіп, қауіпсіздік ережелерін сақтауды қамтамасыз етуі тиіс.

Цифрлық технологияларды қолдану оқушылардың физикалық белсенділігін арттырумен қатар олардың цифрлық сауаттылығын да дамытады. Олар деректерді жинау, талдау, қорытынды жасау дағдыларын меңгереді. Бұл қазіргі қоғамда маңызды құзыреттіліктердің бірі болып табылады.

Цифрлық технологияларды дене шынықтыру сабақтарында қолданудың келесі эволюциялық кезеңі – білім беру деректерін талдау (educational data analytics) және жасанды интеллектке негізделген мониторинг жүйелерін енгізу болып табылады. Бұл бағыт тек физикалық белсенділікті тіркеумен шектелмей, оқушының қозғалыс динамикасын, жүктеме деңгейін, дене дамуының жеке траекториясын және мотивациялық өзгерістерін кешенді түрде талдауға мүмкіндік береді. Осындай жүйелер оқу процесін деректерге негізделген басқару (data-driven decision making) қағидатына көшіреді.

Фитнес-трекерлер мен смартфондар арқылы жиналған деректер арнайы аналитикалық платформаларға енгізіліп, автоматты түрде өңделеді. Бұл платформалар оқушының күнделікті физикалық белсенділігі, жүрек соғу жиілігінің өзгерісі, қозғалыс қарқындылығы және жаттығу тиімділігі туралы толық профиль қалыптастырады. Мұндай деректер мұғалімге тек жалпы сынып деңгейін емес, әрбір оқушының жеке физикалық даму картасын көруге мүмкіндік береді. Осы негізде оқыту процесі жекелендіріліп, сараланған тәсіл жүзеге асады.

Жасанды интеллект (AI) технологияларын енгізу дене шынықтыру сабағын жаңа сапалық деңгейге көтереді. AI алгоритмдері оқушының қозғалыс үлгілерін талдап, қателіктерді автоматты түрде анықтай алады. Мысалы, жүгіру техникасындағы асимметрия, дұрыс емес қимыл траекториясы немесе жүктеменің шамадан тыс болуы жүйе арқылы

белгіленеді. Бұл мұғалімге нақты түзету ұсыныстарын беруге мүмкіндік жасайды. Сонымен қатар AI болашақтағы физикалық даму динамикасын болжау функциясын орындай алады.

Мониторинг жүйесі дене шынықтыру пәнінде тек бақылау құралы емес, басқарушылық шешім қабылдаудың негізгі негізіне айналады. Мектеп деңгейінде оқушылардың физикалық даму көрсеткіштері бойынша бірыңғай деректер базасы қалыптастырылады. Бұл база оқу жылы бойындағы динамиканы, прогресті және тәуекел аймақтарын анықтауға мүмкіндік береді. Мысалы, белсенділігі төмен оқушыларды ерте кезеңде анықтап, оларға арнайы түзету бағдарламаларын ұсынуға болады.

Data analytics жүйелері арқылы алынған мәліметтер негізінде «денсаулық профилі» қалыптасады. Бұл профильде оқушының физикалық төзімділігі, жүрек-қантамыр жүйесінің реакциясы, қозғалыс белсенділігі және қалпына келу жылдамдығы көрсетіледі. Мұндай кешенді талдау дене шынықтыру сабағын тек жаттығу процесі емес, ғылыми негізделген денсаулық менеджменті жүйесіне айналдырады.

Жасанды интеллект негізіндегі ұсыныс жүйелері (AI recommendation systems) оқушыларға жеке жаттығу бағдарламаларын автоматты түрде ұсына алады. Бұл бағдарламалар оқушының қазіргі физикалық жағдайына, алдыңғы нәтижелеріне және мақсаттарына сәйкес бейімделеді. Мысалы, төзімділікті арттыру қажет оқушыларға кардио жаттығулар, ал қозғалыс координациясын жақсарту қажет оқушыларға арнайы моторлық жаттығулар ұсынылады. Цифрлық мониторингтің маңызды аспектілерінің бірі – мотивациялық аналитика. Жүйе оқушының белсенділік деңгейінің төмендеуін анықтап, оны қайта ынталандыру үшін геймификация элементтерін автоматты түрде іске қоса алады. Бұл марапаттау жүйесі, рейтингтер, виртуалды жетістіктер немесе командалық жарыстар түрінде жүзеге асады. Мұндай тәсіл оқушының ішкі мотивациясын сақтауға және тұрақты белсенділікті қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Мұғалім үшін AI-аналитика педагогикалық рефлексия құралы ретінде қызмет етеді. Жүйе сабақтың тиімділігін, жаттығу құрылымының сәйкестігін және оқушылардың белсенділік деңгейін талдап, мұғалімге нақты ұсыныстар береді. Бұл мұғалімнің шешім қабылдау процесін интуитивті деңгейден ғылыми негізделген деңгейге көтереді.

Мониторинг жүйесін мектеп деңгейінде енгізу басқарушылық мәдениетті де өзгертеді. Директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары үшін бұл жүйе стратегиялық жоспарлау құралына айналады. Ол арқылы мектептің жалпы физикалық даму деңгейі, сыныптар арасындағы айырмашылықтар және ұзақ мерзімді тенденциялар анықталады. Бұл мәліметтер негізінде спорттық инфрақұрылымды дамыту, қосымша секциялар ашу немесе оқу бағдарламасын түзету сияқты шешімдер қабылданады.

Этикалық және қауіпсіздік аспектілері де маңызды орын алады. Оқушылардың денсаулық деректері жеке ақпарат ретінде қорғалуы тиіс. Сонымен қатар цифрлық құрылғыларды шамадан тыс қолдану шектеліп, дене белсенділігінің табиғи формалары сақталуы қажет. Мұғалім бұл тепе-теңдікті сақтауда негізгі реттеуші рөл атқарады.

Осылайша, дене шынықтыру сабақтарында смартфондар мен фитнес-трекерлерді қолдану – білім беру процесін жаңғыртудың тиімді бағыты. Бұл тәсіл оқушылардың физикалық белсенділігін арттырып, олардың денсаулық мәдениетін қалыптастырады, өзін-өзі бақылау дағдыларын дамытады және оқу процесін қызықты әрі нәтижелі етеді. Цифрлық технологияларды тиімді пайдалану дене шынықтыру пәнінің заманауи талаптарға сай дамуына мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Иванова Е. О. Цифровая дидактика: современные подходы. – М.: БИНОМ, 2022. – 240 с.

2. Солдатова Г. У. Цифровая социализация детей и подростков. – М.: Просвещение, 2022. – 192 с.

3. Хуторской А. В. Ключевые компетенции в образовании. – М.: ИОСО РАО, 2020. – 320 с.

Алдашева Жанар Бакитжановна[1], тәрбиеші
Тұрсынбай Айнамгүл[2], тәрбиеші
[1,2]№9 "Бәйшешек"бөбекжай-балабақшасы МКҚК
Ақтөбе қаласы

"ҚЫС ҚЫЗЫҒЫ"

(Ашық ұйымдастырылған іс-әрекеті)

Білім беру саласы: Таным, Қатынас
Бөлімі: Қоршаған Әлем, Тіл дамыту
Мақсаты: Балаларға қыс мезгілінің ерекшеліктерін түсіндіру, қыста болатын ойын-сауық түрлерімен таныстыру.
Міндеттері: Қыс мезгілі туралы білімдерін кеңейту
Қысқы ойындарды атай білуге үйрету
Сөздік қорын дамыту, сөйлем құрауға ынталандыру
Табиғатты аялауға тәрбиелеу
Көрнекіліктер:Қыс мезгілінің суреттері, қар, аққала бейнесі, шана, шаңғы суреттері.

Оқу іс-әрекетінің барысы:
1. Ұйымдастыру кезеңі
Балаларды шаттық шеңберіне тұрғызу.
Тәрбиеші:
Балалар, бәріміз бір-бірімізге күлімсірейік 😊
Қазір жылдың қай мезгілі?
Балалардың жауабы:
Қыс мезгілі.
2. Негізгі бөлім
Әңгімелесу
Тәрбиеші:
Қыста ауа райы қандай болады?
Қар қандай түсті?
Қыста қандай ойындар ойнаймыз?
Балалардың жауаптарын толықтыру.

Балалар ендеше алдымыздағы Аққалаларды жапсырып әдеміліп жасайық
Қыста балалар далада ойнайды, шанамен сырғанайды, аққала жасайды, қар лақтырып ойнайды. Қыс өте қызықты мезгіл.

Қимылды ойын: «Аққалаға баскиім»

Мақсаты:Балалар әр түрлі қиылған бас киімдерді аққалаға жапсырады..

3. Сергіту сәті

Қар жауады

Қар жауады, жапалақтап,
Біз жүреміз шаттанып.
Шанамен сырғанаймыз,
Қыс қызығын бастаймыз!
(Қимылмен көрсету)

4. Дидактикалық ойын: «Не артық?»

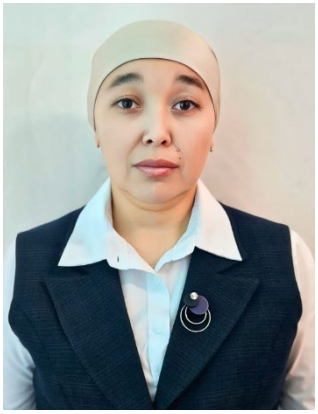
Суреттер көрсетіледі көгершін,шаңғы, доп, аққала).

Мақсаты:Балалар қыста қолданылмайтын затты табады.

5. Қорытынды

Тәрбиеші:Балалар, бүгін біз не туралы айттық?
Қыс мезгілінде қандай ойындар ойнаймыз?
Балалар бүгін ненің суретін жапсырдық?
Жарайсыңдар балалар,
Осымен ұйымдастырылған оқу іс-әрекетіміз аяқталды.

Искакова Нурзада Болатовна
Орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі, Гуманитарлық ғылым магистрі, педагог-зерттеуші
"Ә. Молдағұлова атындағы жалпы білім беретін мектеп" КММ
Түркістан облысы, Созақ ауданы

ПРИМЕНЕНИЕ ПЛАТФОРМЫ «WORDWALL» НА УРОКАХ В 5–8 КЛАССАХ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ УЧЕБНОЙ МОТИВАЦИИ

Аннотация: В данной статье рассматривается эффективность интеграции цифровой платформы Wordwall в образовательный процесс средней школы. Автор анализирует возможности геймификации для повышения активности учащихся 5–8 классов. В работе описаны методические приемы использования интерактивных шаблонов, представлены результаты практического применения и даны рекомендации по внедрению цифровых инструментов для формативного оценивания знаний.

Ключевые слова: цифризация, Wordwall, геймификация, интерактивные методы, средняя школа, формативное оценивание. Түйін сөздер: цифрландыру, Wordwall, геймификация, интербелсенді әдістер, орта мектеп, қалыптастырушы бағалау. Keywords: digitalization, Wordwall, gamification, interactive methods, middle school, formative assessment.

Введение

В настоящее время цифровые технологии проникают в нашу жизнь не по дням, а по часам. «Умные технологии» интенсивно внедряются во все сферы человеческой деятельности, становясь нашей неотъемлемой частью. Цифровизация вносит свой вклад и в учебный процесс, способствуя оживлению и обновлению сферы образования. Педагоги, находящиеся в постоянном поиске, работают над повышением уровня знаний учащихся, используя на своих уроках различные инновационные технологии. Кроме того, цифровизацию можно назвать глобальным трендом — фундаментом светлого будущего подрастающего поколения, формирующегося как конкурентоспособные личности. В связи с этим я хочу рассказать об эффективных путях использования интерактивных методов и платформ с искусственным интеллектом в современном образовании для повышения творческих способностей и мотивации учащихся.

Целью данной статьи является обоснование эффективности платформы «Wordwall» в обучении учащихся 5–8 классов.

Актуальность темы обусловлена необходимостью преодоления монотонности традиционного урока и поиска путей повышения мотивации подростков, ориентированных на визуальный и интерактивный контент. В статье решаются задачи описания методического потенциала платформы и анализа опыта её внедрения в реальный учебный процесс.

Безусловно, эффективность применения любого метода зависит от мастерства самого учителя. Одной из таких платформ является «WORDWALL» — инструмент, созданный для

повышения интереса обучающихся, закрепления знаний, получения обратной связи и проверки успеваемости. [1] Платформа позволяет трансформировать учебный материал в интерактивные упражнения. Платформа «Wordwall» — это популярный цифровой образовательный инструмент, позволяющий преподавателям в короткие сроки создавать интерактивные учебные материалы, игры и викторины. Она идеально подходит для внесения разнообразия в уроки, повышения активности учащихся и закрепления знаний в игровой форме. Методика использования «Wordwall» базируется на принципах геймификации (обучения через игру) и способствует развитию у обучающихся:

- Критического мышления;
- Логических способностей;
- Навыков быстрой обработки информации;
- Навыков коллективной работы (при выполнении групповых заданий).

С помощью этой платформы учитель может вводить собственный контент, используя готовые шаблоны. Если учитель вносит данные по определенной теме, «Wordwall» может мгновенно преобразовать их в несколько игровых форматов (викторина, сопоставление, лабиринт и т.д.). Учащиеся могут выполнять задания на интерактивной доске вместе с учителем или индивидуально, перейдя по отправленной ссылке. Результаты выполнения заданий (количество ошибок, правильные ответы, затраченное время) сохраняются в личном кабинете учителя.

«Wordwall» предлагает множество шаблонов, соответствующих различным учебным целям:

1. **Quiz (Викторина):** Проверка знаний путем выбора правильного ответа.
2. **Match Up (Сопоставление):** Соединение понятий и определений, слов и их переводов.
3. **Group Sort (Группировка):** Распределение данных по заданным категориям.
4. **Missing Word (Пропущенное слово):** Поиск недостающего слова в предложении или тексте.
5. **Maze Chase (Погоня в лабиринте):** Управление персонажем в лабиринте для поиска правильного ответа.
6. **Open the Box (Открой коробку):** Ответы на вопросы, скрытые внутри коробок.

Эффективность для учителя:

Критерий	**Описание**
Экономия времени	Интерактивные материалы создаются за короткое время и могут использоваться на нескольких уроках.
Разнообразие уроков	Платформа нарушает монотонность занятия, внося инновационные и интересные форматы.
Анализ результатов	Платформа автоматически собирает результаты, что помогает учителю оперативно анализировать успеваемость каждого ученика.
Адаптивность	Один и тот же контент можно легко переключить в другой игровой формат в зависимости от целей урока.
Оценивание	Обеспечивает основу для справедливого и объективного оценивания, базирующегося на скорости и точности выполнения.

Педагогическая и методическая эффективность использования платформы «WORDWALL» в учебном процессе очень высока.

Эффективность для учащихся:

1. Элементы игры (таймер, набор очков, рейтинг) повышают интерес и усиливают мотивацию к обучению.

2. Учащиеся превращаются из пассивных слушателей в активных исполнителей заданий.

3. Повторное выполнение одного и того же материала в разных форматах улучшает память и способствует прочному усвоению знаний.

4. Сразу после выполнения задания ученик видит свои ошибки и может их исправить. [1]

«Wordwall» можно эффективно применять на каждом этапе урока. Учителю важно не просто запустить игру, а четко определить её дидактическую цель. В своей практике я чаще всего использую следующие виды:

Шаблон «Wordwall»	**Как использовать?**
Quiz (Викторина)	Вопросы по 5–7 основным понятиям темы.
Find the Match (Найди пару)	Быстрое сопоставление ключевых терминов и их определений.
Random Wheel (Колесо фортуны)	Определение того, кто будет отвечать (по именам или фото), либо выбор темы для повторения.

Одной из самых эффективных сторон платформы является возможность предоставления мгновенной обратной связи и сбора данных для формативного (формирующего) оценивания. Результаты автоматически группируются в разделе «Мои результаты» (My Results).

Почему «Wordwall» эффективен для формативного оценивания?

Во – первых, **у**ченик сразу видит свои успехи и ошибки, что позволяет ему заниматься самооцениванием. А во- вторых, учитель может определить вопросы, в которых было допущено больше всего ошибок, понять, какая тема усвоена плохо, и скорректировать план следующего урока.

Хотя Wordwall редко используется как полноценный инструмент суммативного оценивания, его можно применять для быстрой проверки знаний (например, тест из 10–15 вопросов в режиме «Турнир»). Учитель может создать собственную шкалу перевода баллов в оценки (например: 10 ответов — «5», 8–9 — «4» и т.д.). [2]

Важные принципы использования:

Платформу лучше использовать для закрепления ключевых понятий или смены темпа урока. Выбирая игру, убедитесь, что она способствует достижению учебной цели (например, *Group Sort* идеален для классификации). При использовании готовых заданий из библиотеки платформы обязательно адаптируйте их под уровень своего класса. Эти рекомендации помогут вам систематически и эффективно использовать WORDWALL для повышения интереса учащихся к предмету.

Заключение

Подводя итог, можно утверждать, что платформа «Wordwall» является высокоэффективным инструментом современного педагога. Практическое применение данной методики в 5–8 классах доказывает рост познавательной активности и улучшение качества знаний. Платформа обеспечивает справедливое балловое оценивание и способствует формированию прочных связей между теорией и практикой через визуальные образы. Исследование подчеркивает, что цифровая трансформация уроков — это необходимый шаг для развития практической деятельности педагога.

Кроме того, использование интерактивных заданий способствует развитию у обучающихся навыков самостоятельной работы, быстрого принятия решений и ответственности за результат своей деятельности. Внедрение элементов геймификации позволяет создать положительный эмоциональный фон на уроке, что, в свою очередь, усиливает внутреннюю мотивацию учащихся и снижает уровень учебного стресса.

Важно отметить, что систематическое применение платформы открывает возможности для индивидуализации обучения, позволяя учитывать уровень подготовки каждого ученика и обеспечивать дифференцированный подход. Аналитические инструменты платформы дают

педагогу возможность оперативно выявлять пробелы в знаниях и своевременно корректировать образовательный процесс.

Перспективы дальнейших исследований могут быть связаны с расширением практики использования цифровых платформ в различных предметных областях, а также с проведением сравнительного анализа эффективности традиционных и цифровых методов обучения. Таким образом, интеграция современных цифровых ресурсов в образовательный процесс выступает важным условием повышения качества образования и профессионального роста педагога.

Использованная литература:

1. Сатыбалдиева А. «Эффективность цифровых ресурсов в образовании». // Билим – 2023, №4.
2. Официальный сайт образовательной платформы Wordwall. — Режим доступа: https://wordwall.net
3. Словари и энциклопедии: Википедия. — Режим доступа: https://ru.wikipedia.org

5–8 СЫНЫПТАРДА САБАҚ БАРЫСЫНДА «WORDWALL» ПЛАТФОРМАСЫН ҚОЛДАНУ ОҚУ МОТИВАЦИЯСЫН АРТТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Түйіндеме: Бұл мақалада орта мектептің оқу процесіне Wordwall цифрлық платформасын біріктірудің тиімділігі қарастырылады. Автор 5–8 сынып оқушыларының белсенділігін арттыру үшін геймификация мүмкіндіктерін талдайды. Жұмыста интерактивті шаблондарды қолданудың әдістемелік тәсілдері сипатталған, практикалық қолдану нәтижелері ұсынылған және білімді қалыптастырушы бағалау үшін цифрлық құралдарды енгізу бойынша ұсыныстар берілген.

THE USE OF THE “WORDWALL” PLATFORM IN GRADES 5–8 AS A MEANS OF INCREASING STUDENTS’ LEARNING MOTIVATION

Abstract: This article examines the effectiveness of integrating the Wordwall digital platform into the educational process of middle school. The author analyzes the possibilities of gamification to increase the activity of students in grades 5–8. The paper describes methodological techniques for using interactive templates, presents the results of practical application and provides recommendations for the implementation of digital tools for formative assessment of knowledge.

Тиллаходжаева Динара Шавкатбековна
Қосымша білім беру педагогі
Түркістан облысының білім басқармасының Сайрам ауданының білім бөлімінің
"№27 "Аққала" жалпы білім беретін мектеп" коммуналдық мемлекеттік мекемесі

ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ТҰЛҒАҒА БАҒЫТТАЛҒАН ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Аннотация. Мақалада қосымша білім беру ұйымдарындағы тұлғаға бағытталған оқыту технологияларының мәні, мазмұны және педагогикалық маңызы жан-жақты қарастырылады. Қазіргі білім беру кеңістігінде тұлғаның жан-жақты дамуы мен жеке қабілеттерін ашу басты басымдықтардың бірі болып табылады. Осы тұрғыда қосымша білім беру жүйесі оқушының қызығушылығы мен қажеттіліктеріне негізделген икемді әрі шығармашылыққа бағытталған ортаны қалыптастырады. Мақалада тұлғаға бағытталған оқыту технологияларын енгізудің тиімді жолдары, педагогтің рөлі және білім алушының белсенділігін арттыру мәселелері талданады. Сонымен бірге инновациялық әдістерді қолдану арқылы оқыту үдерісінің сапасын арттыру мүмкіндіктері сипатталады.

Кілт сөздер: қосымша білім беру, тұлғаға бағытталған оқыту, педагогикалық технология, жеке тұлға, шығармашылық қабілет, инновация, білім беру үдерісі, оқушы белсенділігі, әдістеме, құзыреттілік.

Қазіргі таңда білім беру жүйесінің дамуы қоғамдағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістермен тығыз байланысты болып отыр, осыған сәйкес білім беру мазмұны да түбегейлі жаңаруда, өйткені дәстүрлі білім беру үлгісі оқушының тек білімді меңгеруіне бағытталса, бүгінгі күні тұлғаның өзіндік ойлау қабілетін дамыту, шығармашылық әлеуетін ашу және өмірлік дағдыларын қалыптастыру негізгі мақсатқа айналды, осы тұрғыдан алғанда қосымша білім беру ұйымдары ерекше рөл атқарады, себебі олар оқушылардың қызығушылықтары мен бейімділіктерін ескере отырып, еркін және икемді оқу ортасын қалыптастыруға мүмкіндік береді, мұндай ортада тұлғаға бағытталған оқыту технологияларын қолдану білім алушының өзіндік дамуына жағдай жасап, оның белсенді танымдық әрекетін ынталандырады, сонымен қатар педагог пен оқушы арасындағы қарым-қатынас жаңа деңгейге көтеріледі, яғни мұнда педагог тек білім беруші емес, бағыттаушы, кеңесші және серіктес ретінде көрінеді, бұл өз кезегінде оқушының оқу үдерісіне деген қызығушылығын арттырып, білім сапасының жоғарылауына ықпал етеді, тұлғаға бағытталған оқыту технологияларының басты ерекшелігі – әрбір білім алушының жеке ерекшеліктерін ескеру арқылы оның әлеуетін толық ашуға бағытталуы, мұндай тәсіл білім беру үдерісін ізгілендіруге және дараландыруға негіз болады, нәтижесінде білім алушы өзіндік пікір қалыптастырып, дербес шешім қабылдауға үйренеді, бұл қасиеттер қазіргі заман талабына сай бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыруда маңызды болып табылады.

Қосымша білім беру ұйымдарында тұлғаға бағытталған оқыту технологияларын тиімді жүзеге асыру үшін педагогтың кәсіби құзыреттілігі жоғары деңгейде болуы қажет, себебі мұндай технологиялар тек әдіс-тәсілдерді қолданумен шектелмейді, ол педагогтың оқушының ішкі әлемін түсінуіне, оның психологиялық ерекшеліктерін ескеруіне және оқу үдерісін соған сәйкес ұйымдастыруына негізделеді, осы тұрғыдан алғанда педагог оқу бағдарламасын икемдеп, әр оқушыға жеке білім беру траекториясын құруы тиіс, бұл оқушының өз мүмкіндіктерін толық пайдалануға жағдай жасайды, сондай-ақ шығармашылық тапсырмалар, жобалық жұмыстар және зерттеу әрекеттері арқылы оқушының танымдық белсенділігі артады, мұндай жағдайда білім алушы тек дайын ақпаратты қабылдаушы емес, білімді өз бетінше құрастырушы субъект ретінде қалыптасады, бұл оның сыни ойлау қабілетін дамытып, ақпаратты талдау және бағалау дағдыларын жетілдіреді, педагог осы үдерісте қолдау көрсетіп, бағыт-бағдар беріп отырады, нәтижесінде оқушы өзіндік ізденіс арқылы білім алудың

маңыздылығын түсінеді, бұл оның өмір бойы білім алуға деген мотивациясын қалыптастырады, тұлғаға бағытталған оқыту технологиялары осындай кешенді тәсіл арқылы білім беру сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Интерактивті әдістерді тұлғаға бағытталған оқыту технологиялары аясында жүйелі түрде қолдану білім алушының тек сыртқы белсенділігін ғана емес, оның ішкі рефлексиялық қабілеттерін де тереңдетуге ықпал етеді, өйткені мұндай әдістер барысында оқушы өз әрекетін саралап, өзінің танымдық жетістіктері мен қиындықтарын саналы түрде бағалауға үйренеді, бұл үдеріс оның метатанымдық дағдыларының қалыптасуына негіз болады, ал метатаным өз кезегінде білімді саналы түрде меңгерудің маңызды шарты ретінде көрінеді. Интерактивті әрекет барысында оқушы тек ақпарат алмасумен шектелмей, өз тәжірибесін қайта құрып, жаңа білімді бұрынғы білім жүйесімен байланыстыра отырып құрылымдайды, бұл оның когнитивтік икемділігін арттырады және әртүрлі жағдаяттарда білімін қолдана алу қабілетін жетілдіреді. Осындай әдістерді қолдану барысында оқу үдерісінде эмоционалдық қатысу деңгейі жоғарылайды, себебі оқушы өзін оқу әрекетінің толыққанды қатысушысы ретінде сезінеді, ал бұл оның оқу мотивациясының тұрақты қалыптасуына ықпал етеді. Интерактивті оқыту тәсілдері білім алушының жауапкершілік деңгейін арттырып, оны өз оқу нәтижесіне жауапты субъект ретінде қалыптастырады, бұл қасиет тұлғаның дербестігін нығайтуда маңызды рөл атқарады. Педагог бұл жағдайда бақылаушы емес, оқу әрекетін бағыттаушы ретінде әрекет етеді, ол оқушыларға дайын шешім ұсынбай, олардың өздігінен шешім қабылдауына жағдай жасайды, нәтижесінде оқушылардың сыни ойлау қабілеті дамиды. Мұндай әдістер білім алушылардың әртүрлі көзқарастарды қабылдауына мүмкіндік беріп, толеранттылық пен пікір алуандығына құрметпен қарау мәдениетін қалыптастырады, бұл қазіргі қоғам үшін аса маңызды әлеуметтік құндылықтардың бірі болып табылады. Интерактивті ортада оқушылар арасында сенімді қарым-қатынас орнайды, бұл олардың психологиялық жайлылығын қамтамасыз етеді және оқу үдерісіндегі кедергілерді азайтады. Сонымен қатар мұндай тәсілдер оқушылардың шығармашылық бастамаларын қолдап, олардың өзіндік идеяларын жүзеге асыруына мүмкіндік береді, бұл тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыру қажеттілігін қанағаттандыруға жағдай жасайды. Интерактивті әдістердің тағы бір маңызды қыры – олар оқыту мазмұнын өмірмен байланыстыруға мүмкіндік береді, өйткені тапсырмалар көбіне нақты жағдайларға негізделіп құрылады, бұл білімнің практикалық мәнін арттырады. Нәтижесінде мұндай кешенді әсер білім алушының жан-жақты дамуына ықпал етіп, оның тұлғалық және зияткерлік әлеуетін үйлесімді түрде қалыптастырады.

Интерактивті әдістерді қолданудың тиімділігі олардың білім алушылардың жеке оқу стильдеріне бейімделе алу мүмкіндігімен де тығыз байланысты, өйткені әрбір оқушы ақпаратты қабылдау, өңдеу және қолдану тұрғысынан өзіндік ерекшеліктерге ие болады, ал интерактивті тәсілдер осы айырмашылықтарды ескеруге жағдай жасайды. Оқушылардың бірі визуалды материалдар арқылы жақсы меңгерсе, енді бірі практикалық әрекет арқылы тиімді үйренеді, ал үшіншісі пікір алмасу барысында өз ойын жүйелей алады, мұндай әртүрлілікті ескеру тұлғаға бағытталған оқытудың негізгі қағидаларының бірі болып табылады. Интерактивті сабақтар барысында білім алушылар өз қабілеттерін әртүрлі қырынан көрсете алады, бұл олардың өзіндік бағасының қалыптасуына оң әсер етеді және өзіне деген сенімділігін арттырады. Мұндай оқыту форматы оқушылардың қателесуге деген қорқынышын азайтады, өйткені оқу үдерісі ынтымақтастыққа негізделген ортада өтеді, бұл жерде қателік даму құралы ретінде қарастырылады. Педагог оқушылардың жеке жетістіктерін назарға алып, әрқайсысының ілгерілеуін қолдап отырады, бұл олардың оқу әрекетіне деген оң көзқарасын қалыптастырады. Интерактивті әдістер білім алушылардың уақытты тиімді пайдалану дағдыларын дамытуға да ықпал етеді, себебі тапсырмалар нақты мақсатқа бағытталған және белгілі бір уақыт шеңберінде орындалады. Мұндай тәсілдер оқушылардың ұйымдастырушылық қабілеттерін жетілдіріп, оларды өз әрекеттерін жоспарлауға үйретеді. Сонымен қатар интерактивті оқыту барысында кері байланыс үздіксіз жүзеге асырылады, бұл оқушылардың өз білім деңгейін нақты бағалауға мүмкіндік береді және олардың оқу

стратегиясын түзетуіне жағдай жасайды. Білім алушылардың өзара әрекеттестігі олардың көшбасшылық қабілеттерін де дамытуға ықпал етеді, өйткені топтық жұмыстар барысында әркім белгілі бір рөл атқарып, жауапкершілік алады. Нәтижесінде интерактивті әдістер тұлғаға бағытталған оқыту технологияларының тиімді құралы ретінде білім алушылардың жан-жақты дамуын қамтамасыз етеді.

Цифрлық құралдарды тұлғаға бағытталған оқыту технологияларымен ықпалдастыру білім беру үдерісінің құрылымын түбегейлі өзгертіп, оны икемді әрі бейімделгіш жүйеге айналдырады, өйткені цифрлық орта оқушыларға білімді дәстүрлі шектеулерден тыс меңгеруге мүмкіндік береді және олардың оқу кеңістігін кеңейтеді. Мұндай жағдайда білім алушы уақыт пен орынға тәуелді болмай, өзіне ыңғайлы жағдайда білім ала алады, бұл оның оқу процесіне деген жеке жауапкершілігін арттырады және өзіндік тәртіп қалыптастыруға ықпал етеді. Цифрлық технологиялар білім мазмұнын әртүрлі форматта ұсынуға мүмкіндік береді, бұл оқушылардың ақпаратты қабылдау ерекшеліктерін ескеруге жағдай жасайды және оқыту үдерісін барынша тиімді етеді. Оқушы тек мәтінмен шектелмей, бейне, аудио және анимациялық материалдар арқылы білім алады, бұл оның танымдық қызығушылығын арттырып, оқу үдерісін эмоционалдық тұрғыдан байытады. Педагог цифрлық құралдарды пайдалану арқылы оқушылардың оқу жетістіктерін нақты бақылап, дер кезінде кері байланыс бере алады, бұл оқыту сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар цифрлық орта оқушылардың дербес зерттеу жүргізуіне жағдай жасап, олардың ақпараттық сауаттылығын қалыптастырады, бұл қазіргі қоғамда аса маңызды құзыреттіліктердің бірі болып табылады. Оқушылар түрлі онлайн ресурстарды пайдалана отырып, өз білімін кеңейтіп, жаңа мәліметтерді өз бетінше іздеп табуға үйренеді, бұл олардың өмір бойы білім алу қабілетін дамытады. Цифрлық технологиялар арқылы оқыту үдерісін дараландыру мүмкіндігі артады, себебі әр оқушыға жеке тапсырмалар мен оқу жолдары ұсынылады. Мұндай тәсіл білім алушылардың жеке қарқынын ескеруге мүмкіндік береді және олардың оқу нәтижелерін жақсартады. Нәтижесінде цифрлық құралдарды тиімді қолдану тұлғаға бағытталған оқыту технологияларының әлеуетін толық ашуға жағдай жасайды.

Цифрлық білім беру ортасында тұлғаға бағытталған оқытуды жүзеге асыру барысында оқушылардың өзіндік реттеу дағдылары ерекше маңызға ие болады, өйткені мұндай ортада білім алушы өз оқу әрекетін өзі жоспарлап, оның орындалуын бақылауға тиіс, бұл оның жауапкершілік деңгейін арттырып, дербестігін нығайтады. Оқушы цифрлық платформалар арқылы өз жетістіктерін бақылап, өзінің әлсіз тұстарын анықтай алады, бұл оған оқу стратегиясын өзгертуге және тиімді тәсілдерді таңдауға мүмкіндік береді. Мұндай үдеріс оқушылардың аналитикалық ойлау қабілетін дамытып, олардың өз әрекеттерін саналы түрде ұйымдастыруына ықпал етеді. Цифрлық ортада жұмыс істеу барысында оқушылар ақпараттың шынайылығын бағалауға үйренеді, бұл олардың сыни ойлау қабілетін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Педагог бұл үдерісте бағыттаушы ретінде әрекет етіп, оқушыларға сенімді ақпарат көздерін таңдауға көмектеседі және олардың зерттеу дағдыларын дамытады. Сонымен қатар цифрлық құралдар оқушылардың шығармашылық жұмыстарын жүзеге асыруға кең мүмкіндік береді, өйткені олар түрлі бағдарламалар мен қосымшаларды пайдалана отырып, өз идеяларын нақты өнімге айналдыра алады. Мұндай әрекеттер оқушылардың креативті ойлау қабілетін дамытып, олардың өзіндік ерекшеліктерін көрсетуге мүмкіндік береді. Цифрлық білім беру ортасы оқушылар арасында жаһандық деңгейде қарым-қатынас орнатуға жағдай жасайды, бұл олардың мәдениаралық коммуникация дағдыларын қалыптастырады. Оқушылар түрлі елдердің білім алушыларымен тәжірибе алмасып, өз көзқарастарын кеңейтеді, бұл олардың дүниетанымының қалыптасуына ықпал етеді. Нәтижесінде цифрлық құралдарды тұлғаға бағытталған оқыту технологияларымен үйлестіру білім алушылардың жан-жақты дамуын қамтамасыз ететін тиімді педагогикалық жүйе ретінде көрінеді.

Қорытындылай келе, қосымша білім беру ұйымдарында тұлғаға бағытталған оқыту технологияларын қолдану білім беру үдерісін жаңғыртудың маңызды бағыты болып

табылады, бұл технологиялар оқушының жеке тұлға ретінде қалыптасуына, оның шығармашылық және зияткерлік әлеуетінің дамуына ықпал етеді, педагогтың кәсіби шеберлігі мен инновациялық көзқарасы бұл үдерістің табысты жүзеге асуына негіз болады, сондай-ақ білім алушылардың белсенді қатысуы мен қызығушылығы оқыту нәтижелерінің жоғары болуын қамтамасыз етеді, тұлғаға бағытталған оқыту технологиялары білім беру мазмұнын жаңартып қана қоймай, оны адамгершілік құндылықтармен толықтырады, бұл қазіргі қоғамда маңызды болып табылатын жан-жақты дамыған тұлғаны қалыптастыруға мүмкіндік береді, сондықтан қосымша білім беру ұйымдарында бұл технологияларды жүйелі түрде енгізу және дамыту білім беру сапасын арттырудың негізгі шарттарының бірі ретінде қарастырылуы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Омарова Г.Ж., Сәрсенбаева Н.Ә. Қосымша білім беру ұйымдарындағы педагогикалық технологиялар // Білім берудегі менеджмент. – 2022. – № 2 (78). – Б. 23-29.

2. Фролова П.И., Герасимова А.Ю. Личностно-ориентированное образование в системе дополнительного образования детей: монография. – Омск: ОмГПУ, 2021. – 185 с.

3. Ермакова Т.В., Шилова Л.В. Технология индивидуализации обучения в дополнительном образовании // Наука и школа. – 2021. – № 4. – С. 56-63.

Жарикова Гаухар Нурлановна
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
«№ 4 Алға орта мектебі» КММ
Ақтөбе облысы Алға ауданы

ҚАЗАҚ ТІЛІНЕН БЕЛСЕНДІ ОҚУ ӘДІСТЕРІ

Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында белсенді оқыту әдіс-тәсілдерін тиімді пайдалану – оқушының шығармашылығын арттырады.Білімді оқушы– болашақтың бір кірпішін қалайды. Сондықтан жеке тұлғаның шығармашыл, дарынды, жан-жақты болуы шарт.Сабақтың нәтижесінде оқушының сауатты, білімді, бәсекеге қабілетті тұлға болып қалыптасуына ықпал ету мақсаты назарға алынады.

Оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері арқылы білім алушыларды дарындылыққа қалай жетелейміз? Қазақ тілі мен әдебиеті сабағында белсенді оқыту әдіс-тәсілдері сыни тұрғыдан ойлауды жүзеге асыруда өте тиімді. Бұл әдіс-тәсілдер арқылы оқушылар өз ойын, пікірін жүйелі жеткізе біледі, тереңінен салыстыра отырып ойланады, өзіндік идеяларын ұсынуға дағдыланады. Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінде суреттер, фотосуреттер, естелік жазбалары секілді дәлелдерді жинақтау мен топтастыру, негізгі дереккөздерді бағалау, сәйкес сұрақтар қою, дереккөздерді салыстыру мен толықтыру әдістерін пайдалану – оқушылардың сыни ойлауына мүмкіндік жасайды.Мақсат-міндеттерімді жүзеге асыру үшін оқушылардың жас ерекшелігін ескере отырып, төмендегідей тиімді әдіс-тәсілдерді сабақ барысында пайдаланып

келемін. Сабақта белсенді орта құру – белсенді оқу әдістері арқылы жүзеге асатыны белгілі. Менің белсенді әдістерім – пән бойынша тақырыптың мазмұнымен анықталған.

«Хикая картасы» әдісі сабақ мақсатына сәйкес, нақтылыққа үйретеді. Оқушы мәтіндегі нақты ақпаратты пайдаланып, оқиға тізбегін жазады. Бұл әдіс арқылы жазылым алдындағы тапсырмада білімді шығармашылық тұрғыда қолдана білу қабілеті артады.Ал «Зерттеу» әдістері зерттеу саласына қолданылатын жүйелі және теориялық талдау арқылы қорытынды жасау үшін мәліметтер жинауға, сұрақтар құрастыруға, сұрақтарға жауап беруге арналған. Сондай-ақ «Ой сүзгі» әдісін шығарманы қорытындылау кезеңінде қолданған тиімді. А.Кемелбаеваның «Шашты» әңгімесін оқып, талдап, төмендегі жүйе бойынша өз жұмыстарына рефлексия жасайды.

Оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері – сабақ үстінде оқушыға мынадай мүмкіндіктер беретенінін анықтадым:

- өзінің білім беру қызметін өздері басқарады;
- білім мәдениеті мен маңыздылығын түсініп, қажетті іс-әрекетті белсене өз бетінше орындауға;
- жеке ерекшелігі мен қабілетіне сай тапсырмаларды өзі таңдап, ізденіп, белсенді орындауға;
- білім мен мәдени құндылықтарды игеру ісін топтасып, ұжымдасып, мұғалім көмегенсіз атқаруы;
- мәлімет алумен ғана шектелмей, сабақ барысында өз пікірін ашық айтып, сұхбат жүргізуге;
- ой-өрісі ғана емес, рухани және әлеуметтік жағынан өздерін дамытып, тәрбиелей алады.

Оқытудың белсенді әдістерін сабақ үстінде қолдану барысында төмендегідей тиімділіктерге қол жеткізуге болады:

- сенімділікке тәрбиелеу;
- жеке тұлға ретінде «мен» деген рөлін көтеру;
- өз пікірін қалыптастыру;
- оқушының дүниетанымының кеңіп, рухани өсуіне әр сабақта жағдай жасау.

Қорытындылай келе, қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында белсенді оқу әдістерін қолдану – оқушылардың білім сапасын арттырудың тиімді жолы. Белсенді әдістер – оқушылардың қызығушылығын арттырып, олардың шығармашылық қабілетін дамытып, оқушылардың өздігінен білім алуына, сыни ойлауына, сөйлеу мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.Қазіргі заман талабына сай мұғалімдер белсенді оқу әдістерін тиімді пайдаланып, оқушылардың білім деңгейін көтеруге ұмтылуы қажет. Сонда ғана қазақ тілі пәні қызықты, тартымды әрі нәтижелі болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

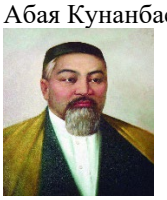
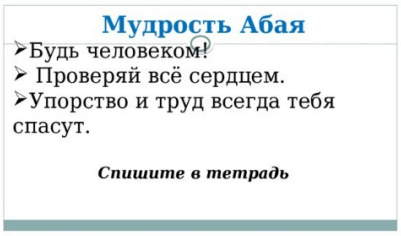
1. Ахмет Байтұрсынұлы. Тіл тағылымы. - Алматы: Ана тілі, 1992.
2. Жанпейісова М.М. Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде. - Алматы, 2002.
3. Қараев Ж.А. Деңгейлеп-саралап оқыту технологиясы. - Алматы, 2004.

Танатарова Анара Саматқызы
Учитель русского языка и литературы, магистр
ГКП на ПХВ "Общеобразовательная школа № 37" отдела образования города Уральск управления образования акимата Западно-Казахстанской области

ВЕЛИКИЙ АБАЙ

Раздел: 6	**VI. Выдающиеся личности**			
Дата:	**ФИО учителя: Танатарова Анара Саматкызы**			
Класс: 3 В	**Количество присутствующих:**	**Количество отсутствующих:**		
Тема	Великий Абай			
Цели обучения:	**3.3.2.1** — понимать и определять тему, основные части текста (начало, середина, концовка); **3.4.2.1** — делать короткие записи на основе прочитанного/услышанного; **3.5.1.3** — различать завершённость и незавершённость действия.			
Цели урока	Слушает и понимает устную речь, аудиовизуальный материал, задает и отвечает на вопросы; Понимает и различает слова-действия			
Ценность	Творчество и инновации			
Привитие ценностей	Уважение к старшим, воспитание патриотизма, чувство уважения к традициям своего народа.			
Ход урока				
Этапы урока	**Действия педагога**	**Действия учеников**	**Оценивание**	**Ресурсы**
Начало урока	**I. Организационный момент.** Приветствие. Психологический настрой: Здравствуйте, ребята и учителя! Мы начинаем урок. Давайте психологически настроимся на урок. Особое приветствие. (девиз) Проверка домашнего задания. Прием «Творческая мастерская»	Учащиеся слушают учителя, участвуют в диалоге с учителем; размещают учебные материалы на рабочем столе, демонстрируют готовность к уроку отгадывают загадку. Дети участвуют в игре	3 б	*Мы сюда пришли учиться,* *Не лениться, а трудиться.* *Работаем старательно,* *Слушаем внимательно.* **https://wordwall.net/ru/resource/87364299**

	II. Актуализация знаний. *Просмотр видеоролика ИИ (1мин)* Беседа: • Кого вы увидели на экране? • О ком и чём мы будем говорить на уроке? • Что вы знаете об Абае? • Кого вы увидели на экране? • О ком и чём мы будем говорить на уроке? • **Чтение учителем:** Абай Кунанбаев — великий поэт Казахстана. Он писал стихи и учил людей добру. Люди читают его произведения и уважают поэта.	**Дескриптор:** Прогнозируют тему урока Записывают, слушают Высказывают свои мнения Отвечают на вопросы , определяют тему	Коллективная работа Оценка учителя «Словесная похвала» ***ФО. «Большой палец»*** 	На доске портрет Абая Кунанбаева
Середина урока	**III. Изучение нового материала.** **Задание 1.** Прочитайте отрывок **Задание 2.** 	Учитель дает объяснение грамматической темы урока **Работа:** • Учитель читает выразительно. • Учащиеся читают про себя. • Делают короткие записи на основе прочитанного. **Дескрипторы (3.4.2.1):** • читает плавно; • понимает основную мысль; • Делают короткие записи на основе прочитанного. • отвечают на вопросы	2 б. 2б.	Учебник,задание 1, стр.108 **https://wordwall.net/resource/87770497** **Физминутка** Раз — поднялись, подтянулись. Два — согнулись, разогнулись. Три — в ладоши три хлопка, головою три кивка. На четыре — руки шире. Пять — руками помахать, А на шесть — тихонько сесть.
Конец урока	**IV. Закрепление изученного материала.** **Работа в группах.** **1-группа.** Составьте кластер на тему –Абай Кунанбаев **2-группа.** Вставить пропущенные слова в предложении, составить текст **3-группа.** Найти в тексте слова-предметы, слова-признаки, слова-действия. **4-группа.** Написать синквейн к слову Абай	**Дескриптор:** Составляют кластер **Дескриптор:** Правильно вставляют пропущенные слова, составляют текст **Дескриптор:** Находят слова-предметы, слова-признаки, слова-действия.	3б **ФО** **Взаимооценивание «Две звезды и одно пожелание»**	Упр.3,109 стр

	1. Абай 2. Великий, мудрый 3. Учит, пишет, направляет 4. Настоящее имя Абая – Ибрагим 5. Поэт **Защищают работу.**	**Дескрипторы к заданию «Синквейн к слову Абай»** • правильно называет тему — **Абай Кунанбаев**; • подбирает **2 подходящих прилагательных**; • записывает **3 глагола**, связанных с деятельностью героя; • составляет **предложение из 4 слов**, передающее главную мысль; • подбирает **1 итоговое слово** (обобщение);		
	V. Итог урока (5 мин) **Прием «Да-Нет».** 1. Малышу дали имя Ибрагим? Да-Нет 2. Мальчик узнал от дедушки много чудесных историй, сказок, песен? Да-Нет 3. Абай Кунанбаев казахский поэт? Да-Нет 4. Бабушку Абай зовут Айжан? Да-Нет 5. Абай Кунабаев был доктором? Да-Нет Молодцы, ребята!	Отвечают устно	ФО Словесная похвала 	
	Домашняя работа Упр.4, стр.109 выучить наизусть	**Рефлексия «Оценивание себя»** 	**Определяют уровень усвоения темы** **Озвучивают баллы** **самооценивания**	**Раздаточные стикеры**: «Сегодня я узнал(а)...» «Мне понравилось... » «Было интересно, когда... »

Парманова Сандугаш Куанышбековна[1],
директордың ғылыми әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасары
Баймагамбетова Гульназ Мейрамовна[2], ОҒҚ жетекшісі
[1,2]«Ақжан Әл-Машани атындағы №92 мектеп-лицейі»
Астана қаласы

МАГИСТРЛЕР КЛУБЫ АРҚЫЛЫ МЕКТЕПТЕ PBL ЖӘНЕ AI ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ЕНГІЗУДІ БАСҚАРУ

Аннотация. Бұл мақалада мектеп тәжірибесіне жобалық оқыту (Project-Based Learning – PBL) және жасанды интеллект (Artificial Intelligence – AI) технологияларын тиімді енгізуді басқарудың инновациялық моделі қарастырылады. Зерттеу аясында «Магистрлер клубы» педагогтердің кәсіби қауымдастығы ретінде қарастырылып, оның білім беру үдерісіне жаңашыл технологияларды енгізудегі рөлі талданады. Мақалада PBL мен AI құралдарын біріктіру арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылығын, сыни ойлауын және коммуникативтік құзыреттілігін дамыту жолдары ұсынылады. Сонымен қатар, басқарушылық тетіктер, ұйымдастырушылық кезеңдер және тәжірибелік нәтижелер сипатталады.

Түйін сөздер: PBL, жасанды интеллект, білім беру менеджменті, педагогикалық инновация, Магистрлер клубы, цифрлық білім беру.

Кіріспе. Қазіргі білім беру кеңістігі цифрлық трансформация жағдайында дамып, оқыту мазмұны мен әдістеріне түбегейлі өзгерістер енгізуді талап етеді. Қазақстан Республикасында жүзеге асырылып жатқан білім беруді жаңғырту үдерістері, соның ішінде «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы, білім беру ұйымдарының алдына жаңа міндеттер қояды – оқушыларды тек біліммен қаруландыру ғана емес, оларды өмірлік дағдылармен, шығармашылық және сыни ойлау қабілеттерімен қамтамасыз ету.

Осы тұрғыдан алғанда, жобалық оқыту (PBL) мен жасанды интеллект технологиялары білім беру сапасын арттырудың маңызды құралдары ретінде қарастырылады. Алайда бұл технологияларды мектеп тәжірибесіне тиімді енгізу тек әдістемелік тұрғыдан ғана емес, басқарушылық деңгейде де жүйелі ұйымдастыруды талап етеді.

Сондықтан да, мектеп ішінде педагогтердің кәсіби дамуына бағытталған «Магистрлер клубы» арқылы инновацияларды енгізуді басқару өзекті мәселелердің бірі болып табылады.

Теориялық негіздеме. Білім беру жүйесінде инновацияларды енгізу және басқару Қазақстан Республикасының бірқатар нормативтік-құқықтық құжаттарымен реттеледі. Ең алдымен, базалық құжат - Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы (2007 ж.) болып табылады [1]. Бұл заң білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаларын, басқару құрылымын және білім беру ұйымдарының қызметін реттейді.

Сонымен қатар, білім беру мазмұны мен нәтижелеріне қойылатын талаптар Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары (МЖМБС) арқылы анықталады. Бұл стандарттар білім алушылардың дайындық деңгейін, оқу жүктемесін және білім беру мазмұнын айқындайды . Қазіргі таңда стандарттарда цифрлық дағдыларды, соның ішінде жасанды интеллект элементтерін енгізу мәселелері де қарастырылып келеді [2].

Білім беру ұйымдарының қызметін ұйымдастыру мен басқару үдерісі жыл сайынғы әдістемелік нұсқау хаттармен нақтыланып отырады. Бұл құжаттар оқу процесін ұйымдастыру ерекшеліктерін, педагогтердің қызметін жоспарлау мен бағалау тетіктерін айқындайды.

Осы нормативтік негіздер аясында мектеп тәжірибесіне енгізіліп отырған жобалық оқыту (PBL) мен жасанды интеллект (AI) технологиялары заманауи ғылыми зерттеулерге сүйенеді. PBL тәсілінің тиімділігі John Larmer және Suzie Boss еңбектерінде негізделіп, оның оқушылардың сыни ойлауын, зерттеушілік дағдыларын және ынтымақтастық мәдениетін дамытудағы рөлі айқындалады [3]. Ал білім берудегі цифрлық және AI технологиялардың ықпалы Agata Kukulska-Hulme [4], Elizabeth R. Golonka [5] және Wayne Holmes зерттеулерінде

қарастырылып, олардың оқытуды жекелендіру, жедел кері байланыс беру және оқу нәтижелерін талдау мүмкіндіктерін кеңейтетіні дәлелденген [6]. Осылайша, PBL мен AI технологияларын ықпалдастыру ғылыми тұрғыдан негізделген және білім беру сапасын арттыруға бағытталған заманауи педагогикалық шешім ретінде қарастырылады.

Әдістеме. Зерттеу аралас әдіснамаға (mixed-methods) негізделіп, сандық және сапалық деректерді кешенді талдауды қамтыды. Зерттеу базасы ретінде жалпы білім беретін мектеп алынып, қатысушылар қатарын 2–11 сынып оқушылары (оқу-ғылыми қоғамдастығына мүше, ғылыми жоба байқаулары мен пәндік олимпиадаларға қатысушылар) және пән мұғалімдері (Магистрлер клубының мүшелері) құрады. Зерттеу 2024–2025 оқу жылы аралығында жүргізіліп, мектеп тәжірибесіне PBL және AI технологияларын енгізуді басқарудың тиімділігін анықтауға бағытталды.

Зерттеу үдерісі үш кезеңде ұйымдастырылды: диагностикалық, интервенциялық және қорытынды. Диагностикалық кезеңде қатысушылардың бастапқы деңгейі сауалнама, бақылау және тестілеу арқылы анықталды. Интервенциялық кезеңде Магистрлер клубы аясында мұғалімдерге коучингтер өткізіліп, PBL форматындағы сабақтар мен AI құралдары (мәтін генерациясы, кері байланыс, бағалау) оқу үдерісіне енгізілді. Қорытынды кезеңде pre/post тестілеу, салыстырмалы талдау және кері байланыс арқылы нәтижелер бағаланды. Деректер пайыздық көрсеткіштер мен сапалық талдау негізінде өңделіп, зерттеудің сенімділігі бірнеше әдісті қатар қолдану арқылы қамтамасыз етілді.

Нәтижелер және талдау. Зерттеу нәтижелері мектеп тәжірибесіне PBL және AI технологияларын Магистрлер клубы арқылы енгізу білім беру үдерісінің сапасына оң әсер еткенін көрсетті. Қорытынды диагностика мәліметтері бойынша оқушылардың оқу мотивациясы мен зерттеушілік белсенділігінде оң динамика байқалып, эксперименттік топта көрсеткіштердің орташа өсімі 10–12% аралығында тіркелді. Оқушылардың жобалық тапсырмалар барысында дерекпен жұмыс істеу, мәселені талдау және нәтижені ұсыну дағдылары айтарлықтай жетілді.

Зерттеу аясында оқушылардың ғылыми-зерттеу қызметіне қатысу көрсеткіштері де жақсарды. Атап айтқанда, облыстық деңгейдегі ғылыми жобалар байқауына ұсынылған жобалар саны артып, өткен оқу жылымен салыстырғанда нәтижелілік көрсеткіші жоғарылады: бұрын 8 жоба қатысып, оның 5-еуі жүлделі орын алса, зерттеу кезеңінде ұсынылған жобалардың басым бөлігі жоғары нәтижелер көрсетіп, жүлделі орындарға ие болды (оның ішінде I, II және III дәрежелі дипломдар тіркелді). Бұл көрсеткіштер оқушылардың зерттеушілік дағдыларының жүйелі түрде қалыптасқанын дәлелдейді.

Сонымен қатар, мектеп деңгейінде «IDEA FEST» ғылыми жобалар фестивалі ұйымдастырылып, онда әртүрлі бағыттар бойынша Магистрлер клубы жетекшілік еткен оқушылар топтық және жеке зерттеу жобаларын ұсынды. Фестиваль барысында оқушылар өз жобаларын қорғап, ғылыми нәтижелерін көпшілік алдында ұсыну арқылы академиялық және коммуникативтік дағдыларын дамытты. Бұл тәжірибе мектепте ғылыми орта қалыптастыруға және оқушылардың зерттеушілік мәдениетін нығайтуға ықпал етті.

Мұғалімдер деңгейінде де оң өзгерістер байқалды: Магистрлер клубы аясында жүргізілген коучингтер мен бірлескен жоспарлау нәтижесінде педагогтердің цифрлық және әдістемелік құзыреттілігі артты. Сонымен қатар, AI құралдарын қолдану оқыту үдерісін жекелендіруге және жедел кері байланыс беруге мүмкіндік берді. Дегенмен, уақыт тапшылығы мен техникалық ресурстардың шектеулілігі сияқты қиындықтар да анықталды. Жалпы алғанда, алынған нәтижелер ұсынылған басқару моделінің тиімділігін көрсетеді.

Талқылау. Зерттеу нәтижелері PBL және AI технологияларын мектеп тәжірибесіне енгізу тек оқыту әдістемесін жаңартумен шектелмей, оны тиімді басқару қажеттігін көрсетеді. Алынған деректер Магистрлер клубы арқылы ұйымдастырылған кәсіби қауымдастықтың педагогтердің тәжірибе алмасуына, бірлескен жоспарлауына және инновацияларды жүйелі енгізуіне ықпал ететінін дәлелдейді. Бұл өз кезегінде оқушылардың зерттеушілік белсенділігінің артуына және нақты академиялық нәтижелердің жақсаруына әсер етті.

Облыстық деңгейдегі ғылыми жобалар байқауындағы көрсеткіштердің өсуі және мектепішілік «IDEA FEST» фестивалінің ұйымдастырылуы оқушылардың ғылыми ортаға тартылуының тиімді механизмдерінің қалыптасқанын көрсетеді. Бұл нәтижелер PBL тәсілінің практикалық маңызын айқындап, оқушылардың теориялық білімді нақты зерттеу қызметінде қолдана алу қабілетін арттыратынын дәлелдейді. Сонымен қатар, AI құралдарын пайдалану оқу үдерісін жекелендіру мен кері байланысты жеделдетуге мүмкіндік беріп, білім алушылардың оқу траекториясын тиімді басқаруға жағдай жасады.

Алайда, зерттеу барысында анықталған уақыт тапшылығы, мұғалімдердің дайындық деңгейінің әркелкілігі және техникалық ресурстардың шектеулілігі сияқты факторлар инновацияларды енгізу үдерісін күрделендіретінін көрсетті. Осыған байланысты, PBL және AI технологияларын тиімді енгізу үшін басқару деңгейінде жүйелі қолдау, педагогтердің үздіксіз кәсіби дамуы және материалдық-техникалық базаны нығайту маңызды болып табылады.

Жалпы алғанда, алынған нәтижелер халықаралық зерттеулерде көрсетілген тұжырымдармен сәйкес келеді және кәсіби қауымдастық негізінде ұйымдастырылған басқару моделі білім беру жүйесінде тұрақты оң өзгерістерге қол жеткізуге мүмкіндік беретінін дәлелдейді.

Қорытынды. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, мектеп тәжірибесіне PBL және AI технологияларын Магистрлер клубы арқылы енгізу білім беру сапасын арттырудың тиімді жолы болып табылады. Ұсынылған басқару моделі педагогтердің кәсіби дамуын қолдап, инновацияларды жүйелі түрде жүзеге асыруға мүмкіндік берді. Нәтижесінде оқушылардың зерттеушілік дағдылары, оқу мотивациясы және академиялық жетістіктері айтарлықтай жақсарды.

Осылайша, кәсіби қауымдастық негізінде ұйымдастырылған басқару білім беру үдерісіне енгізілетін жаңашыл технологиялардың тұрақты және нәтижелі болуын қамтамасыз ететін маңызды фактор ретінде айқындалды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. – Астана, 2007.

2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты (МЖМБС). – Астана, 2018 (жаңартылған редакцияларымен).

3. John Larmer, Suzie Boss. Setting the Standard for Project Based Learning: A Proven Approach to Rigorous Classroom Instruction. – Alexandria, VA: ASCD, 2015.

4. Agata Kukulska-Hulme. Mobile Learning and Digital Education. – London: Routledge, 2020.

5. Elizabeth R. Golonka, Bowles A. R., Frank V. M., Richardson D. L., Freynik S. Technologies for Foreign Language Learning: A Review of Technology Types and Their Effectiveness. – Computer Assisted Language Learning, 2014.

6. Wayne Holmes, Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019.

Жолдасбекова Оразкул Абсеметовна
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
«Ақжан Әл-Машани атындағы №92 мектеп-лицейі»
Астана қаласы

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ТІЛ: ҚҰРМАЛАС СӨЙЛЕМ АРҚЫЛЫ ТІЛДІК НОРМАНЫ МЕҢГЕРУ

Аннотация. Бұл мақалада жасанды интеллект технологияларын тіл үйрету үдерісінде қолданудың тиімділігі қарастырылады. Әсіресе, құрмалас сөйлемдерді меңгеру арқылы тілдік норманы қалыптастыру мәселесі талданады. Жасанды интеллект құралдарының тілдік дағдыларды дамытудағы мүмкіндіктері, олардың оқыту процесіндегі рөлі және оқушылардың грамматикалық сауаттылығын арттырудағы ықпалы ғылыми тұрғыда негізделеді. Зерттеу нәтижелері жасанды интеллектті тиімді қолдану арқылы оқушылардың тілдік құзыреттілігін дамытуға болатынын көрсетеді.

Түйін сөздер: жасанды интеллект, тілдік норма, құрмалас сөйлем, грамматика, цифрлық технология, тіл үйрету.

Кіріспе. Қазіргі жаһандану дәуірінде адамзат өркениеті жаңа сапалық деңгейге көтеріліп, ақпараттық-технологиялық кеңістік қоғам өмірінің барлық саласына терең ене бастады. Соның айқын көрінісі ретінде жасанды интеллект технологиялары тек техникалық прогрестің жетістігі ғана емес, сонымен қатар тіл мен ойлаудың, таным мен қарым-қатынастың жаңа мүмкіндіктерін ашатын қуатты құралға айналып отыр. Бұл өзгерістер білім беру жүйесіне де тың серпін беріп, дәстүрлі оқыту мазмұны мен әдістерін қайта қарастыру қажеттігін туындатуда.

Тіл – ұлттың рухани коды, дүниетанымының айнасы әрі мәдени жадын сақтаушы басты құндылық. Сондықтан тілдік норманы сақтау мен оны ұрпақ санасына сіңіру – білім беру жүйесінің негізгі міндеттерінің бірі. Әсіресе, ойды жүйелі, дәл және көркем жеткізудің басты құралы болып табылатын синтаксистік құрылымдарды меңгеру, соның ішінде құрмалас сөйлемдерді дұрыс қолдану, тілдік мәдениетті қалыптастыруда айрықша маңызға ие. Құрмалас сөйлем – тек грамматикалық категория ғана емес, ол – күрделі ойдың көрінісі, логикалық байланыстардың тілдегі бейнесі, сөйлеу шеберлігінің жоғары деңгейін танытатын құрал.

Дегенмен, дәстүрлі оқыту тәжірибесінде оқушылардың құрмалас сөйлемдерді дұрыс құрастыруы мен қолдануында белгілі бір қиындықтардың кездесетіні байқалады. Бұл, бір жағынан, грамматикалық құрылымдардың күрделілігімен байланысты болса, екінші жағынан, оқыту үдерісінде жекелендіру мен жедел кері байланыстың жеткіліксіздігімен түсіндіріледі. Осы тұрғыдан алғанда, жасанды интеллектке негізделген цифрлық құралдар тіл үйретудің мазмұнын байытып қана қоймай, оны сапалық жаңа деңгейге көтеруге мүмкіндік береді.

Жасанды интеллект технологиялары оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу үдерісін икемді ұйымдастыруға, тілдік қателерді жедел анықтап, түзетуге, сондай-ақ күрделі синтаксистік құрылымдарды кезең-кезеңімен меңгертуге жағдай жасайды. Бұл өз кезегінде оқушылардың тілдік норманы саналы түрде игеруіне, сөйлеу мәдениетінің қалыптасуына және коммуникативтік құзыреттілігінің артуына ықпал етеді.

Осыған байланысты мақалада жасанды интеллект мүмкіндіктерін пайдалана отырып, құрмалас сөйлемдерді меңгеру арқылы тілдік норманы қалыптастыру мәселесі жан-жақты қарастырылады. Зерттеудің өзектілігі – қазіргі цифрлық білім беру жағдайында тілдік сауаттылықты арттырудың тиімді жолдарын айқындау және жасанды интеллекттің осы үдерістегі орнын ғылыми тұрғыда негіздеу қажеттілігімен айқындалады.

Теориялық негіздеме. Қазіргі ғылыми зерттеулер жасанды интеллекттің тіл үйретудегі тиімділігін дәлелдей отырып, оның әсіресе грамматикалық құрылымдарды, соның ішінде

құрмалас сөйлемдерді меңгертуде маңызды құрал екенін көрсетеді: халықаралық деңгейде Agata Kukulska-Hulme [1], Elizabeth R. Golonka [2] еңбектерінде цифрлық және ЖИ технологияларының тілдік дағдыларға оң әсері негізделсе, заманауи эмпирикалық зерттеулер ЖИ арқылы жекелендірілген оқыту, жедел кері байланыс және тілдік қателерді автоматты түзету оқушылардың грамматикалық сауаттылығын арттыратынын дәлелдейді; ал қазақстандық ғалымдар – Зүбәйда Сабитова [3], Фаузия Оразбаева [4] еңбектерінде тілдік норма мен коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруда синтаксистік құрылымдардың, әсіресе құрмалас сөйлемдердің, рөлі ерекше атап өтіледі; осы тұрғыдан алғанда, жасанды интеллект технологиялары когнитивтік және коммуникативтік теориялармен ұштаса отырып, оқушылардың ойлау мен сөйлеу әрекетін байланыстыратын күрделі тілдік бірліктерді тиімді меңгертуге мүмкіндік береді.

Осы бағыттағы әдістемелік ұстанымдар Қазақстан Республикасының жаңартылған білім беру мазмұны мен 2025–2026 оқу жылына арналған нұсқаулықтарында да көрініс табады, мұнда цифрлық құзыреттілік пен жасанды интеллект элементтерін пәндік оқытумен кіріктіру қажеттілігі ерекше атап өтіледі: оқу үдерісінде ЖИ құралдарын қолдану тек техникалық дағдыретінде емес, оқушылардың сыни ойлауын, тілдік талдау қабілетін және академиялық адалдық мәдениетін қалыптастыру құралы ретінде қарастырылады; осыған сәйкес, тіл сабақтарында жасанды интеллектті пайдалану барысында оқушылар тек дайын мәтінді қабылдаушы емес, керісінше, оны талдаушы, салыстырушы және түзетуші субъект ретінде әрекет етуі тиіс, бұл өз кезегінде құрмалас сөйлемдердің құрылымын саналы меңгеруге мүмкіндік береді; сонымен қатар, әдістемелік құжаттарда мұғалімнің бағыттаушы және модератор рөлі сақталатыны, ал ЖИ тек көмекші құрал ретінде қолданылуы қажеттігі көрсетіліп, оқыту үдерісінде баланс сақтаудың маңыздылығы айқындалады; бұл талаптар тілдік нормаы меңгертуде ЖИ-ді мақсатты, жүйелі және педагогикалық тұрғыдан негізделген түрде қолдану қажеттігін дәлелдейді [5].

Әдістеме. Зерттеу 9-сынып оқушылары арасында жүргізіліп, барлығы 48 білім алушы эксперименттік (9 «А») және бақылау (9 «Б») топтарына бөлінді. Эксперименттік топта құрмалас сөйлемдерді меңгерту үдерісінде жасанды интеллектке негізделген цифрлық құралдар жүйелі түрде қолданылса, бақылау тобында дәстүрлі оқыту тәсілдері сақталды.

Зерттеу аралас әдіснамаға сүйеніп, бастапқы және қорытынды диагностика (pre-test, post-test) арқылы оқушылардың грамматикалық дағдылары салыстырмалы түрде талданды. Тәжірибе барысында оқушылар жай сөйлемдерді өзара байланыстырып, күрделі ойды құрмалас сөйлем арқылы жеткізуге, қателерді түзетуге және дұрыс синтаксистік үлгіні таңдауға бағытталған тапсырмаларды орындады.

Нәтижелер және талдау. Зерттеу нәтижелері оқушылардың құрмалас сөйлемдерді меңгеру деңгейінде айқын оң өзгерістер бар екенін көрсетті. Бастапқы диагностика барысында екі топтағы білім алушылардың грамматикалық дағдылары шамалас деңгейде болғанымен, тәжірибе соңында эксперименттік топта айтарлықтай ілгерілеу байқалды. Жасанды интеллект құралдарының көмегімен орындалған тапсырмалар оқушылардың сөйлем құрылымын саналы түрде түсінуіне, ойды жүйелі жеткізуіне және синтаксистік нормаларды дұрыс қолдануына ықпал етті.

Эксперименттік топтағы оқушылар тек дайын үлгілерді қайталаумен шектелмей, бірнеше нұсқаны салыстырып, қателерін өз бетінше түзетуге дағдыланды. Бұл олардың тілдік рефлексиясын дамытып, грамматикалық құбылыстарды тереңірек түсінуіне мүмкіндік берді. Ал бақылау тобында дәстүрлі әдістер қолданылғандықтан, оң динамика болғанымен, ол салыстырмалы түрде баяу және тұрақсыз сипатта көрінді.

Зерттеу барысында алынған сандық нәтижелер төмендегі кестеде көрсетілген:

Кесте 1. Құрмалас сөйлемдерді меңгеру деңгейінің салыстырмалы көрсеткіштері

Көрсеткіштер	Эксперименттік топ (9 «А»)	Бақылау тобы (9 «Б»)
Pre-test (орташа %)	52%	51%
Post-test (орташа %)	68%	57%
Өсу динамикасы	+16%	+6%

Кестеде көрсетілгендей, эксперименттік топтағы нәтижелердің өсімі (+16%) бақылау тобымен салыстырғанда (+6%) едәуір жоғары. Бұл айырмашылық жасанды интеллект құралдарының оқыту үдерісіндегі тиімділігін дәлелдейді.

Сонымен қатар, сапалық талдау нәтижелері оқушылардың сөйлеу белсенділігінің артқанын, құрмалас сөйлемдерді қолдануда сенімділіктің қалыптасқанын және тілдік нормаларды сақтауға деген ұмтылыстың күшейгенін көрсетті. Сауалнама нәтижелері бойынша оқушылардың басым бөлігі ЖИ көмегімен орындалатын тапсырмалардың қызықты әрі түсінікті екенін атап өткен.

Жалпы алғанда, алынған нәтижелер жасанды интеллект технологияларын тіл үйрету үдерісіне мақсатты енгізу оқушылардың грамматикалық сауаттылығын арттырып қана қоймай, олардың танымдық белсенділігі мен оқу мотивациясына да оң әсер ететінін дәлелдейді.

Талқылау. Зерттеу нәтижелері жасанды интеллект құралдарын тіл үйрету үдерісіне енгізудің тиімділігін тағы бір мәрте дәлелдейді. Эксперименттік топтағы оң динамика оқушылардың құрмалас сөйлемдерді тек механикалық түрде меңгермей, олардың құрылымдық және мағыналық байланысын терең түсіне бастағанын көрсетеді. Бұл, ең алдымен, жасанды интеллекттің жедел кері байланыс беру мүмкіндігімен және әр оқушының деңгейіне бейімделген тапсырмалар ұсынуымен түсіндіріледі. Аталған нәтижелер халықаралық және отандық зерттеулердегі тұжырымдармен үндес келеді: цифрлық және ЖИ технологиялары тілдік дағдыларды дамытуда оқыту үдерісін жекелендіріп, білім алушының белсенділігін арттырады. Сонымен қатар, құрмалас сөйлемдерді меңгеру барысында оқушылардың логикалық ойлау қабілеті мен тілдік рефлексиясының дамуы байқалды, бұл синтаксистік құрылымдардың когнитивтік сипатын айқындай түседі.

Дегенмен, зерттеу барысында кейбір шектеулер де анықталды. Кейбір оқушылар бастапқы кезеңде ЖИ құралдарын қолдануға дағдыланбағандықтан, тапсырмаларды орындауда қосымша уақыт пен бағыттауды қажет етті. Сондай-ақ, ЖИ ұсынған дайын нұсқаларға шамадан тыс сүйену қаупі де байқалды, бұл оқушының өздігінен ойлауына белгілі бір деңгейде кедергі келтіруі мүмкін. Осыған байланысты мұғалімнің бағыттаушы рөлі ерекше маңызға ие екені анықталды.

Қорытынды. Жүргізілген зерттеу жасанды интеллект мүмкіндіктерін тіл үйрету үдерісіне кіріктірудің, әсіресе құрмалас сөйлемдер арқылы тілдік норманы меңгертудің тиімділігін айқын көрсетті: ЖИ құралдары оқушылардың грамматикалық сауаттылығын арттырып, ойды жүйелі әрі дәл жеткізу дағдыларын дамытуға ықпал етті, сонымен қатар жекелендірілген оқыту мен жедел кері байланыс олардың танымдық белсенділігі мен қызығушылығын күшейтті; алайда бұл үдерістің нәтижелілігі мұғалімнің бағыттаушы рөлімен ұштасқанда ғана толық жүзеге асатыны анықталып, жасанды интеллект пен дәстүрлі педагогиканы үйлестіру қазіргі білім беру жүйесінде тілдік мәдениетті қалыптастырудың тиімді әрі перспективалы бағыты екені дәлелденді.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Agnes Kukulska-Hulme. Mobile-Assisted Language Learning: A Review of Recent Research // ReCALL. – 2020. – Vol. 32(3). – P. 1–16.
2. Зүбәйда Сабитова. Қазақ тілінің лексикологиясы. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 256 б.
3. Фаузия Оразбаева. Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі. – Алматы: РБК, 2000. – 208 б.
4. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі. 2025–2026 оқу жылына арналған әдістемелік нұсқау хат. – Астана, 2025.

Алымбаева Динара Жумакановна
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Озат» мамандандырылған ақпараттық технологиялар мектеп-лицей-интернаты» КММ

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҒЫНА STEAM ЭЛЕМЕНТТЕРІН КІРІКТІРУ

Аңдатпа. Бұл мақалада қазақ тілі сабағына STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) білім беру тәсілін кіріктірудің теориялық және практикалық негіздері қарастырылады. Зерттеудің мақсаты – тілдік дағдыларды дамытуда пәнаралық байланысты күшейту арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылығын, шығармашылық ойлауын және коммуникативтік құзыреттілігін арттыру жолдарын анықтау.

Түйін сөздер: STEAM, қазақ тілі, пәнаралық байланыс, функционалдық сауаттылық, инновациялық технологиялар, коммуникативтік дағды.

Кіріспе. Білім беру жүйесінің дамуы оқыту мазмұны мен әдістерін жаңартуды, білім алушылардың тек білім меңгеруін ғана емес, оны өмірде қолдана алу, сыни ойлау және шығармашылық қабілеттерін дамытуды талап етеді. Осыған байланысты білім беру процесінде пәнаралық ықпалдастық пен инновациялық технологияларды енгізу маңызды бағыттардың біріне айналып отыр.

Бұл тұрғыда STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) тәсілі білімді кешенді меңгеруге бағытталған тиімді модель ретінде қарастырылады. Аталған тәсіл оқушылардың зерттеушілік, шығармашылық және проблемаларды шешу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Қазақ тілі пәні оқушылардың коммуникативтік құзыреттілігін, ойлау мәдениетін және функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға бағытталғандықтан, оған STEAM элементтерін енгізу оқытудың сапасын арттырудың тиімді жолы болып табылады. Алайда бұл бағытта әдістемелік тұрғыдан жүйелі жұмыстар жеткіліксіз.

Осы зерттеудің мақсаты – қазақ тілі сабағына STEAM элементтерін кіріктірудің тиімді жолдарын анықтау және оның оқушылардың тілдік және танымдық қабілеттерін дамытудағы мүмкіндіктерін негіздеу.

Теориялық негіздеме. STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) білім беру тәсілі – оқытудың интегративті моделіне негізделген бағыттардың бірі. Бұл ұғым алғаш STEM ретінде қалыптасып, кейін өнер (Arts) компонентінің қосылуымен кеңейтілді. Georgette Yakman STEAM білім беруді пәндер арасындағы өзара байланысты қамтамасыз ететін, оқушылардың шығармашылық және сыни ойлау қабілеттерін дамытуға бағытталған жүйе ретінде қарастырады. Оның пікірінше, STEAM – білімді тек меңгеру емес, оны тәжірибеде қолдану арқылы тұлғаның кешенді дамуын қамтамасыз ететін тәсіл.

Интеграцияланған оқытудың тиімділігі John Dewey еңбектерінде де негізделген. Ол білім беруді тәжірибемен байланыстыру қажеттілігін атап өтіп, оқыту үдерісі оқушының белсенді әрекеті арқылы жүзеге асуы тиіс екенін дәлелдеген. Бұл идея STEAM тәсілінің философиялық негіздерінің бірі болып табылады.

Заманауи зерттеулер STEAM білім берудің оқушылардың оқу мотивациясына және оқу жетістіктеріне оң әсер ететінін көрсетеді. Мәселен, Margaret Honey және Greg Pearson (2014) редакциясымен жарық көрген STEM Integration in K-12 Education еңбегінде пәнаралық ықпалдастықтың оқушылардың білімді терең түсінуіне және оны нақты өмірлік жағдаяттарда қолдануына ықпал ететіні дәлелденген [1].

Сонымен қатар, National Research Council (2012) ұсынған A Framework for K-12 Science Education құжатында оқытуда инженерлік ойлау мен ғылыми зерттеу дағдыларын біріктірудің маңыздылығы атап өтіледі. Бұл STEAM тәсілінің негізгі қағидаларымен сәйкес келеді [2].

Қазақ тілі пәнін оқытудағы коммуникативтік бағыт Dell Hymes ұсынған коммуникативтік құзыреттілік теориясымен тығыз байланысты. Оның пікірінше, тіл үйрену тек грамматикалық құрылымдарды меңгерумен шектелмей, оны нақты қарым-қатынас жағдайында қолдана алу қабілетін қамтиды. STEAM тәсілі бұл үдерісті нақты өмірлік тапсырмалар арқылы жүзеге асыруға мүмкіндік береді [3].

Отандық ғалымдар да тілдік білім берудің коммуникативтік және функционалдық бағытын дамыту қажеттілігін атап өтеді. Мәселен, Фаузия Оразбаева еңбектерінде тіл үйретудің басты мақсаты – қатысымдық құзыреттілікті қалыптастыру екендігі негізделсе, Зүбәйда Сабитова зерттеулерінде тілдік нормаларды меңгеру мен оларды практикалық қолдану арасындағы байланыс қарастырылады [4].

Осылайша, жоғарыда аталған теориялық тұжырымдамалар STEAM тәсілін қазақ тілі сабағына кіріктірудің ғылыми негізін құрайды. Пәнаралық ықпалдастық, тәжірибеге бағытталған оқыту, коммуникативтік әдіс және цифрлық технологияларды қолдану – қазіргі тілдік білім берудің негізгі бағыттары болып табылады және олар STEAM тәсілімен өзара үйлесімді байланыста жүзеге асады.

Әдістеме. Зерттеу жұмысы қазақ тілі сабағында STEAM элементтерін кіріктірудің тиімділігін анықтауға бағытталып, аралас әдіс негізінде ұйымдастырылды. Зерттеу барысында эксперименттік және бақылау топтары салыстырылып, бірінде STEAM тәсіліне негізделген пәнаралық, жобалық және цифрлық тапсырмалар жүйелі түрде қолданылса, екіншісінде дәстүрлі оқыту әдістері жүргізілді. Деректерді жинау үшін алдын ала және қорытынды тапсырмалар, сабақ барысындағы бақылау, сауалнама және оқушылардың шығармашылық өнімдерін бағалау әдістері пайдаланылды. Алынған нәтижелер сандық және сапалық талдау арқылы өңделіп, оқушылардың тілдік дағдылары, оқу мотивациясы және коммуникативтік белсенділігіндегі өзгерістер кешенді түрде қарастырылды.

Зерттеу нәтижелері. Зерттеу барысында қазақ тілі сабағына STEAM элементтерін кіріктіру оқушылардың оқу үдерісіне деген қызығушылығын арттыруға және олардың белсенді қатысуына оң әсер еткені байқалды. Сабақтарда пәнаралық тапсырмалар мен жобалық жұмыстарды қолдану оқушылардың тілдік материалды тереңірек түсінуіне мүмкіндік берді.

Бақылау нәтижелері бойынша оқушылардың:

- өз ойын еркін жеткізу қабілеті дамыды;
- топтық жұмысқа қатысу белсенділігі артты;
- шығармашылық тапсырмаларды орындауға деген ынтасы күшейді;
- тілдік білімді өмірлік жағдаяттарда қолдану дағдылары қалыптаса бастады.

Сонымен қатар, цифрлық құралдарды қолдану оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттырып, олардың заманауи технологияларды тиімді пайдалану дағдыларын дамытуға ықпал етті. Оқушылар күрделі тақырыптарды визуалды және практикалық тапсырмалар арқылы жеңіл меңгеріп, өз бетімен іздену дағдыларын көрсетті.

Жобалық жұмыстар барысында оқушылардың зерттеушілік қабілеттері мен сыни ойлау дағдылары дамығаны байқалды. Олар ақпаратты талдап, салыстырып, қорытынды жасай алды.

Оқушылардың жетістіктері

№	Конкурс / Олимпиада атауы	Деңгейі	Нәтиже
1	Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиада	Облыстық кезең	Жүлделі орын
2	«Зерде» республикалық зерттеу жобалары мен шығармашылық жұмыстар конкурсы	Облыстық кезең	Жүлделі орын
3	Республикалық ғылыми жобалар конкурсы	Облыстық кезең	Жүлделі орын
4	«Дарын» орталығы ұйымдастырған республикалық байқау	Республикалық деңгей	Қатысу / жетістік
5	Оқу-әдістемелік шығармашылық байқаулар	Өңірлік деңгей	Жүлделі нәтиже

Жалпы алғанда, STEAM элементтерін кіріктіру:
- оқушылардың пәнге қызығушылығын арттырды;
- коммуникативтік дағдылардың дамуына ықпал етті;
- шығармашылық және зерттеушілік қабілеттерді күшейтті;
- білімді практикамен байланыстыруға мүмкіндік берді.

Қорытынды. Жүргізілген зерттеу нәтижелері қазақ тілі сабағына STEAM элементтерін кіріктіру оқыту үдерісінің тиімділігін арттыратын заманауи тәсілдердің бірі екенін көрсетті. Пәнаралық ықпалдастыққа негізделген тапсырмалар оқушылардың тілдік дағдыларын кешенді дамытуға, білімді өмірлік жағдаяттарда қолдануға және өз ойын еркін жеткізуге мүмкіндік берді.

STEAM тәсілін қолдану барысында оқушылардың сабаққа деген қызығушылығының артқаны, шығармашылық белсенділігінің күшейгені және топтық жұмысқа қатысуының жақсарғаны байқалды. Сонымен қатар, цифрлық құралдарды тиімді пайдалану олардың зерттеушілік дағдыларын дамытып, өздігінен білім алу қабілеттерін қалыптастыруға ықпал етті.

Зерттеу қорытындылары көрсеткендей, қазақ тілі сабағында STEAM элементтерін жүйелі және мақсатты түрде қолдану оқушылардың коммуникативтік құзыреттілігін, сыни ойлауын және функционалдық сауаттылығын дамытуға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде білім алушыларды заманауи қоғам талаптарына бейімдеудің тиімді жолы болып табылады.

Осылайша, STEAM тәсілін тілдік білім беру мазмұнына енгізу – оқытудың сапасын арттыруға бағытталған перспективалы бағыттардың бірі болып табылады және оны білім беру тәжірибесінде кеңінен қолдану ұсынылады.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Honey M., Pearson G., Schweingruber H. STEM Integration in K-12 Education: Status, Prospects, and an Agenda for Research. – Washington, DC: National Academies Press, 2014.

2. Hymes D. On Communicative Competence. – In: Pride J.B., Holmes J. (eds.) Sociolinguistics. – Harmondsworth: Penguin, 1972. – P. 269–293.

3. Оразбаева Ф.Ш. Тілдік қатынас теориясы және әдістемесі. – Алматы: РБК, 2000. Сабитова З.К. Қазақ тілінің стилистикасы. – Алматы: Қазақ университеті, 2012.

4. Оразбаева Ф.Ш. Тілдік қатынас теориясы және әдістемесі. – Алматы: РБК, 2000.

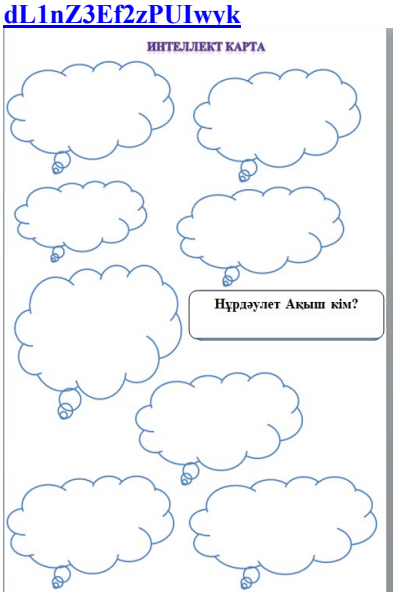
Онласынова Анара Алтынхановна
Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
С.Абланов атындағы орта мектебі
Жамбыл облысы, Байзақ ауданы

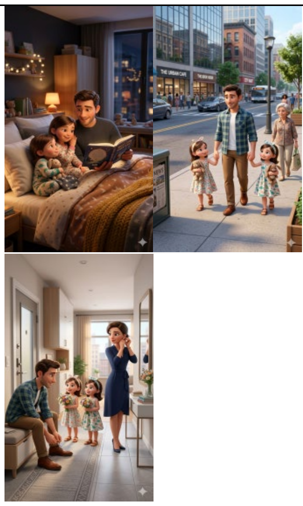
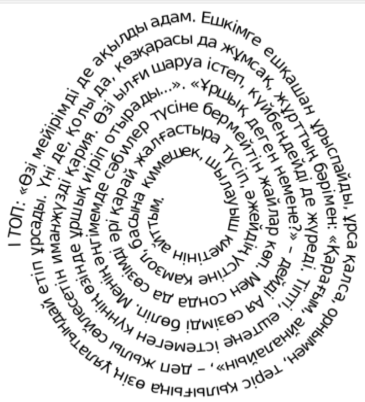
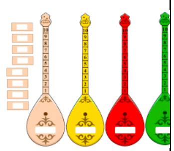
«НАҒЫЗ ӘЖЕ ҚАЙДА?» ӘҢГІМЕСІНДЕГІ ӘЖЕ БЕЙНЕСІ

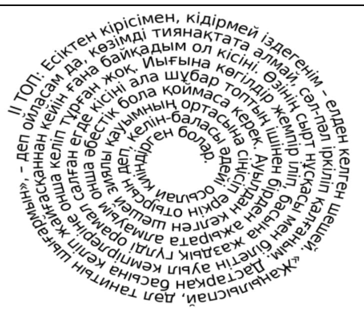
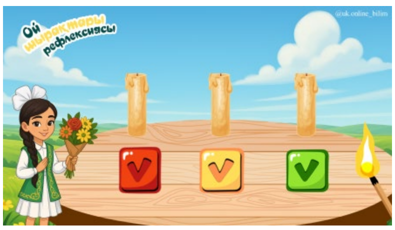
Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі: Отбасы құндылықтары	**Мектеп:** С. Абланов атындағы орта мектеп
Күні:	**Мұғалімнің аты жөні: Оңласынова А**
Сынып:5 «А»	**Қатысқандар:** **Қатыспағандар:**
Сабақтың тақырыбы:	«Нағыз әже қайда?» әңгімесіндегі әже бейнесі
Осы сабақ арқылы жүзеге асатын оқу мақсаттары	5.1.1.1 әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау; 5.2.4.1 көркем шығармадан алған әсеріп сипаттап авторға хат, өлең жазу;
Сабақ мақсаттары	Әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттайды, көркем шығармадан алған әсеріп сипаттап авторға хат, өлең жазады
Ойлау дағдылары	Жоғарғы деңгей дағдылары талдау жинақтау
Тілдік мақсат	**Оқушылар :**Хикаят картасы, шатасқан оқиғалар,
	Пәнге тән лексика мен терминдер: ұршық,шылауыш кимешек, дәндету,тосын, камзол,кейуана
	Диалог пен жазу үшін пайдалы сөздер мен тіркестер: әже, нағыз әже**,** қыздардың қонаққа баруы, әкенің ертегі айтуы, әже сағынышы **Талқылауға арналған сұрақтар:** Әңгіме кейіпкерлері туралы не білесіңдер? Әңгіме неліктен «Нағыз әже» деп аталған?
Бағалау критерий	әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттайды
Құндылықтарды дарыту	Қазақстандықтардың бойында патриоттық сезімі, ұлттық сана-сезімі, ұлттық рухы, азаматтылығы мен әлеуметтік белсенділігі жоғары деңгейлі зияткер әрі бәсекеге қабілетті тұлғаға тән қасиет-сапаларды жетілдіру

Сабақтың барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдер	**Мұғалімнің іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Бағалау**	**Ресурстар**
Сабақтың басы **7 минут**	**1. Оқушылармен сәлемдесу, түгендеу** 2. Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру. «Алмаз тастар» әдісі арқылы **Топқа бөлу.**«Ою» әдісі арқылы 3 топқа бөлінеді 	Мұғаліммен сәлемдеседі, Интерактивті тақтадан асыл тастарды таңдау арқылы психологилық ахуал орнатады Оюларды таңдау арқылы топтарға бөлінеді	**Мұғалімнің ауызша мадақтауы** **«Жарайсың!»** **«Керемет!»** **«Өте жақсы!»** **«Жақсы!»** **«Бұдан да ұтымды жауаптар күтемін»**	**Мұғалімнің презентациясы** **Интерактивті тақта** **Ноутбук** **Оқулық**

Сабақтың ортасы **5 минут**	**Алдыңғы білімді еске түсіру: educaplay.com платформасында оқушылар сұрақтарға жауап береді** **https://www.educaplay.com/learning-resources/28381905-learning_resource.html** **«Ой салу» әдісі** 0323.mp4 Жасанды интеллект арқылы жасалған виедеоны қарап, сұраққа жауап береді. Әженің қандай болу керектігі туралы өз ой пікірлерін білдіреді Сабақтың тақырыбы, оқу мақсаттары мен бағалау критерийлері таныстырылады, түсіндіріледі. **Жаңа сабақ** **1-тапсырма: «Интеллект карта» әдісі арқылы жеке жұмыс** **https://youtu.be/0xvP23_J8hg?si=dL1nZ3Ef2zPUIwyk** **2- тапсырма: Оқылым және тыңдалым тапсырмасы «Комикс» әдісі:** **https://heyzine.com/flip-book/f1cfcf0008.html** **3-тапсырма: «Адасқан суреттер» әдісі (жұптық жұмыс)**	Платформадағы сұрақтарға жауап береді. Қосымша мұғалімнің сұрақтарына жауап береді Жасанды интеллект арқылы жасалған виедеоны қарап, сұраққа жауап береді. Әженің қандай болу керектігі туралы өз ой пікірлерін бі лдіреді Оқушылар топпен ақылдасып автордың өмірбаянына тоқталады. Комикстегі мәтінде оқып, сюжетті түсіндіреді	**Мұғалімнің ауызша мадақтауы** **Оқушылар өзара бірін-бірі ауызша бағалауы** **Дескриптор:** 1. Автордың өмірбаянын айтады;(1б) 2. Ұяшықтарға жазады; (1б) **Дескриптор** 1. Комиксті мұқият оқиды 2. Оқиғалар ретін сақтай отырып ,сюжеттік дауын әңгімелейді ; (1б) **Дескриптор:** **1.** Суреттерді сюжет бойынша	**Интерактивті тақта** **Оқулық** **Интерактивті тақта** **Жұмыс парақшалары** **Интерактивті тақта** **Бағалау парақшалары** **Тақырыптық суреттер** **Оқулық**

5 минут **Сабақтың соңы** **2 минут**	 **4-тапсырма: «Спираль» әдісі (топтық жұмыс)** Ая мен Райханның түсінігі бойынша нағыз әже қандай болуы керек? Не себепті олар әжені көрудіармандады? Берілген үш эпизодты салыстырып, өз ойларындағы әженің портретін құрастырыңдар 	Шығарманың сюжеттік дамуын ретімен қойыңыздар. Оқушылар әңгімені тыңдайды, дәптерге тапсырманы орындайды Мұғалімнің сұрақтарына жауап береді Әженің бейнесін анықтайды. Әженің бейнесін анықтайды.	ретімен қойып шығады; (1б) 2. Реттілігін диалог арқылы түсіндіреді; (1б) **Дескриптор:** 1. Эпизодтарға сүйене отырып,әженің портретін құрастырады; (1б) 2.Шығарма кейіпкерлерінің сезімі мен армандарын түсіндіреді. (1б) 3.өз ойларын жүйелі түрде жеткізеді; (1б)	**Дәптер** **Бағалау парақшалары** **Хат жазуға арналған парақшалар** **Интерактивті тақта**

	  5-тапсырма: «Авторға хат» әдісі Бұл жерде қыздардың әкесіне хат жолдау: Үлгі: Амандасу. Қалын сұрау Өзіңнің жағдайың туралы айту Негізгі ой Қоштасу Хат иесі: Сәлемнен ... Күні **Сабақты бекіту:** **https://wordwall.net/ru/resource/31638118** **Кері байланыс: «Ой шамшырағы» әдісі арқылы кері байланыс алынады** Үй тапсырмасы: «Сіз үшін нағыз әже қандай болу керек?» тақырыбында өз ойыңызды жазыңыз	Әженің бейнесін анықтайды. Оқушылар қыздың әкесіне арнап өз пікірлерін жазады, хаттың құрылымын сақтайды Платформада сұрақтарға жауап береді	Дескриптор: 1. Хаттың құрылымын сақтай отырып, өз ойын жеткізеді. (1б) 2. Орфографиялық нормаға сай жазады; (1б)	

Медеуова Гулжан Тажибаевна
Юрий Гагарин атындағы орта мектебінің ағылшын тілі пәні мұғалімі
Жамбыл облысы, Байзақ ауданы

PARTS OF ANIMAL

Date:	**Teacher name:**		
CLASS:	**Number present:**	**absent:**	
LESSON:	Parts of animal		
Learning objectives(s) that this lesson is contributing to	5.2.6.1 Deduce meaning from context in short, supported talk 5.5.2.1 Write with support a sequence of short sentences in a paragraph 5.6.3.1 Use adjectives and comparative/superlative forms		
Lesson objectives	Students will be able to: • understand the main meaning of a short talk about animals using context clues. • write a short paragraph about an animal using 4–5 supported sentences. • use adjectives and comparative/superlative forms when describing animals.		
AdalAzamat	Creativity and innovation		

Plan

Part of the lesson/Time	**Teacher's activity**	**Student's activity**	**Assessment**	**Resources**
Organization & Emotional Warm-up (5 min)	Greets learners. Asks: *How do you feel today?* Shows emoji slide. Divides learners into 2 groups using random wheel (Leopards,Eagles).	Learners choose emoji about their mood. Joingroups.	Verbalpraise	Mentimeter https://www.mentimeter.com/app/presentation/alcgn1nu16tzyvh5u3ym1pfyjqe25rs9/edit wheel name https://wheelofnames.com/2gj-dph
Lead-in / Topic introduction (5 min)	Shows pictures of animal body parts (tail, wings, horns, claws). Asks guiding questions: *What is this? Which animal has it?*Announceslessontopic.	Learners answer questions and guess the topic.	Oralfeed back	PPT slides
Task 1 – Listening&Understanding (10 min)	Plays short supported audio about animals. Gives matching task (animal – body part – adjective).	Listen and match animals with correct body parts and adjectives.	**3 points** 1p – correct animal 1p – correct body part 1p – correct adjective	Educaplay (listening + matching) https://www.educaplay.com/learning-resources/27922750-

				parts_of_animal.html
Task 2 – Group work (10 min)	Gives each group one animal. Explains task: write 5 sentences using adjectives and 1 comparative form. Supports with sentence starters. Within the framework of the “Adal Azamat” program, help each other in group work based on the values of hard work.	In groups, write 5 short sentences. Presenttheiranimal.	3 points 1p – 5 sentences 1p – adjectives used 1p – correct comparative	Poster
Task 3 – Pairwork (8 min)	Launches google form with comparative adjectives. Monitors and supports.	Work in pairs and write correct comparative forms.	2 points 4 correct answers – 2p 2 correct – 1p	Google form https://form.typeform.com/to/LkDzj1Nt
Task 4 – Individual writing (7 min)	Gives writing task: “My favourite animal”. Provides writing support (It has…, It is…, It is bigger than…).	Write 4–5 short sentences in a paragraph.	2 points 1p – 4 sentences 1p – adjective or comparative used	copybook
End of the lesson.Plenary& Reflection (5 min)	Asks reflection questions: *What did you learn? What wasdifficult?*	Share answers orally or write short comment	Verbal feedback	Padlet https://padlet.com/asylzataralbaj/what-did-you-learn-what-was-difficult-jba31cjg9sfs6hd8

Тамбиева Зухадат Кошкенбаевна
Дене шынықтыру пәні мұғалімі
Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Байзақ ауданы білім бөлімінің
«Мырзатай орта мектебі» КММ

МЕКТЕПТЕГІ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҚТАРЫНДА ҰЛТТЫҚ СПОРТ ТҮРЛЕРІН ТИІМДІ ҚОЛДАНУ

Аннотация: мақалада мектептегі дене шынықтыру сабақтарында ұлттық спорт түрлерін тиімді қолданудың педагогикалық мәні қарастырылады. Ұлттық спорт балалардың физикалық дамуы, психологиялық тұрақтылығы, әлеуметтік қарым-қатынас және ұлттық мәдени санасын қалыптастыруға қалай ықпал ететіні зерттеледі. Мақала мектептегі дене шынықтыру мұғалімдері мен педагогтарға практикалық бағытта қолданысқа арналған.

Кілт сөздер: ұлттық спорт, дене шынықтыру, физикалық даму, психологиялық тұрақтылық, командалық жұмыс, ұлттық мәдениет, тәрбиелік мән, инновациялық әдістер, мектеп, педагогика.

Ұлттық спорт түрлерін дене шынықтыру сабақтарында тиімді қолдану қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың физикалық дамуы мен мәдени санасын қалыптастырудың маңызды құралы болып табылады. Қазақ халқының дәстүрлі спорт ойындары мен жарыстары тек физикалық қабілеттерді ғана емес, сонымен қатар ұжымдық әрекет, төзімділік, жауапкершілік және әділдік сияқты моральдық қасиеттерді дамытады. Мектепте дене шынықтыру сабағында ұлттық спорт түрлерін жүйелі түрде енгізу оқушылардың дене дайындығын арттырумен қатар, ұлттық тарих пен мәдени мұраға қызығушылығын оятады. Бұл тәсіл пән мұғаліміне

сабақтарды тек физикалық жаттығулардан тұратын емес, сонымен бірге тәрбиелік мәні бар кешенді іс-шараларға айналдыруға мүмкіндік береді.

Ұлттық спорт түрлерін қолданудың тағы бір маңызды аспектісі – оқушылардың психологиялық тұрақтылығы мен командалық жұмыс дағдыларын дамыту. Қазақ күресі, асық ату, теңге ілу сияқты ойындар балаларды өзара сыйластыққа, бір-бірін қолдауға және әділ бәсекелестікке үйретеді. Педагогтар сабақ жоспарында осындай ұлттық ойындарды стратегиялық түрде орналастыра отырып, оқушылардың өз күшін дұрыс бағалауды, жеңіліс пен жеңісті қабылдауды, сондай-ақ бірлесіп әрекет ету қабілетін дамытуға жағдай жасайды. Бұл оқу процесінде сабаққа деген қызығушылық пен белсенділікті арттырады, оқушылардың мотивациясын көтереді.

Ұлттық спорт түрлерін сабаққа енгізу физикалық дамуды ғана емес, сонымен қатар дене мәдениеті мен сауаттылығын қалыптастырады. Балалар қозғалыс координациясы, бұлшықет топтарының үйлесімділігін және жалпы физикалық дайындығын дамыта отырып, денсаулықтарын нығайтады. Мұндай сабақтарда әр спорт түрінің техникалық аспектілерімен қатар, олардың тарихы, ұлттық ерекшеліктері мен тәрбие мәні де қарастырылады. Педагогтар осындай кешенді тәсіл арқылы оқушылардың физикалық, интеллектуалдық және мәдени дамуын үйлестіреді, сабақтарды мазмұнды әрі көпқырлы етеді.

Сонымен қатар, ұлттық спорт түрлерін қолдану оқушылардың шығармашылық және стратегиялық ойлау қабілеттерін жетілдіруге ықпал етеді. Ойын барысында балалардың тактикалық шешім қабылдау, қарсыласты бағалау, стратегия құру дағдылары дамиды. Мысалы, қазақ күресінде баламалы комбинацияларды қолдану, асық ойыны кезінде жылдам шешім қабылдау немесе теңге ілу ойындарында дәлдік пен шапшаңдықты үйлестіру балалардың ойлау қабілетін белсенді етеді. Педагог осындай мүмкіндіктерді сабаққа енгізе отырып, оқушылардың физикалық және интеллектуалдық дамуын бір мезгілде қамтамасыз етеді.

Ұлттық спорт түрлерін дене шынықтыру сабақтарында тиімді қолдану оқушылардың жалпы физикалық дайындығын арттырып қана қоймай, олардың мотивациясын және сабаққа деген қызығушылығын да күшейтеді. Зерттеулер көрсеткендей, асық ату, қазақ күресі, тоғызқұмалақ сияқты ұлттық ойын түрлерін жүйелі түрде қолдану балалардың бұлшықет топтарын үйлестіру, жылдамдық, дәлдік және шапшаңдық сияқты физикалық қабілеттерін біркелкі дамытады. Педагогтар сабақ барысында ұлттық спортты ойын элементтерімен үйлестіре отырып, оқушылардың әр түрлі деңгейдегі физикалық дамуын ескеріп, жеке тәсіл қолдана алады. Мұндай сабақтар балалардың өзін-өзі бақылау және өз қабілеттерін бағалау дағдыларын жетілдіреді, сонымен қатар оларды дұрыс бәсекелестікке үйретеді.

Ұлттық спорт сабақтарында командалық ойын элементтерін қолдану балалардың әлеуметтік дамуына зор әсер етеді. Командалық жарыстар мен ұлттық ойындарда оқушылар бір-бірімен өзара әрекет етуді, топ ішінде жауапкершілік алуды және әріптестерін қолдауды үйренеді. Педагогтар осындай сабақтарды ұйымдастыру арқылы оқушылардың қарым-қатынас дағдыларын дамытып, топтық бірлікті және ынтымақтастықты қалыптастырады. Сонымен қатар, ұлттық спорт арқылы балалар әділ бәсекелестік, шыдамдылық және жеңілісті қабылдау қабілеттерін меңгереді, бұл олардың тұлғалық және моральдық дамуына оң әсерін тигізеді.

Қазіргі заманғы мектеп бағдарламасында ұлттық спорт түрлерін енгізу денсаулық сақтау және психологиялық тұрақтылықты арттыруға бағытталған. Мысалы, қазақ күресі мен қол күресі оқушылардың бұлшықет тонусын күшейтіп, тепе-теңдік пен икемділікті дамытады, ал асық ату ойыны зейінді шоғырландыруға және моторлық дағдыларды жетілдіруге көмектеседі. Педагог сабақ барысында әр спорт түрінің денсаулыққа пайдасын түсіндіре отырып, балалардың қауіпсіздік ережелерін сақтауды үйретеді. Бұл тәсіл дене шынықтыру сабақтарын тек қана физикалық жаттығуларға емес, сонымен қатар оқушылардың психофизиологиялық дамуына бағытталған кешенді іс-шараға айналдырады.

Ұлттық спорт сабақтарында мәдени-тарихи компонентті енгізу оқушылардың ұлттық санасын қалыптастыруға ықпал етеді. Әрбір ұлттық ойынның шығу тарихы мен дәстүрі сабақ барысында таныстырылады, бұл балаларды өз халқының мәдениетімен таныстырады және патриоттық сезімін оятады. Педагогтар ұлттық спортты сабаққа енгізе отырып, балаларға рухани тәрбие беріп, олардың этикалық және әлеуметтік құзыреттілігін дамытуға жағдай жасайды. Осындай сабақтар оқушылардың өзін-өзі жетілдіру, ұлттық дәстүрлерге құрметпен қарау және топтық өзара әрекеттесу дағдыларын қалыптастырады.

Экологиялық және инновациялық аспектілер де ұлттық спорт сабақтарының мазмұнында маңызды рөл атқарады. Мысалы, ашық алаңдарда өткізілетін ұлттық ойындар табиғи ортада дене шынықтыруға мүмкіндік беріп, оқушыларға қоршаған ортаны сақтауға деген жауапкершілік сезімін қалыптастырады. Сонымен қатар, заманауи технологияларды пайдалану (мысалы, уақыт өлшеу құралдары, спорттық құрылғылар, цифрлық мониторинг) балалардың спорттық нәтижелерін объективті бағалауға, тактикалық шешім қабылдауға және инновациялық ойлау қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

Ұлттық спорт түрлерін сабаққа енгізу оқушылардың әлеуметтік құзыреттілігін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Мектептегі ұлттық ойындар тек физикалық дайындықты ғана емес, балалардың топ ішінде өз орындарын табуын, бір-бірімен үйлесімді әрекет етуін және жауапкершілік алуды дамытады. Командалық жарыстар барысында әр оқушы өз міндетін сезініп, топтық стратегияны дұрыс жоспарлауды үйренеді. Бұл әдіс арқылы педагог балаларға өзара сыйластықты, әділдік пен ынтымақтастық қағидаларын үйретеді, олардың әлеуметтік дағдыларын күшейтеді.

Ұлттық спорт сабақтарының инновациялық мәні де зор. Заманауи технологияларды пайдалану арқылы педагогтар ұлттық ойындарды цифрлық құралдармен үйлестіріп, ойын процесін визуалды және аналитикалық түрде бақылауға мүмкіндік алады. Мысалы, асық ату мен теңге ілу ойындарын уақыт өлшеу құралдары немесе қозғалысты бақылау жүйелері арқылы өткізу оқушылардың техникалық дағдыларын жетілдіреді, олардың зейінін шоғырландыру қабілетін арттырады және нәтижелерді объективті бағалауға мүмкіндік береді. Бұл тәсіл оқушыларды стратегиялық ойлауға, деректерді талдауға және шешім қабылдауға үйретеді.

Ұлттық спорт түрлерін сабаққа енгізу балалардың рухани дамуына айрықша ықпал етеді. Қазақ күресі, тоғызқұмалақ, асық ату сияқты дәстүрлі ойындар балаларға ата-бабамыздың мәдениеті мен дәстүрін сезінуге мүмкіндік береді. Сабақ барысында педагогтар ұлттық ойындардың шығу тарихын, олардың тәрбиелік мәнін түсіндіріп, оқушылардың ұлттық сана-сезімін қалыптастырады. Бұл тәжірибе балалардың өз халқының мәдени мұрасын бағалауға, патриоттық сезімін нығайтуға және мәдени құндылықтарға құрметпен қарауға ықпал етеді.

Осылайша, ұлттық спорт түрлерін дене шынықтыру сабақтарына енгізу оқушылардың физикалық, психологиялық, интеллектуалдық және әлеуметтік дамуын кешенді түрде қамтамасыз етеді. Педагогтар сабақтарды жоспарлау кезінде ұлттық спортты жүйелі және мақсатты қолдана отырып, балалардың денсаулығын нығайтып қана қоймай, олардың ұлттық мәдени санасын қалыптастырады. Бұл тәсіл мектептегі дене шынықтыру сабақтарын дәстүр мен инновацияны үйлестіретін, қызықты және тәрбиелік мәні бар оқу тәжірибесіне айналдырады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қарақұлов А., Мұхтарова Ж. Мектептегі дене шынықтыру сабақтарының әдістемесі. Алматы: Білім, 2015. – 312 б.

2. Сүлейменов Б. Ұлттық спорт және физикалық мәдениет. Астана: Мектеп, 2017. 248 б.

3. Әбдіқадыров Т. Дене шынықтыру сабақтарында инновациялық әдістер. Шымкент: Орбита, 2016. – 276 б.

4. Назаров Р., Қасымбек А. Балалардың физикалық дамуы және ұлттық ойындар. Алматы: Ұлттық баспа, 2018. – 234 б.

Тилекеева Гүлнара Егизбаевна
География пәні мұғалімі
Жамбыл облысы, Тараз қаласы

ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ

География ғылымы – Жер бетінде болып жатқан табиғи және әлеуметтік-экономикалық құбылыстарды зерттейтін кешенді ғылым саласы. Бұл ғылым табиғат пен қоғам арасындағы өзара байланысты, олардың кеңістікте таралу заңдылықтарын қарастырады. Географиялық зерттеулердің тиімділігі қолданылатын әдістерге тікелей байланысты. Сондықтан географиялық зерттеу әдістері ғылымның дамуы мен білім сапасын арттыруда маңызды рөл атқарады.

Географиялық зерттеу әдістері – географиялық нысандар мен құбылыстарды тану, сипаттау, талдау және болжау үшін қолданылатын тәсілдер жиынтығы. Бұл әдістер дәстүрлі және заманауи болып екіге бөлінеді. Дәстүрлі әдістерге бақылау, сипаттау, салыстыру, картографиялық әдіс жатса, заманауи әдістерге геоақпараттық жүйелер (ГАЖ), қашықтан зондтау, математикалық модельдеу сияқты тәсілдер кіреді.

Бақылау әдісі – географиядағы ең алғашқы және негізгі әдістердің бірі. Бұл әдіс арқылы зерттеуші табиғи құбылыстарды тікелей немесе жанама түрде бақылап, деректер жинайды. Мысалы, ауа райын бақылау, өзен деңгейінің өзгерісін тіркеу сияқты жұмыстар осы әдіске жатады. Бақылау нәтижесінде алынған мәліметтер кейінгі талдауларға негіз болады.

Сипаттау әдісі зерттелетін нысанның ерекшеліктерін толық әрі жүйелі түрде баяндауды көздейді. Бұл әдіс арқылы географиялық объектілердің сыртқы және ішкі қасиеттері анықталады. Мысалы, белгілі бір аймақтың климаты, жер бедері, топырағы сипатталады. Сипаттау әдісі көбінесе бастапқы кезеңде қолданылады.

Салыстыру әдісі әртүрлі географиялық нысандар мен құбылыстардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтауға бағытталған. Бұл әдіс арқылы зерттеуші белгілі бір заңдылықтарды айқындай алады. Мысалы, екі түрлі климаттық белдеудің ерекшеліктерін салыстыру арқылы олардың айырмашылығы анықталады.

Картографиялық әдіс – география ғылымындағы маңызды әдістердің бірі. Бұл әдіс карталарды пайдалану арқылы географиялық ақпаратты зерттеуді қамтиды. Карталар кеңістіктік мәліметтерді көрнекі түрде көрсетіп, оларды талдауға мүмкіндік береді. Қазіргі таңда электрондық карталар мен цифрлық картография кеңінен дамып келеді.

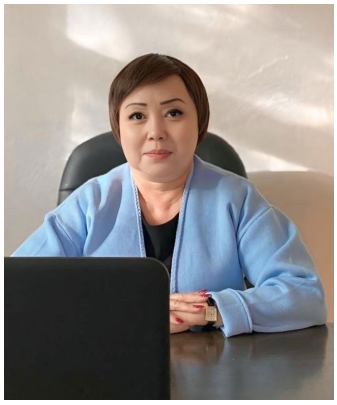
Заманауи әдістердің ішінде геоақпараттық жүйелер (ГАЖ) ерекше орын алады. ГАЖ – кеңістіктік деректерді жинау, сақтау, өңдеу және талдау үшін қолданылатын ақпараттық жүйе. Бұл әдіс күрделі географиялық мәселелерді шешуде тиімді болып табылады. Мысалы, табиғи апаттарды болжау, қалалардың дамуын жоспарлау сияқты жұмыстарда ГАЖ кеңінен қолданылады.

Қашықтан зондтау әдісі Жер бетін ғарыштан немесе ұшақтар арқылы бақылауға негізделген. Бұл әдіс спутниктік суреттерді пайдаланып, үлкен аумақтарды зерттеуге мүмкіндік береді. Қашықтан зондтау табиғи ресурстарды зерттеу, экологиялық жағдайды бақылау, ауыл шаруашылығын дамыту салаларында маңызды рөл атқарады.

Математикалық модельдеу әдісі географиялық құбылыстарды сандық түрде талдауға мүмкіндік береді. Бұл әдіс арқылы әртүрлі сценарийлерді құрып, болашақтағы өзгерістерді болжауға болады. Мысалы, климаттың өзгеруін модельдеу арқылы оның ықтимал салдарын анықтауға болады.

Қорыта айтқанда, географиялық зерттеу әдістері – география ғылымының негізін құрайтын маңызды құралдар. Дәстүрлі және заманауи әдістердің үйлесімді қолданылуы зерттеулердің сапасын арттырып, нақты әрі сенімді нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді. Ғылым мен технологияның дамуына байланысты бұл әдістер үнемі жетілдіріліп, жаңа мүмкіндіктерге жол ашуда.

Серкебаева Жанат Сансызбайқызы
Оқу ісінің меңгерушісі
Қорғалжын ауылының балалар-жасөспірімдер шығармашылық орталығы
Ақмола облысы, Қорғалжын ауданы

ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН ДАМЫТУ ЖОЛДАРЫ

Аннотация. Мақалада қосымша білім беру жағдайында оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамытудың мазмұндық, әдіснамалық және ұйымдастырушылық негіздері ғылыми-публицистикалық тұрғыда жан-жақты қарастырылады. Автор балалар-жасөспірімдер шығармашылық орталығының оқу ісінің меңгерушісі қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып, білім беру кеңістігіндегі шығармашылық дамудың мәнін заманауи талаптар тұрғысынан пайымдайды. Мақалада шығармашылық әлеует ұғымының құрылымдық компоненттері, оның тұлғалық қалыптасудағы рөлі, қосымша білім беру жүйесінің мүмкіндіктері мен артықшылықтары терең талданады. Оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру, олардың қиялын, креативті ойлауын, өзіндік пікір қалыптастыру қабілетін жетілдіру жолдары нақты педагогикалық тәсілдер арқылы сипатталады. Қосымша білім беру ұйымдарындағы оқу-тәрбие үдерісінің икемділігі мен еркіндігі шығармашылық дамуға қолайлы орта қалыптастыратыны дәлелденеді. Автор педагогтің кәсіби құзыреттілігі мен басқарушылық шешімдерінің шығармашылық ортаны қалыптастырудағы маңызын айқындайды. Зерттеу мазмұны шығармашылық орталықтардың жұмысын жетілдіруге бағытталған практикалық ұсыныстармен толықтырылған. Мақала білім беру саласының мамандарына, басқарушыларға және педагогтерге әдістемелік тұрғыдан құнды бағыт-бағдар береді.

Кілт сөздер: қосымша білім беру, шығармашылық әлеует, креативтілік, оқушы дамуы, педагогикалық үдеріс, оқу ісінің меңгерушісі, шығармашылық орта, тұлғалық қалыптасу, инновациялық әдістер, білім беру жүйесі.

Қосымша білім беру жүйесі қазіргі қоғамның мәдени, әлеуметтік және зияткерлік дамуын қамтамасыз ететін маңызды институттардың бірі ретінде қарастырылып отырғандықтан, оның мазмұны мен құрылымын жетілдіру мәселесі педагогикалық ғылым мен практиканың өзекті бағыттарының қатарынан орын алады, осы тұрғыдан алғанда оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту тек жеке тұлғаның қалыптасуымен шектелмей, қоғамның болашақ интеллектуалдық ресурсын қалыптастырудың стратегиялық негізі ретінде қабылданады. Балалар-жасөспірімдер шығармашылық орталығы бұл үдерістің басты алаңы ретінде ерекше рөл атқарады, өйткені мұнда оқушы өзін еркін сезінеді, өз қызығушылығын ашық білдіреді және дәстүрлі мектеп шеңберінен тыс жаңа мүмкіндіктерді игереді. Шығармашылық әлеует ұғымы тек қабілет немесе дарындылық деңгейімен ғана анықталмайды, ол тұлғаның ішкі мотивациясымен, өзін-өзі дамытуға деген ұмтылысымен

және қоршаған ортаға жаңаша көзқараспен қарауымен тығыз байланысты. Осы себепті қосымша білім беру жүйесінде оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін арнайы ұйымдастырылған педагогикалық жағдайлар қажет. Мұндай жағдайлар ең алдымен білім беру ортасының ашықтығымен, икемділігімен және баланың жеке ерекшеліктеріне бейімделуімен сипатталады. Оқу ісінің меңгерушісі осы үдерісті үйлестіруші тұлға ретінде шығармашылық дамуға бағытталған стратегиялық шешімдер қабылдауы тиіс. Оның басқарушылық қызметі тек әкімшілік бақылаумен шектелмей, педагогикалық жаңашылдықты қолдаумен, мұғалімдердің кәсіби өсуіне жағдай жасаумен және білім беру мазмұнын жаңартумен тығыз байланысты. Шығармашылық әлеуетті дамыту үшін оқушыға дайын білім беру жеткіліксіз, оған өз бетінше ізденуге, эксперимент жасауға және қателесу арқылы үйренуге мүмкіндік беру қажет. Осындай жағдайда ғана оқушының ішкі мүмкіндіктері ашылып, оның тұлғалық дамуы толыққанды жүзеге асады. Демек қосымша білім беру жүйесі шығармашылық дамудың табиғи ортасы ретінде қарастырылуы тиіс.

Қосымша білім беру жағдайында шығармашылық әлеуетті дамыту педагогикалық үдерістің мазмұны мен әдістерін түбегейлі қайта қарауды талап етеді, өйткені дәстүрлі оқыту тәсілдері көбіне дайын ақпаратты меңгеруге бағытталған болса, шығармашылық даму жаңа идеяларды қалыптастыруға, өзіндік ойлауға және жаңашыл әрекетке негізделеді. Бұл тұрғыдан алғанда оқыту әдістері оқушының белсенді қатысуына, оның танымдық қызығушылығын арттыруға және шығармашылық бастамаларын қолдауға бағытталуы тиіс. Педагогикалық тәжірибеде жобалық әдіс, зерттеушілік тапсырмалар, шығармашылық шеберханалар және түрлі байқаулар тиімді құралдар ретінде кеңінен қолданылады. Мұндай әдістер оқушылардың тек білімін ғана емес, олардың ойлау қабілетін, қиялын және логикалық байланыстарды құру дағдысын дамытады. Шығармашылық орталықтарда ұйымдастырылатын үйірмелер мен студиялар оқушылардың қызығушылығына сәйкес бағытталғандықтан, олардың ішкі мотивациясын арттыруға ықпал етеді. Мұғалім бұл үдерісте бағыттаушы және серіктес рөлін атқарады, ол оқушының идеясын қолдап, оны жүзеге асыруға жағдай жасайды. Оқу ісінің меңгерушісі осы жұмыстардың тиімді ұйымдастырылуын қамтамасыз етіп, олардың мазмұнын жүйелі түрде жаңартып отыруы қажет. Шығармашылық әлеуетті дамыту үшін білім беру үдерісінде еркіндік пен жауапкершілік арасындағы тепе-теңдікті сақтау маңызды. Оқушыға таңдау мүмкіндігін беру оның дербестігін арттырады, ал нәтижеге жауапкершілікпен қарау оның тұлғалық қалыптасуына әсер етеді. Осылайша қосымша білім беру жүйесі оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда ерекше мүмкіндіктерге ие.

Шығармашылық әлеуеттің қалыптасуы оқушының психологиялық ерекшеліктерімен тығыз байланысты болғандықтан, педагогикалық үдерісте оның эмоциялық жағдайы, өзіндік бағасы және әлеуметтік ортасы ескерілуі тиіс, бұл өз кезегінде оқыту әдістерін дараландыруды талап етеді. Оқушылардың шығармашылық белсенділігі көбіне олардың өзіне деген сеніміне байланысты, сондықтан педагог оларды қолдап, жетістіктерін атап өтіп отыруы қажет. Шығармашылық орталықтағы жұмыс барысында оқушылардың бір-бірімен қарым-қатынасы да маңызды рөл атқарады, себебі ұжымдық әрекет идея алмасуға және жаңа шешімдер табуға мүмкіндік береді. Мұндай ортада оқушы өз ойын еркін білдіруге үйренеді, бұл оның коммуникативтік дағдыларын дамытады. Шығармашылық тапсырмалар оқушылардың қиялын дамытып қана қоймай, олардың нақты мәселелерді шешу қабілетін де арттырады. Оқу ісінің меңгерушісі педагогтерге әдістемелік қолдау көрсетіп, олардың жұмысын үйлестіру арқылы шығармашылық дамудың тиімді жүйесін қалыптастыра алады. Бұл жүйе оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеруге, олардың қызығушылығын дамытуға және әлеуетін толық ашуға бағытталуы тиіс. Шығармашылық әлеуетті дамыту ұзақ мерзімді үдеріс болғандықтан, оның нәтижесі бірден көрінбеуі мүмкін, алайда жүйелі жұмыс арқылы тұрақты жетістіктерге қол жеткізуге болады. Педагогикалық ұжымның бірлескен әрекеті бұл үдерістің табысты болуын қамтамасыз етеді. Нәтижесінде шығармашылық орталық оқушылардың өзін-өзі жүзеге асыру алаңына айналады.

Қосымша білім беру жағдайында оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту білім беру мазмұнын жаңартумен ғана шектелмей, бүкіл педагогикалық үдерісті қайта ұйымдастыруды талап ететін күрделі әрі көпқырлы мәселе ретінде қарастырылады, өйткені бұл бағыттағы жұмыс оқушының тұлғалық дамуын, оның ішкі мүмкіндіктерін және әлеуметтік бейімделуін бір мезгілде қамтиды. Оқу ісінің меңгерушісі осы үдерістің негізгі үйлестірушісі ретінде шығармашылық ортаның қалыптасуына жауапты, ол педагогтердің кәсіби дамуын қамтамасыз етіп, олардың инновациялық әдістерді қолдануына жағдай жасауы тиіс. Шығармашылық әлеуетті дамыту үшін білім беру ортасында сенімділік, қолдау және еркіндік атмосферасы қалыптасуы қажет, бұл оқушылардың өз ойын ашық білдіруіне мүмкіндік береді. Мұндай ортада әрбір оқушы өзін маңызды тұлға ретінде сезінеді, бұл оның оқу мотивациясын арттырады. Педагогикалық тәжірибе көрсеткендей, шығармашылық тапсырмалар оқушылардың тек білімін ғана емес, олардың тұлғалық қасиеттерін де дамытуға ықпал етеді. Бұл үдерісте оқушының қателесуіне мүмкіндік беру маңызды, себебі қателік шығармашылық ізденістің ажырамас бөлігі болып табылады. Оқу ісінің меңгерушісі білім беру мазмұнын үнемі жаңартып, заманауи талаптарға сәйкестендіруі тиіс. Шығармашылық әлеуетті дамыту үшін түрлі іс-шаралар, байқаулар және жобалар ұйымдастыру тиімді нәтиже береді. Бұл жұмыстар оқушылардың қызығушылығын арттырып, олардың қабілеттерін ашуға мүмкіндік береді. Осылайша қосымша білім беру жүйесі шығармашылық дамудың маңызды алаңы ретінде айқындалады.

Қазіргі білім беру кеңістігінде шығармашылық әлеуетті дамыту мәселесі өзектілігін жоғалтпай, керісінше жаңа мазмұнмен толығып отырғандықтан, қосымша білім беру ұйымдарының рөлі арта түсуде, себебі олар оқушылардың жеке қызығушылықтарына негізделген білім беру ортасын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл ұйымдарда жүзеге асырылатын педагогикалық үдеріс оқушылардың еркін дамуына, олардың шығармашылық бастамаларын қолдауға және өзіндік ойлау қабілетін қалыптастыруға бағытталады. Оқу ісінің меңгерушісі осы үдерістің тиімділігін қамтамасыз ету үшін басқарушылық шешімдерді ғылыми негізде қабылдап, педагогикалық ұжымның үйлесімді жұмыс істеуін ұйымдастыруы тиіс. Шығармашылық әлеуетті дамытуда педагог пен оқушы арасындағы серіктестік қарым-қатынас маңызды орын алады, себебі бұл өзара сенім мен түсіністікке негізделген орта қалыптастырады. Мұндай ортада оқушы өзін еркін сезініп, өз идеясын жүзеге асыруға ұмтылады. Шығармашылық тапсырмалар оқушылардың қиялын дамытып, олардың жаңа шешімдер табуына мүмкіндік береді. Педагогикалық тәжірибе көрсеткендей, жүйелі және мақсатты жұмыс нәтижесінде оқушылардың шығармашылық белсенділігі артады. Бұл олардың болашақта өз орнын табуына және қоғамның белсенді мүшесі болуына ықпал етеді. Осылайша қосымша білім беру жүйесі шығармашылық әлеуетті дамытуда маңызды рөл атқарады.

Қорытынды. Қосымша білім беру жағдайында оқушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту білім беру жүйесінің басым бағыттарының бірі ретінде қарастырылып, оның тиімді жүзеге асуы педагогтердің кәсіби құзыреттілігіне, басқарушылық шешімдердің сапасына және білім беру ортасының ұйымдастырылуына тікелей байланысты екені айқындалады. Шығармашылық әлеуетті дамыту оқушының тұлғалық қалыптасуына, оның өзін-өзі жүзеге асыруына және қоғамға бейімделуіне ықпал етеді. Қосымша білім беру ұйымдары бұл үдерістің негізгі алаңы ретінде ерекше маңызға ие. Оқу ісінің меңгерушісі осы жұмысты үйлестіріп, оның тиімділігін қамтамасыз етуі тиіс. Нәтижесінде шығармашылық әлеуеті жоғары, өз ойын еркін жеткізе алатын және жаңашыл шешімдер қабылдай алатын тұлға қалыптасады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Шевченко О.В. Дополнительное образование детей как необходимое звено реализации творческого потенциала личности / О.В. Шевченко // Вестник Чувашского государственного педагогического университета им. И.Я. Яковлева. – 2011. – №1. – С. 123-

127. – URL: https://cyberleninka.ru/article/n/dopolnitelnoe-obrazovanie-detey-kak-neobhodimoe-zveno-realizatsii-tvorcheskogo-potentsiala-lichnosti (дата обращения: 28.04.2026).

2. Горобец А.Е. Роль дополнительного образования как ресурса повышения мотивации к познанию и развитию творческого потенциала личности / А.Е. Горобец // Всероссийская педагогическая конференция «Дошкольное образование: педагогический поиск». – Кемерово, 2025. – С. 1-6. – URL: https://xn--d1abbusdciv.xn--p1ai/conf-03-2025-pb-7551/ (дата обращения: 28.04.2026).

3. Кулешова А.П. Потенциал дополнительного образования в развитии креативности личности / А.П. Кулешова // Молодой ученый. – 2023. – №45 (492). – С. 101-103.

Абдильдина Алмагуль Социаловна
Учитель русского языка и литературы
Школа-гимназия имени И.Жансугурова
г.Астана

СЕКРЕТЫ ТЕКСТА

Аннотация: в статье рассматриваются современные педагогические подходы к анализу текста на уроках русского языка и литературы. Особое внимание уделяется дискурсивному анализу, когнитивной лингвистике и формированию читательской грамотности в формате PISA. Раскрываются методы развития смыслового чтения, критического мышления и метапредметных компетенций учащихся. Обосновывается роль цифровых технологий и межкультурной интеграции в процессе работы с текстом. Статья направлена на совершенствование методики преподавания и повышение качества образования.

Ключевые слова: текст, дискурс, когнитивная лингвистика, смысловое чтение, читательская грамотность, PISA, анализ текста, критическое мышление, метапредметные компетенции, цифровое образование.

Современное образование ориентировано на формирование личности, способной не только воспринимать информацию, но и критически ее осмысливать, интерпретировать и применять в различных жизненных ситуациях. В этом контексте особую значимость приобретает работа с текстом как основным инструментом познания. Текст становится не просто носителем информации, а сложной системой смыслов, требующей от читателя активной интеллектуальной деятельности. Именно поэтому раскрытие «секретов текста» является одной из ключевых задач учителя русского языка и литературы.

Понятие текста в современной лингвистике и методике преподавания значительно расширилось. Текст рассматривается как многоуровневая структура, включающая в себя не только лексико-грамматические элементы, но и семантические, прагматические и культурные компоненты. Это означает, что работа с текстом должна выходить за рамки традиционного анализа и включать в себя интерпретацию, выявление скрытых смыслов, анализ авторской позиции и контекста. Учитель выступает в роли проводника, помогающего ученику «прочитать между строк».

Одним из ключевых аспектов работы с текстом является формирование навыков смыслового чтения. Смысловое чтение предполагает не только понимание буквального содержания, но и умение выделять главную мысль, устанавливать причинно-следственные связи, делать выводы и оценивать информацию. Для достижения этой цели используются различные педагогические приемы: прогнозирование содержания текста, постановка вопросов, составление логических схем и кластеров. Эти методы активизируют мыслительную деятельность учащихся и способствуют более глубокому пониманию текста.

Особое внимание следует уделить интерпретации художественного текста. Литературное произведение обладает многозначностью, и каждый читатель может воспринимать его по-своему. Задача учителя – не навязать единственно правильную интерпретацию, а создать условия для самостоятельного осмысления текста. В этом процессе важную роль играют дискуссии, творческие задания, написание эссе и анализ персонажей. Такие формы работы развивают у учащихся критическое мышление и способность аргументировать свою точку зрения.

Секреты текста раскрываются также через анализ языковых средств. Лексика, синтаксис, стилистические фигуры – все это служит инструментом выражения авторской идеи. Работа с языковыми средствами позволяет учащимся понять, каким образом создается художественный образ, как формируется эмоциональное воздействие текста. Это способствует развитию языковой компетенции и эстетического восприятия.

Важным направлением является работа с информационными и публицистическими текстами. В условиях информационного общества учащиеся сталкиваются с большим объемом информации, и умение критически ее оценивать становится необходимым навыком. Анализ структуры текста, выявление достоверности источников, определение авторской позиции – все это помогает сформировать информационную грамотность.

Цифровые технологии открывают новые возможности для работы с текстом. Электронные ресурсы, интерактивные платформы, мультимедийные материалы позволяют разнообразить учебный процесс и сделать его более доступным и интересным. Использование цифровых инструментов способствует развитию навыков работы с информацией и формированию цифровой грамотности.

Метод проектов является эффективным средством углубления работы с текстом. Учащиеся могут создавать собственные тексты, анализировать литературные произведения, проводить исследования. Проектная деятельность развивает самостоятельность, творческое мышление и коммуникативные навыки.

Особую роль играет межпредметная интеграция. Работа с текстом может быть связана с историей, культурой, искусством, что позволяет учащимся увидеть текст в широком контексте. Это способствует формированию целостного мировоззрения и расширяет кругозор.

Не менее важным является формирование эмоционального отклика на текст. Чтение должно вызывать интерес, сопереживание, желание обсуждать и делиться впечатлениями. Учитель создает атмосферу, в которой текст становится живым и значимым для учащихся.

Современные методики преподавания русского языка и литературы все чаще обращаются к дискурсивному анализу текста как к инструменту более глубокого понимания его структуры и смысла. Дискурс рассматривается как текст, погруженный в контекст социальной, культурной и коммуникативной ситуации. Это означает, что анализ текста выходит за рамки его языковой структуры и включает исследование целей автора, адресата, условий создания и восприятия. В образовательной практике это позволяет формировать у учащихся умение видеть текст как часть более широкой коммуникативной системы, что особенно важно в условиях современного информационного общества.

Когнитивная лингвистика предлагает новый взгляд на процесс понимания текста, рассматривая его как результат сложных мыслительных операций. Чтение текста связано с активацией когнитивных схем, фреймов и концептов, которые уже присутствуют в сознании учащегося. Это означает, что понимание текста зависит не только от его содержания, но и от жизненного опыта читателя. В педагогической практике это требует использования методов, направленных на актуализацию предшествующих знаний, создание ассоциативных связей и развитие воображения. Например, работа с метафорами и символами позволяет учащимся глубже проникнуть в смысл произведения и осознать его многозначность.

Особое значение в современной школе приобретает формат заданий, ориентированных на международные исследования качества образования, такие как PISA. Эти задания направлены на проверку читательской грамотности, которая включает умение находить

информацию, интерпретировать ее и оценивать. В отличие от традиционных заданий, PISA-тексты требуют от учащихся активной позиции, умения работать с различными типами информации, включая графики, таблицы и мультимедийные элементы. Включение подобных заданий в учебный процесс способствует формированию функциональной грамотности и готовит учащихся к реальным жизненным ситуациям.

Методика работы с текстом в формате PISA предполагает использование стратегий смыслового чтения высокого уровня. К ним относятся критическое осмысление, сопоставление различных источников информации, выявление скрытых смыслов и оценка достоверности данных. Учитель должен формировать у учащихся способность задавать вопросы к тексту, выдвигать гипотезы, аргументировать свою точку зрения. Это превращает процесс чтения из пассивного восприятия в активную интеллектуальную деятельность.

Инновационные педагогические технологии, такие как проблемное обучение и кейс-метод, также находят широкое применение в работе с текстом. Учащимся предлагаются реальные или приближенные к реальности ситуации, требующие анализа текстовой информации и принятия решений. Это способствует развитию аналитического мышления, умения работать с информацией и коммуникативных навыков.

Особую роль в раскрытии «секретов текста» играет развитие метапредметных компетенций. Учащиеся должны не только понимать текст, но и осознавать собственные стратегии чтения, уметь контролировать процесс понимания и корректировать его при необходимости. Это формирует метакогнитивные навыки, которые являются важным условием успешного обучения.

Цифровая образовательная среда открывает новые возможности для анализа текста. Использование онлайн-платформ, интерактивных заданий, цифровых библиотек позволяет расширить доступ к различным типам текстов и формировать навыки работы с информацией в цифровом формате. Кроме того, цифровые инструменты позволяют организовать коллективную работу с текстом, обсуждение и совместное создание интерпретаций.

Важным направлением является также формирование межкультурной компетенции через работу с текстами различных культур. Это способствует развитию толерантности, расширению кругозора и формированию глобального мышления. Учащиеся учатся воспринимать текст в контексте культурных различий и находить общечеловеческие ценности.

В заключение следует отметить, что раскрытие секретов текста – это сложный и многогранный процесс, требующий от учителя высокого профессионализма и творческого подхода. Использование современных педагогических технологий, интеграция различных методов и учет индивидуальных особенностей учащихся позволяют сделать работу с текстом эффективной и увлекательной. Именно через глубокое понимание текста формируется личность, способная к осмысленному восприятию мира.

Список литературы:

1. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. – М.: ЛКИ, 2020. – 264 с.
2. Кубрякова Е. С. Когнитивная лингвистика. – М.: Академия, 2021. – 336 с.
3. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика. – Тамбов: Изд-во ТГУ, 2020. – 224 с.
4. Арутюнова Н. Д. Дискурс и текст. – М.: Языки славянской культуры, 2021. – 320 с.
5. Леонтьев А. А. Психология понимания текста. – М.: Смысл, 2020. – 368 с.
6. Выготский Л. С. Мышление и речь. – М.: Юрайт, 2020. – 432 с.
7. Полат Е. С. Новые педагогические технологии. – М.: Академия, 2021. – 272 с.
8. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 2021. – 256 с.
9. Иванова Е. О. Цифровая дидактика. – М.: БИНОМ, 2022. – 240 с.
10. Хуторской А. В. Метапредметный подход в образовании. – М.: ИОСО РАО, 2020. – 320 с.

Тобылбаева Сауле Сакановна
Учитель музыки, педагог-исследователь
ГКП на ПХВ «Школа-лицей №89 имени Дулата Бабатайұлы»

МОДЕЛЬ ИНТЕГРАЦИИ ХОРЕОГРАФИИ В СОВРЕМЕННЫЙ УРОК МУЗЫКИ ДЛЯ 3 КЛАССА

Аннотация

В данной статье представлена авторская модель интеграции хореографии в современный урок музыки для учащихся 3 класса общеобразовательной школы. Актуальность исследования обусловлена необходимостью обновления содержания музыкального образования в условиях современного образовательного процесса, ориентированного на развитие творческой, эмоционально отзывчивой и гармонично развитой личности младшего школьника.

В работе раскрываются теоретические и практические аспекты взаимосвязи музыки и движения как взаимодополняющих видов искусства. Обоснована значимость включения элементов хореографии в структуру урока музыки с целью развития музыкально-ритмических способностей, координации движений, чувства темпа и ритма, а также формирования художественно-эстетического вкуса учащихся.

Особое внимание уделяется практической реализации модели на уроках музыки в 3 классе. Приводятся результаты апробации, свидетельствующие о положительной динамике развития учащихся: повышении интереса к предмету, улучшении чувства ритма, двигательной координации и эмоциональной выразительности.

Практическая значимость исследования заключается в возможности использования предложенной модели учителями музыки в начальной школе для повышения эффективности учебного процесса и развития творческого потенциала учащихся.

В современных условиях развития образования особое внимание уделяется формированию гармонично развитой личности учащегося. В этой связи возрастает роль интеграции различных видов искусства в образовательном процессе. Урок музыки в начальной школе обладает значительным потенциалом для реализации междисциплинарного подхода, в частности, через включение элементов хореографии. Музыка и движение являются взаимосвязанными средствами художественного выражения, что делает их объединение педагогически целесообразным и эффективным.

Интеграция хореографии в урок музыки способствует более глубокому восприятию музыкальных произведений, развитию чувства ритма, координации движений, а также формированию эмоциональной отзывчивости учащихся. Для детей младшего школьного возраста характерна высокая потребность в двигательной активности, поэтому включение танцевальных элементов позволяет повысить мотивацию к обучению и активизировать познавательную деятельность.

Разработанная модель интеграции хореографии в урок музыки для 3 класса основывается на трех взаимосвязанных компонентах: мотивационном, содержательном и деятельностном. Мотивационный компонент направлен на формирование интереса учащихся к учебному процессу через использование игровых технологий, музыкально-ритмических упражнений и творческих заданий. Содержательный компонент включает слушание музыки с элементами движения, освоение простых танцевальных комбинаций, инсценировку музыкальных произведений и выполнение ритмических упражнений. Деятельностный компонент предполагает активное участие учащихся в процессе обучения: выполнение движений в соответствии с характером музыки, создание собственных танцевальных композиций, а также работу в группах и парах.

В процессе реализации данной модели используются разнообразные методы и формы работы, такие как музыкально-ритмические упражнения, метод импровизации, игровые технологии, групповая деятельность, а также применение аудио- и видеоматериалов. Это

позволяет сделать урок более динамичным, интересным и доступным для восприятия учащихся.

Практическая реализация модели может быть представлена на примере урока в 3 классе по теме «Передача характера музыки через движение». На начальном этапе учащиеся слушают музыкальное произведение и определяют его характер. Далее они подбирают движения, соответствующие настроению музыки, выполняют ритмические упражнения и участвуют в групповой работе по созданию мини-постановок. Завершающим этапом является рефлексия, в ходе которой учащиеся делятся своими впечатлениями и оценивают собственную деятельность.

Результаты апробации показали, что использование элементов хореографии на уроках музыки способствует повышению интереса учащихся к предмету, развитию чувства ритма и координации движений, а также формированию эмоциональной выразительности. Учащиеся становятся более активными, проявляют инициативу и творческий подход к выполнению заданий.

Таким образом, интеграция хореографии в урок музыки является эффективным средством развития личности младшего школьника. Предложенная модель может быть рекомендована для использования в практике учителей музыки начальной школы с целью повышения качества образовательного процесса и развития творческого потенциала учащихся.

Список литературы

1. Выготский Л. С. Психология развития ребенка. – Москва: Эксмо, 2005.
2. Немов Р. С. Психология образования. – Москва: Владос, 2010.
3. Система обновленного содержания образования Республики Казахстан: методические рекомендации для учителей начальной школы. – Астана, 2020.
4. Современные педагогические технологии в начальной школе: учебно-методическое пособие. – Алматы, 2021.

Шурманова Гульнар Ахметчановна
Учитель начальных классов, педагог-эксперт
Государственное коммунальное предприятие на праве хозяйственного ведения
«Школа-лицей № 11 имени Узбекали Жанибекова» акимата города Астаны

«ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ УЧАЩИХСЯ 4 КЛАССА»

(методическое пособие)

Современная система образования ориентирована на развитие личности каждого ученика, его способностей, интересов и возможностей. В этой связи особую значимость приобретает индивидуальный подход в обучении, особенно в начальной школе. Учащиеся 4 класса находятся на важном этапе своего развития: у них формируются устойчивые учебные навыки, развивается мышление, повышается уровень самостоятельности. Поэтому задача учителя — создать такие условия, при которых каждый ребёнок сможет максимально раскрыть свой потенциал.

Индивидуальный подход предполагает учет особенностей каждого ученика: уровня подготовки, темпа усвоения материала, интересов и психологических характеристик. В одном классе могут обучаться дети с разным уровнем знаний, поэтому использование единых

методов обучения не всегда даёт высокий результат. Именно поэтому важно применять дифференцированные задания, варьировать формы работы и использовать разнообразные педагогические технологии.

Одним из эффективных способов реализации индивидуального подхода является дифференциация обучения. Она позволяет адаптировать учебный материал под возможности учащихся. Например, на уроке можно предложить задания разного уровня сложности: базовые — для закрепления основных знаний, повышенной сложности — для более подготовленных учеников, и творческие задания — для развития креативного мышления.

Не менее важную роль играет формативное оценивание. Оно помогает отслеживать прогресс каждого ученика, своевременно выявлять трудности и корректировать процесс обучения. Обратная связь от учителя способствует повышению мотивации и уверенности учащихся в своих силах.

Также в работе с учащимися 4 класса эффективно использовать игровые технологии, групповые формы работы и элементы критического мышления. Игры помогают сделать процесс обучения более интересным и увлекательным, а работа в группах развивает коммуникативные навыки и умение сотрудничать.

Особое внимание следует уделять созданию благоприятной психологической атмосферы в классе. Поддержка, понимание и уважение со стороны учителя способствуют формированию у детей положительного отношения к учебе и уверенности в своих возможностях.

Таким образом, индивидуальный подход в обучении учащихся 4 класса является важным условием повышения качества образования. Он позволяет учитывать особенности каждого ребёнка, развивать его способности и формировать устойчивую мотивацию к обучению. Применение современных методов и технологий делает образовательный процесс более эффективным и результативным.

Список использованной литературы

1. Выготский Л. С. *Педагогическая психология*. — Москва: Педагогика, 1991.
2. Давыдов В. В. *Теория развивающего обучения*. — Москва: Интеллект-Центр, 1996.
3. Занков Л. В. *Обучение и развитие*. — Москва: Педагогика, 1975.
4. Беспалько В. П. *Слагаемые педагогической технологии*. — Москва: Педагогика, 1989.
5. Амонашвили Ш. А. *Личностно-гуманная основа педагогического процесса*. — Москва: Просвещение, 1990.
6. Бабанский Ю. К. *Оптимизация процесса обучения*. — Москва: Педагогика, 1982.
7. Полат Е. С. *Новые педагогические и информационные технологии в системе образования*. — Москва: Академия, 2009.
8. Кларин М. В. *Инновационные модели обучения*. — Москва: Наука, 2010.
9. Государственный общеобязательный стандарт образования Республики Казахстан. — Астана, 2022.
10. Назарбаев Н. А. *Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания*. — Астана, 2017.

Тлеулесова Жумагул Балташовна[1], математика пәні мұғалімі,
Астана қаласы әкімдігінің "Әлкей Марғұлан атындағы № 40 мектеп-лицей" коммуналдық мемлекеттік мекемесі
Жарболова Гүлдана Борашовна[2],
«Ақмола облысы білім басқармасының Целиноград ауданы бойынша білім бөлімі Талапкер ауылының жалпы орта білім беретін мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

«МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ ТӘЖІРИБЕСІ»

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінде цифрлық технологиялар оқу процесінің ажырамас бөлігіне айналды. Ақпараттық қоғам жағдайында оқушылардың білім сапасын арттыру, олардың функционалдық сауаттылығын дамыту және заманауи дағдыларды қалыптастыру басты міндеттердің бірі болып отыр. Осы тұрғыда математика пәнін оқытуда цифрлық ресурстарды тиімді қолдану ерекше маңызға ие.

Математика – логикалық ойлау, дәлдік, талдау және есептеу қабілеттерін дамытатын негізгі пән. Бұл пәнді дәстүрлі әдістермен қатар цифрлық технологиялар арқылы оқыту оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, күрделі тақырыптарды жеңіл меңгеруіне мүмкіндік береді.

Цифрлық ресурстарды қолданудың өзектілігі

Цифрлық ресурстарды сабақта қолдану бірнеше маңызды педагогикалық міндеттерді шешуге көмектеседі:

- оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру;
- күрделі математикалық ұғымдарды көрнекі түрде түсіндіру;
- оқытуды дараландыру және саралау;
- оқушының өздігінен жұмыс істеу дағдысын дамыту;
- кері байланысты жедел алу.

Цифрлық технологиялар оқушыны тек тыңдаушы емес, белсенді қатысушы ретінде оқу процесіне тартады.

Қолданылған цифрлық ресурстар

Математика сабағында келесі цифрлық платформалар тиімді қолданылды:

Kahoot – ойын түрінде білімді бекітуге арналған платформа. Оқушылар жылдам жауап беру арқылы жарыса отырып, білімдерін тексереді.

Quizizz – әр оқушы жеке орындайтын тест жүйесі. Бұл платформа мұғалімге нақты талдау жасауға мүмкіндік береді.

LearningApps – әртүрлі интерактивті тапсырмалар (сәйкестендіру, пазл, логикалық ойындар) құрастыруға арналған.

GeoGebra – геометриялық фигураларды салу, өзгерту және зерттеу үшін қолданылатын визуалды құрал.

Google Forms – жедел тестілеу және бағалау жүргізуге мүмкіндік береді.

Сабақта цифрлық ресурстарды қолдану әдістемесі

Цифрлық ресурстарды тиімді қолдану сабақтың құрылымына байланысты жүзеге асырылады:

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сабақ басында оқушылардың қызығушылығын арттыру үшін қысқа интерактивті сұрақтар немесе бейнероликтер көрсетіледі. Бұл оқушыларды жаңа тақырыпқа бейімдейді.

2. Жаңа білімді меңгеру кезеңі.

Тақырыпты түсіндіру барысында визуалды материалдар, анимациялар, интерактивті модельдер қолданылады. Мысалы, геометриялық фигураларды GeoGebra арқылы көрсету оқушыларға түсінікті болады.

3. Бекіту кезеңі.

Оқушылар Kahoot немесе Quizizz платформалары арқылы тапсырмалар орындайды. Бұл кезеңде білім деңгейі жылдам анықталады.

4. Қорытынды және рефлексия.

Google Forms арқылы қысқа тест немесе кері байланыс алынады. Оқушылар өз ойларын білдіріп, сабаққа баға береді.

Педагогикалық тәжірибе нәтижесі. Сабақта цифрлық ресурстарды жүйелі қолдану барысында келесі оң нәтижелер байқалды:

- оқушылардың математика пәніне деген қызығушылығы артты;
- сабаққа белсенді қатысу деңгейі жоғарылады;
- күрделі тақырыптарды меңгеру жеңілдеді;
- оқушылардың өздігінен жұмыс істеу қабілеті дамыды;
- логикалық және аналитикалық ойлау дағдылары қалыптасты;
- бағалау процесі объективті және жедел жүзеге асты.

Қорытынды

Математика сабағында цифрлық ресурстарды тиімді қолдану – қазіргі заман талабына сай білім берудің маңызды бағыты. Бұл технологиялар оқу процесін қызықты, түсінікті және нәтижелі етеді.

Цифрлық құралдарды жүйелі пайдалану оқушылардың білім сапасын арттырып қана қоймай, олардың болашақта цифрлық қоғамға бейімделуіне мүмкіндік береді. Сондықтан математика сабақтарында цифрлық ресурстарды кеңінен қолдану – уақыт талабы.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының орта білім беру мазмұнын жаңарту бағдарламасы.
2. Білім берудегі цифрлық технологиялар. – Астана, 2022.
3. Интерактивті оқыту әдістері. – Алматы, 2021.
4. Заманауи педагогикалық технологиялар. – Алматы, 2020.

Журналдың құрылтайшысы және иесі:
«BAYANDY» жеке кәсіпкерлігіне қарасты «KEMENGER» ғылыми-әдістемелік орталығы.

Журнал 2025 жылдың қараша айынан бастап жарық көруде.
Басылым 1 айда 4 рет шығады.
Журнал Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитеті 2025 жылғы 28 қазандағы Мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік басылымды есепке қоюы туралы куәлігі № KZ35VPY00132871 берілген.

Құрметті оқырмандар мен авторлар!
Журналда жарияланған материалдар редакцияның көзқарасын білдірмейді.
Фактілер мен мәліметтердің анықтығына, сондай-ақ стилистикалық қателерге авторлар жауапты.
Журналға шыққан материалдарды редакцияның келісімінсіз көшіріп басуға болмайды.
Редакция материалдарды қабылдамауға құқылы.

Мекенжайы:
100012, Қарағанды қ.,
Н. Назарбаев даңғ., 19.
E-mail: kemengerustaz.kz@mail.ru
Инстаграм: kemengerustaz.kz
Сайт: kemenger-ustaz.kz
WhatsApp +77009700098
+77711812303
Басуға 20.04.2026 ж. қол қойылды.

Пішім 60*90 1/8
ш.б.т. - 26. RISO басылым.
Таралымы - 50 дана.

«BAYANDY» жеке кәсіпкерлігіне қарасты «KEMENGER» ғылыми-әдістемелік орталығының полиграфиялық қызметтер бөлімінде басылып шығарылды.

Учредитель и собственник журнала:
Научно-методический центр «KEMENGER», относящийся к индивидуальному предпринимателю «BAYANDY».

Журнал издается с ноября 2025 года.

Периодичность выпуска — 4 раза в месяц.
Журнал выдан комитетом информации Министерства культуры и информации Республики Казахстан
№ KZ35VPY00132871 о постановке на учет периодического печатного издания, информационного агентства и сетевого издания от 28 октября 2025 года.

Уважаемые читатели и авторы!
Опубликованные в журнале материалы не отражают точку зрения редакции.
Ответственность за достоверность фактов и сведений в публикациях, а также за стилистическиеошибки несут авторы.
Перепечатка материалов, опубликованных в журнале, допускается только с согласия редакции. Редакция оставляет за собой право отклонять материалы.

Наш адрес:
100012, г. Караганда,
пр. Н. Назарбаева, 19.
E-mail: kemengerustaz.kz@mail.ru
Инстаграм: kemengerustaz.kz
Сайт: kemenger-ustaz.kz
WhatsApp +77009700098
+77711812303
Подписано в печать 20.04.2026 г.

Формат 60*90 1/8
усл.печ.л. - 26. Печать RISO.
Тираж - 50 экз.

Отпечатано в полиграфическом отделе НМЦ «KEMENGER» ИП «BAYANDY».

Ж.Ж.Руссо
Ұстаз – ұлы есім

Мағжан Жұмабаев
Ұстаз болу – өз уақытын аямау,
өзгенің бақытын аялау.

Ахмет Байтұрсынов
Қазақтың тағдыры, келешекте ел болуы да мектебінің қандай негізде құрылуына барып тіреледі. Мектебімізді таза, берік һәм өз жанымызға /қазақ жанына/ үйлесетін негізде құра білсек, келешегіміз үшін тайынбай-ақ серттесуге болады.

М.Әуезов
Мұғалім өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, оқуды, ізденуді тоқтатысымен оның мұғалімдігі де жойылады.

Ы.Алтынсарин
Жай мұғалім хабарлайды,
Жақсы мұғалім түсіндіреді,
Керемет мұғалім көрсетеді.
Ұлы мұғалім шабыттандырады.

Абай
Мұғалімге сөз өз ойын сапырылыстырып айту үшін берілмейді, басқаның ойына қозғау салу үшін беріледі.

Ұстаз – ұлттың шамшырағы

Мектептің жүрегі – ұстаз. Ұстаз біліммен ғана емес, жүрек жылуымен, мейірімімен, ұстанымымен шәкіртке жол сілтейді. Шын мәнінде, қандай мұғалім болса – болашақ та сондай.

Ұстаздың әр сөзі, әр қадамы – баланың болашағына жазылған тағдыр іспетті. Сондықтан да ең басты байлық – білімді, жан-жақты, әдістемені терең меңгерген, әр баланың жүрегіне жол таба алатын мұғалім.

Жақсы мұғалім – жай ғана маман емес, ол – тәрбиелеуші, шабыттандырушы, бағыт беруші. Ұстаз – уақыттан озып жүретін адам. Оның бүгін еккен дәні – ел ертеңінің жемісі.

QR-кодты сканерлеу арқылы бізбен тікелей байланысқа шыға аласыз.
Вы можете связаться с нами напрямую, отсканировав QR-код.

ҰСТАЗДЫҚ — ЖАНҒА ЖАРЫҚ, БОЛАШАҚҚА БАҒЫТ БЕРЕТІН ӨНЕР!